

ผลของการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์และพฤติกรรมการเล่นจากบิดามารดา
ที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเด็กปฐมวัย

สารนิพนธ์

ของ

นางสาวศุภรัตน์ กาญจนมณีเสถียร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ
พฤศจิกายน 2547
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

155.20.30

๑๕๕

๑๖

ผลของการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์และพฤติกรรมการเล่นจากบิดามารดา
ที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเด็กปฐมวัย

บทคัดย่อ

ของ

นางสาวศุภรัตน์ กาญจนมณีเสถียร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ
พฤศจิกายน 2547

h 254769

๑๕๕.๒๐.๓๐

ศุภรัตน์ กาญจนมณีเสถียร.(2547). ผลของการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์และพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นจากบิดามารดา ที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเด็กปฐมวัย. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประณต แก้วฉิม.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ในการพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเด็กปฐมวัย 2) เพื่อศึกษาผลของการส่งเสริมการเล่นของบิดามารดาในการพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเด็กปฐมวัย และ 3) เพื่อเปรียบเทียบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลระหว่างเด็กปฐมวัยที่บิดามารดามีพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นสูง และได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์กับเด็กปฐมวัยที่บิดามารดามีพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นต่ำและได้รับการเรียนตามปกติ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัยอายุ 4-5 ปี จำนวน 48 คน ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนอนุบาลจุไรรัตน์ กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัยที่มีคะแนนสัมพันธภาพระหว่างบุคคลตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ลงมา และถูกแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่บิดามารดามีพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นสูงและกลุ่มที่บิดามารดามีพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นต่ำ และในแต่ละกลุ่มยังแบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อย คือ กลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ และกลุ่มที่ได้รับการเรียนตามปกติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ กิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ จำนวน 20 กิจกรรม แบบสอบถามพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นของบิดามารดาของเด็กปฐมวัย และแบบทดสอบวัดสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเด็กปฐมวัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ Two way ANOVA.

ผลการวิจัยพบว่า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์มีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการเรียนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. เด็กปฐมวัยที่มีบิดามารดามีพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นสูงมีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลไม่แตกต่างจากเด็กปฐมวัยที่มีบิดามารดามีพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นต่ำ
3. เด็กปฐมวัยที่บิดามารดามีพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นสูงและได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ มีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลไม่แตกต่างจากเด็กปฐมวัยที่บิดามารดามีพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นต่ำและได้รับการเรียนตามปกติ

THE EFFECTS OF APPLIED ARTS AND PARENTS' PLAY – ENCOURAGING
BEHAVIORS ON INTERPERSONAL RELATIONSHIP OF EARLY CHILDHOOD CHILDREN

AN ABSTRACT

BY

MISS SUPARAT KANJANAMANEESATIEN

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Developmental Psychology

at Srinakharinwirot University

November 2004

Suparat Kanjanamaneesatien.(2004). *The Effects of Applied Arts and Parents' Play – Encouraging behaviors on Interpersonal Relationship of early childhood children.* Master thesis, M.Ed.(Developmental Psychology). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor : Asst.Prof. Pranot Kaochim.

The purpose of this research were 1) to study the effects of applied arts activities on the early childhood children's development of interpersonal relationship skills, 2) to study the effects of parents' play-encouraging behaviors on the early childhood children's development of interpersonal relationship skills, and 3) to study the interpersonal relationship skills of early childhood children at a high level of parents' play-encouraging behaviors, participating in applied arts activities, as compared to the interpersonal relationship skills of those at a low level of parents' play-encouraging behaviors, participating in regular classroom activities.

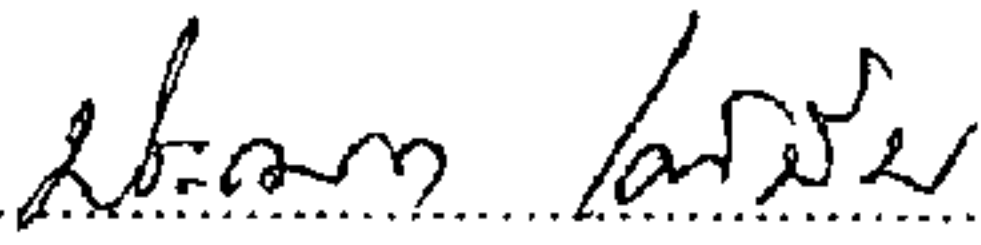
A sample of 48 early childhood children, 4 - 5 years of age, in Grade 2 of Jurairat Kindergarten School in Bangkok, They were drawn on the basis of their interpersonal relationship skills lower than the 50th percentile, and they were assigned to two separate groups : one group at a high level of parents' play-encouraging behaviors ; another group at a low level of parents' play-encouraging behaviors. Each of these two group was then subdivided into two separate subgroups : a group at a low level of parents' play-encouraging behaviors, participating in applied arts activities, and a group at a high level of parents' play-encouraging behaviors, participating in regular classroom activities. The instruments for collecting data were 1) a programme of applied arts activities, 2) a questionnaire on parents' play-encouraging behaviors, and 3) an interpersonal relationship test.

The findings indicated that there was a significant difference at the .01 level in the interpersonal relationship skills between the early childhood children participating in applied arts activities and the early childhood children participating in regular classroom activities. No significant difference was found between the early childhood children at a high level of parents' play-encouraging behaviors and those at a low level of parents' play-encouraging behaviors in the interpersonal relationship skills.

The findings also indicated no significant difference between the early childhood children at a high level of parents' play-encouraging behaviors, participating in applied arts activities and those at a low level of parents' play-encouraging behaviors, participating in regular classroom activities in the interpersonal relationship skills.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการ
สอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

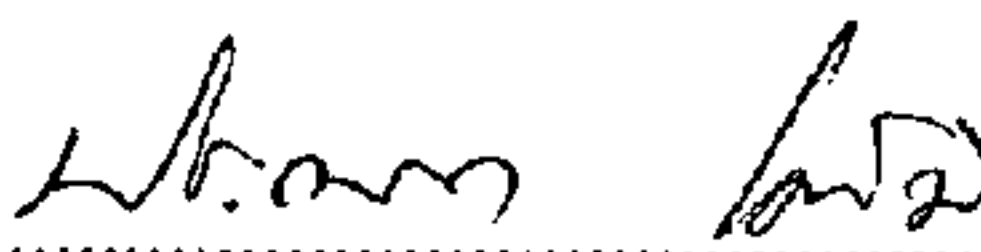
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประณต คำจิม)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

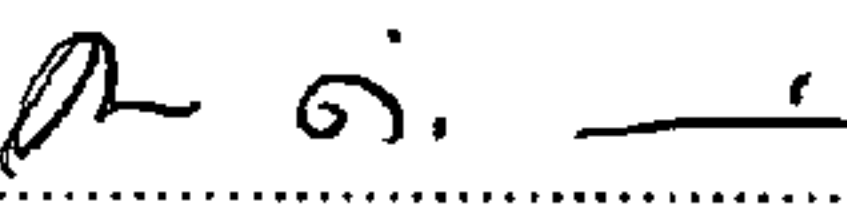
(อาจารย์ ดร. นิยะดา จิตต์จรัส)

คณะกรรมการสอบ

ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประณต คำจิม)

กรรมการสอบสารนิพนธ์

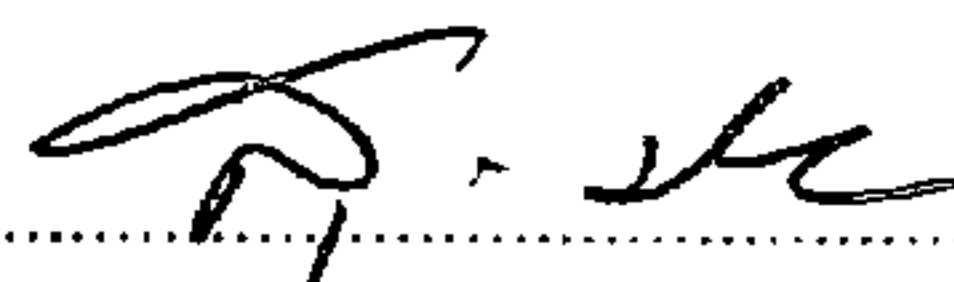
(รองศาสตราจารย์ ดร. ดวงเดือน ศาสตรภัทร)

กรรมการสอบสารนิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วัฒนา ศรีสัตย์วาจา)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ สุภา ปานเจริญ)

วันที่ 17 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2547

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เพราะได้รับความเมตตาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำอย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประณต เค้าฉิม ประธานกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงเดือน ศาสตราภักดิ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ วัฒนา ศรีสัตย์วาจา กรรมการสอบสารนิพนธ์ ผู้วิจัยรู้สึกทราบบซึ่งในความกรุณา และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ทนิตย์ ทักษิณาวาริน อาจารย์พรวิมล ธรรมฉวี และอาจารย์กาญจนา เพชรบูรณิน ที่ได้กรุณาตรวจ และให้คำแนะนำในการแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทดลองและเก็บข้อมูล

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลจุไรรัตน์ และคุณครูใหญ่โรงเรียนอนุบาลจุไรรัตน์ ที่กรุณาให้ความสะดวกในการติดต่อประสานงาน คณะครูและนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลจุไรรัตน์ ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการศึกษาทดลองครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์เอกจิตวิทยาพัฒนาการทุกท่าน ที่ได้กรุณาอบรมสั่งสอนให้ความรู้ ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ปริญาโท เอกจิตวิทยาพัฒนาการทุกท่าน คุณจารุณี บึงพาล ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนเป็นกำลังใจ และขอขอบพระคุณผู้มีพระคุณอีกหลายท่านที่มีได้กล่าวนามในที่นี้ ซึ่งมีส่วนช่วยในการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

คุณค่าและประโยชน์ของสารนิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของบิดามารดา ครูอาจารย์ ที่ได้เลี้ยงดูและประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย

ศุภรัตน์ กาญจนมณีเสถียร

สารบัญ

บทที่

หน้า

1	บทนำ.....	1
	<u>ภูมิหลัง.....</u>	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย..... <i>จิตวิทยา</i>	3
	ความสำคัญของการวิจัย..... <i>ประโยชน์</i>	3
	<u>ขอบเขตของการวิจัย.....</u>	4
	ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	4
	กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	4
	ตัวแปรที่ศึกษา.....	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
	<u>นิยามปฏิบัติการ.....</u>	5
	<u>กรอบแนวคิดในการวิจัย.....</u>	7
	สมมติฐานในการวิจัย.....	7
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล.....	9
	ความหมายของสัมพันธภาพระหว่างบุคคล.....	9
	สัมพันธภาพระหว่างบุคคลด้านความร่วมมือ.....	9
	สัมพันธภาพระหว่างบุคคลด้านการช่วยเหลือ.....	10
	สัมพันธภาพระหว่างบุคคลด้านการแบ่งปัน.....	10
	ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล.....	11
	ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา.....	11
	ทฤษฎีพื้นฐานความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของชูทซ์.....	12
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์.....	13
	ความหมายและความสำคัญของกิจกรรมศิลปะ.....	13
	ประโยชน์ของกิจกรรมศิลปะ.....	14
	พัฒนาการทางศิลปะของเด็กปฐมวัย.....	15
	กิจกรรมทางศิลปะสำหรับเด็ก.....	17
	กิจกรรมศิลปะเพื่อพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างบุคคล.....	20

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นของบิดามารดา.....	22
ความสำคัญของบิดามารดาต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย.....	22
บทบาทหน้าที่ของบิดามารดาในการพัฒนาเด็กปฐมวัย.....	23
วิธีหรือแนวทางของบิดามารดาในการพัฒนาเด็กปฐมวัย.....	24
พฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นของบิดามารดาในการพัฒนาเด็กปฐมวัย.....	27
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล.....	29
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์.....	30
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	33
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	34
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	42
การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล.....	44
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	46
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	46
5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	49
สมมติฐานในการวิจัย.....	49
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	50
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	50
วิธีดำเนินการทดลอง.....	51
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	52
อภิปรายผล.....	52
ข้อสังเกตที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า.....	55

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 (ต่อ) ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	56
บรรณานุกรม.....	57
ภาคผนวก.....	62
ภาคผนวก ก.แผนการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์.....	63
ภาคผนวก ข.แบบทดสอบวัดสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของ สงบ สัพโพบ.....	95
ภาคผนวก ค.แบบสอบถามพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นของบิตามารดา ของเด็ก.....	103
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	110

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	แบบแผนการวิจัย.....	34
2	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนสอบก่อนของเด็กปฐมวัยที่มีกลุ่ม แตกต่างกัน.....	47
3	เปรียบเทียบความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนต่างของสัมพันธภาพ ระหว่างบุคคลของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ (กลุ่มทดลอง) และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการเรียนการสอนตามปกติ (กลุ่มควบคุม) กับเด็กปฐมวัยที่มีการส่งเสริมการเล่นจากบิถามารดาสูง และต่ำ	48

บทที่ 1

บทนำ บทนำ

ภูมิหลัง

เกือบตลอดชีวิตของคนเรานั้น เราจะต้องเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสถานการณ์ทางสังคมอยู่เสมอ เริ่มต้นก็ต้องเรียนรู้ความสัมพันธ์ทางสังคมในช่วงแรกของชีวิตจากพ่อแม่ พี่น้อง และบุคคลในครอบครัว ซึ่งเมื่อเริ่มเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ เราก็จะมีความชำนาญและทักษะทางสังคม (Social Skills) เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ อย่างไรก็ตามพฤติกรรมทางสังคมของมนุษย์เรานั้นมีลักษณะพิเศษที่ค่อนข้างจะสลับซับซ้อน โดยเฉพาะในสถานการณ์ทางสังคมใหม่ๆ ที่บุคคลได้ประสบ จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในลักษณะต่างๆ กันออกไป และในทำนองเดียวกันปฏิกิริยาของตัวเราเองก็อาจจะก่อให้เกิดอิทธิพลทางสังคมแก่คนอื่น ๆ ได้เช่นเดียวกัน ทั้งนี้เพราะบุคคลในสังคมมีโอกาสจะเกิดการปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอยู่ตลอดเวลา นั่นเอง (วันเพ็ญ พิศาลพงศ์. 2536 : 103)

เป็นที่ยอมรับว่าบุคคลที่สามารถสร้างสัมพันธภาพหรือมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่นได้นั้น จะเป็นที่ยอมรับ ชอบพอของบุคคลอื่น การทำงานร่วมกันจะเป็นไปอย่างราบรื่น และโอกาสที่จะประสบความสำเร็จในสังคมที่มากกว่าบุคคลที่ขาดความสามารถในการมีสัมพันธภาพระหว่างบุคคล เช่นเดียวกับที่ รศ.ดร.นวลละออ สุภาพล ได้สรุปถึงความสำคัญของกรรมมนุษยสัมพันธ์ว่า การมีมนุษยสัมพันธ์มีประโยชน์ทั้งในด้านส่วนตัวบุคคลและต่อองค์กร คือ ทำให้เกิดความเข้าใจอันดีซึ่งกันและกัน มีความสามัคคีภายในกลุ่ม บรรยากาศในการทำงานราบรื่น การสื่อสารความถึงกันง่ายและมีผลดี มีความร่วมมือในการทำงานและลดความขัดแย้งภายในกลุ่มซึ่งทำให้การดำเนินงานต่างๆ ง่ายขึ้น (นวลละออ สุภาพล. 2534 : 10) เพราะฉะนั้นถ้าสังคมมีประชากรที่มีสัมพันธภาพที่ดีย่อมจะช่วยการทำงานให้มีความก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น ในการที่จะฝึกให้บุคคลมีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่ดีนั้นควรจะได้รับการส่งเสริมตั้งแต่ในวัยเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวัยเด็กแรกเกิดถึง 6 ปี เพราะเป็นช่วงอายุที่สำคัญ เป็นช่วงวัยทองของชีวิต พัฒนาการทุกด้านจะเป็นไปอย่างรวดเร็วเพราะเป็นวัยที่เกิดการเรียนรู้และมีพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และบุคลิกภาพเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (สงบ สัพโส. 2544 : 1) วิธีการหนึ่งที่จะฝึกให้เด็กพัฒนาด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล คือ การส่งเสริมให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในการเล่น การจัดประสบการณ์ในการเล่น ซึ่งจะทำให้เด็กพัฒนาการปรับตัวให้เป็นที่ยอมรับ ด้วยการแสดงพฤติกรรมความร่วมมือกัน สร้างมิตรภาพต่อกัน แก้ปัญหาร่วมกัน และรับรู้ความรู้สึกของเพื่อน เด็กจะเรียนรู้บทบาทของตนว่าควรจะปฏิบัติตัวอย่างไร เมื่อเด็กสามารถอยู่ร่วมกับเพื่อนได้อย่างมีความสุขแล้ว ย่อมต้องการที่จะสร้างสัมพันธ์กับคนอื่นเพิ่มมากขึ้น และเด็กจะมีทัศนคติที่ดีต่อคนทั่วไปทำให้มีประสบการณ์ในการสร้างความสัมพันธ์ในสังคมกับเพื่อนมากขึ้น เมื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่

จะช่วยให้เขาสามารถสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ด้วยดี (ชไมมน ศรีสุรักษ์. 2540 : 17 อ้างอิงจาก Gronlund. 1959 : 232)

การจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ให้กับเด็กปฐมวัย นับว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ช่วยส่งเสริมให้เด็กได้รู้จักการร่วมมือกันทำงาน มีการแบ่งปัน และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมถึงผลงานทางด้านศิลปะถือเป็นสิ่งที่มีคุณค่าที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการในทุกๆด้าน ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา รวมถึงความอดทน ความรู้สึกรัก การพัฒนากล้ามเนื้อต่างๆ นอกจากนี้ยังทำให้เด็กได้เห็นคุณค่าในตนเอง มั่นใจกล้าคิดกล้าแสดงออกอย่างเต็มที่ เชื่อมมันและภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง มีความเพียร ความอดทน มีสมาธิในการทำงาน และรู้จักรับผิดชอบ ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 : 15) ที่ได้กล่าวถึงกิจกรรมศิลปะว่า จะช่วยให้เด็กได้แสดงออกถึงความรู้สึกที่เป็นนามธรรม สามารถฝึกเด็กให้รู้จักสังเกตหาเหตุผล รู้จักสร้างสรรค์ลักษณะนิสัยที่ดี และมีความพร้อมในการเรียน แต่ขณะเดียวกันพบว่าการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ให้กับเด็กอนุบาลปัจจุบันมีน้อยมาก

พ่อแม่ส่วนใหญ่อยากให้ลูกเรียนและเลือกวิชาที่หาเงินได้มาก ขาดความเข้าใจในตัวเนื้อหาพื้นฐานของวิชา ไม่เข้าใจว่าศิลปะนั้นมีประโยชน์ต่อบุตรหลานอย่างไร จึงไม่ใส่ใจต่อวิชานี้ไปมุ่งเน้นวิชาอื่นๆ บางครั้งบุตรหลานชอบงานศิลปะ เมื่อมีเวลาว่างจะวาดรูประบายสี ผู้ปกครองมักจะ ไม่ให้ความสนใจที่จะทำ ให้ไปอ่านหนังสือหรือวิชาทักษะที่ไม่ใช่ศิลปะแทน และตามบริษัทเอกชนไม่ได้ส่งเสริมเรื่องงานศิลปะเท่าที่ควร ระยะเวลาจะมีบ้างเพียงส่วนน้อยที่บริษัทเอกชนจัดให้มีในด้านการประกวดการวาดภาพระบายสี ประโยชน์ที่ได้รับส่วนใหญ่ก็จะเป็นของบริษัทมากกว่าที่จะให้แก่เด็กอย่างแท้จริง ไม่เน้นการสนับสนุนการศึกษาให้ทุนส่งเสริมด้านความรู้หรืออุปกรณ์ (ลลิตพรรณ ทองงาม. 2539 : 245) ดังนั้นจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ ที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเด็กปฐมวัยเพื่อพัฒนาศักยภาพของเด็กให้สามารถเป็นผู้ที่มีสัมพันธภาพที่ดีต่อไปในอนาคตได้

ลักษณะของพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่น ของพ่อแม่ผู้ปกครองในการที่จะรู้จักจัดหาอุปกรณ์การเล่นที่เหมาะสม มีความใส่ใจในการส่งเสริมการเล่นของเด็กๆ จัดหาของเล่นที่ตรงกับวัยและพัฒนาการของเด็ก รวมถึงการเปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นกับบุคคลอื่น การที่พ่อแม่เข้าใจธรรมชาติในการเล่นของเด็ก จะมีส่วนสำคัญอย่างมากในการส่งเสริมให้เด็กมีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่ดีมากยิ่งขึ้นด้วย

จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงผลของการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ ที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเด็กปฐมวัย โดยใช้กิจกรรมศิลปะประดิษฐ์และการส่งเสริมการเล่นของบิดามารดา ในการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของ

เด็กปฐมวัย ซึ่งผลของการวิจัยนี้ อาจเป็นแนวทางให้ครู ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย ได้เห็นคุณค่าของการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ ในการส่งเสริมพัฒนาทางด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ซึ่งจะนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมต่อการพัฒนาการของเด็กปฐมวัยต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ในการพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเด็กปฐมวัย
2. เพื่อศึกษาผลของการส่งเสริมการเล่นของบิฑามารดาในการพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเด็กปฐมวัย
3. เพื่อเปรียบเทียบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลระหว่างเด็กปฐมวัยที่บิฑามารดามีพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นสูงและได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์กับเด็กปฐมวัยที่บิฑามารดามีพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นต่ำและได้รับการเรียนตามปกติ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครู ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการส่งเสริมการเล่นให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย
2. เพื่อกระตุ้นให้ครู ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของการจัดประสบการณ์การเล่นและการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ ที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเด็กปฐมวัย
3. เพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ ให้เหมาะกับเด็กปฐมวัย

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัย อายุ 4 – 5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนอนุบาลจุไรรัตน์ กรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเด็กปฐมวัยอายุ 4 – 5 ปี จำนวน 48 คน ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนอนุบาลจุไรรัตน์ กรุงเทพมหานคร

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ แบ่งเป็นดังนี้

1.1 การจัดกิจกรรมให้กับกลุ่มเด็กปฐมวัย จำแนกเป็น

1.1.1 กลุ่มเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์

1.1.2 กลุ่มเด็กปฐมวัยที่ได้รับการเรียนตามปกติ

1.2 การส่งเสริมการเล่นของบิตามารดา จำแนกเป็น

1.2.1 การส่งเสริมการเล่นของบิตามารดาสูง

1.2.2 การส่งเสริมการเล่นของบิตามารดาต่ำ

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างบุคคล ในด้านการช่วยเหลือ การร่วมมือ และ การแบ่งปัน

W

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เป็นที่เข้าใจตรงกันในการสื่อความหมาย ผู้วิจัยจึงขอกำหนดความหมายของคำต่างๆ ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลจุไรรัตน์ กรุงเทพมหานคร ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547

2. กลุ่มทดลอง หมายถึง กลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ที่ผู้วิจัยจัดขึ้น แบ่งออกเป็น

2.1 กลุ่มทดลอง 1 หมายถึง กลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์และบิตามารดามีพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นสูง

2.2 กลุ่มทดลอง 2 หมายถึง กลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์และบิดามารดามีพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นต่ำ

3. กลุ่มควบคุม หมายถึง กลุ่มที่ไม่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์และได้รับการเรียน การสอนตามแผนการสอนประจำวันทางโรงเรียนจัดขึ้น แบ่งออกเป็น

3.1 กลุ่มควบคุม 1 หมายถึง กลุ่มที่ได้รับการเรียนตามปกติและบิดามารดามีพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นสูง

3.2 กลุ่มควบคุม 2 หมายถึง กลุ่มที่ได้รับการเรียนตามปกติและบิดามารดามีพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นต่ำ

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

1. สัมพันธภาพระหว่างบุคคล หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการสร้างและรักษา สัมพันธภาพกับบุคคลอื่น ได้แก่ การแบ่งปัน การช่วยเหลือ และการร่วมมือ

1.1 การร่วมมือ หมายถึง การที่เด็กเข้าไปร่วมกิจกรรมกับเพื่อน ซึ่งเป็นการพูดคุยการ แสดงความคิดเห็นหรือร่วมลงมือกระทำ เพื่อให้กิจกรรมที่กำลังทำอยู่ประสบความสำเร็จ

1.2 การช่วยเหลือ หมายถึง การที่เด็กแสดงออกเพื่อตอบสนองความต้องการของเพื่อน ในการแก้ปัญหา โดยใช้คำพูดหรือกริยาท่าทางเพื่อให้เพื่อนประสบความสำเร็จในกิจกรรมที่กำลัง กระทำอยู่ทั้งเป็นการขอร้อง และไม่ได้ขอร้อง

1.3 การแบ่งปัน หมายถึง การที่เด็กแบ่งหรือให้ยืม สื่อการเล่นที่ตนครอบครองอยู่ เช่น ของกิน ของใช้ ของเล่น ฯลฯ ให้เพื่อนไปส่วนหนึ่งหรือบางส่วน โดยไม่ขอให้เพื่อนตอบแทน

ในการศึกษาสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ใช้แบบวัดสัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่ให้เด็ก ปฐมวัยเป็นผู้ตอบ เป็นแบบวัดของ สงบ สัพโพ (2544) จำนวน 20 ข้อ

2. การจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ หมายถึง การที่ครูจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ที่เปิด โอกาสให้เด็กได้ใช้ความคิด การวางแผน การตัดสินใจ และลงมือปฏิบัติ เพื่อสร้างผลงานประดิษฐ์ที่มี ความแปลกใหม่ โดยใช้วัสดุเหลือใช้ที่มีลักษณะเอื้อให้เด็กได้มีการช่วยเหลือ การร่วมมือ และการ แบ่งปันกัน ให้เด็กได้สร้างผลงานด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้จัดเตรียมวัสดุ

3. พฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นจากบิดามารดา หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำ กิจกรรมใดๆ ของบิดามารดาในการส่งเสริมการเล่นของเด็ก เพื่อให้เด็กได้รับความสนุกสนาน เพลิดเพลิน เกิดการเรียนรู้และมีพัฒนาการด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม เป็น พฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นของบิดามารดาประกอบด้วยพฤติกรรมในเรื่องต่อไปนี้

3.1 การจัดหาหรือการเลือกของเล่น เลือกของเล่นให้เด็กโดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับอายุ ความสามารถ ความสนใจ หรือความต้องการของเด็ก เลือกตามลักษณะ ของเล่นที่ดีมีประโยชน์ต่อเด็ก ส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาการด้านต่างๆ เช่น ด้านสังคม มีการปรับตัวกับบุคคลอื่น การเข้าร่วมกิจกรรมกับเพื่อน เป็นต้น นอกจากนี้ การเลือกของเล่นยังต้องคำนึงถึงความปลอดภัย ความทนทาน แข็งแรง ราคาคุ้มค่ากับประโยชน์ที่ได้รับ ฯลฯ

3.2 การจัดสภาพแวดล้อมในการเล่น ได้แก่ การดูแล จัดหาสถานที่ในการเล่นให้เด็ก ในที่นี้อาจเป็นสถานที่ในบ้าน – นอกบ้าน สวนสาธารณะ โรงเรียน สนามเด็กเล่น สนามกีฬา ฯลฯ โดยคำนึงถึงความเหมาะสม ความสนใจของเด็ก ความปลอดภัยในการเล่น นอกจากนี้ ยังรวมถึงสภาพแวดล้อมด้านบุคคล ได้แก่ เพื่อนเล่น ซึ่งอาจเป็นเพศเดียวกัน หรือต่างเพศ ต่างวัยก็ได้

3.3 การกำหนดกฎกติกาในการเล่น เพื่อเป็นการฝึกระเบียบวินัย การเคารพกฎระเบียบให้กับเด็ก โดยให้เด็กมีส่วนร่วมในการกำหนดกติกาต่างๆ และหากทำผิดกติกา อาจมีการลงโทษเล็กน้อยๆ เช่น หักค่าขนม งดให้รางวัล รวมถึงการกำหนดเวลาในการเล่น คำนึงถึง ความสนใจ ความต้องการของเด็กเป็นหลัก ให้อิสระในการเล่นตามที่เด็กต้องการ แต่ในบางครั้ง ควรกำหนดช่วงเวลาให้เหมาะสม เช่น การดูโทรทัศน์ ไม่ปล่อยให้ดูจนตีกเลยเวลานอนของเด็ก แต่ทั้งนี้อาจมีการยืดหยุ่นให้บ้างในบางโอกาส ไม่ต้องเข้มงวดมากเกินไป สามารถปรับได้ตามสภาพการณ์

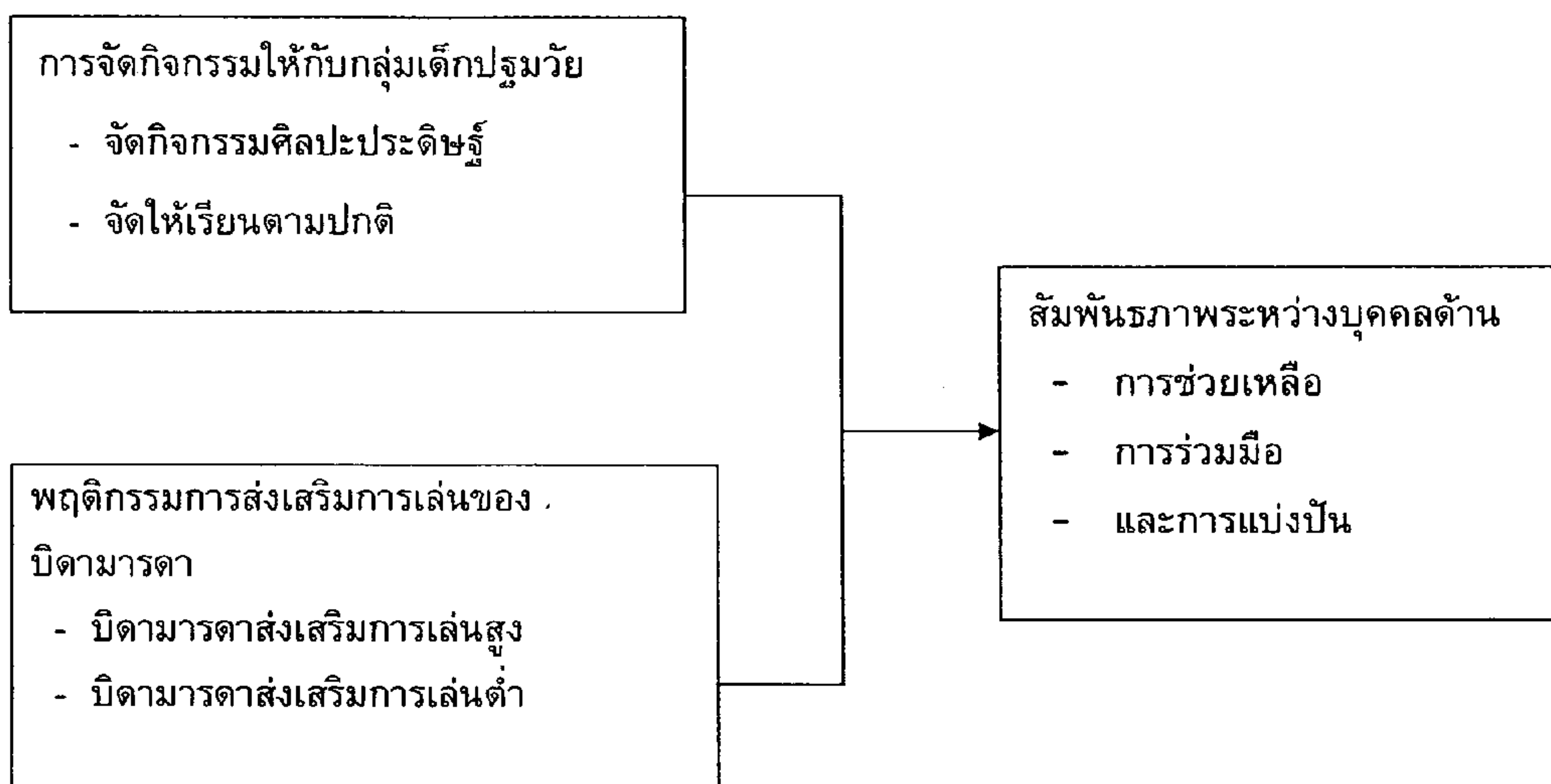
3.4 การร่วมกิจกรรมการเล่น ได้แก่ การที่บิดามารดาให้เวลาในการร่วมเล่นร่วมทำกิจกรรมกับเด็ก บิดามารดามีเวลาในการเล่นกับเด็ก สามารถสละเวลามาเล่นกับเด็ก อย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 – 3 ครั้ง มีส่วนในการแนะนำวิธีการเล่น การตอบข้อซักถาม การฟังเด็กพูด หรือเล่ากิจกรรมการเล่นให้ฟัง นอกจากนี้ในการร่วมกิจกรรมการเล่น บิดามารดาสามารถให้คำแนะนำ ให้การอบรมสั่งสอนเด็กในด้านต่างๆ ได้ โดยสอดแทรกในกิจกรรมเล่นได้ด้วย

การสร้างแบบวัดพฤติกรรมส่งเสริมการเล่นของบิดามารดานั้น ผู้วิจัยได้นำแบบวัดที่สร้างขึ้นโดยคำพวง ห่อทอง (2546) และจารุณี ป้องพาล (2546) เป็นแบบสอบถามบิดามารดาของเด็กปฐมวัย เป็นลักษณะมาตราประเมินค่า (Rating Scale) 5 อันดับ ตามความถี่ในการปฏิบัติ ดังนี้ ปฏิบัติประจำ ปฏิบัติบ่อยครั้ง ปฏิบัติบางครั้ง ปฏิบัติน้อยครั้ง และไม่เคยปฏิบัติเลย จำนวน 45 ข้อ การให้คะแนนแต่ละข้อเรียงลำดับจาก 5-1 คะแนน และเรียงจาก 1-5 คะแนนในข้อที่เป็นลบ เกณฑ์การแบ่งกลุ่มตัวอย่าง พิจารณาจากคะแนนค่าเฉลี่ยของแบบสอบถามเป็นเกณฑ์ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่บิดามารดามีพฤติกรรมส่งเสริมการเล่นสูง หมายถึง กลุ่มที่ได้คะแนนตั้งแต่ค่าเฉลี่ยขึ้นไป

กลุ่มที่บิดามารดามีพฤติกรรมส่งเสริมการเล่นต่ำ หมายถึง กลุ่มที่ได้คะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยลงมา

กรอบแนวคิดในการทำวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์มีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการเรียนตามปกติ
2. เด็กปฐมวัยที่บิดามารดามีพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นสูงมีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่บิดามารดามีพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นต่ำ
3. เด็กปฐมวัยที่บิดามารดามีพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นสูงและได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ มีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่บิดามารดามีพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นต่ำและไม่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. สัมพันธภาพระหว่างบุคคล
 - 1.1 ความหมายของสัมพันธภาพระหว่างบุคคล
 - 1.2 สัมพันธภาพระหว่างบุคคลด้านความร่วมมือ
 - 1.3 สัมพันธภาพระหว่างบุคคลด้านการช่วยเหลือ
 - 1.4 สัมพันธภาพระหว่างบุคคลด้านการแบ่งปัน
 - 1.5 ทฤษฎีที่สัมพันธภาพระหว่างบุคคล
 - 1.6 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา
 - 1.7 ทฤษฎีพื้นฐานความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของชุทซ์
2. กิจกรรมศิลปะประดิษฐ์
 - 2.1 ความหมายและความสำคัญของกิจกรรมศิลปะ
 - 2.2 ประโยชน์ของกิจกรรมศิลปะ
 - 2.3 พัฒนาการทางศิลปะของเด็กปฐมวัย
 - 2.4 กิจกรรมทางศิลปะสำหรับเด็ก
 - 2.5 กิจกรรมศิลปะเพื่อพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างบุคคล
3. พฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นของบิดามารดา
 - 3.1 ความสำคัญของบิดามารดาต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย
 - 3.2 บทบาทหน้าที่ของบิดามารดาในการพัฒนาเด็กปฐมวัย
 - 3.3 วิธีหรือแนวทางของบิดามารดาในการพัฒนาเด็กปฐมวัย
 - 3.4 พฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นของบิดามารดาในการพัฒนาเด็กปฐมวัย
4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล
5. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ดังรายละเอียดตามหัวข้อต่อไปนี้

1.1 ความหมายของสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

ศรีทับทิม พานิชพันธ์ (2517:115-116) กล่าวถึงความหมายของสัมพันธภาพไว้ว่า สัมพันธภาพ หมายถึงความเกี่ยวข้อง ความผูกพันรักใคร่ ความสนิทสนมกลมเกลียวกัน ความคุ้นเคย ใกล้ชิดกันฉันท์มิตร สัมพันธภาพเกิดจากการติดต่อระหว่างบุคคลสองคนซึ่งมีความในใจบางสิ่งบางอย่างร่วมกัน มีการสนทนาติดต่อใกล้ชิดกัน สัมพันธภาพนี้อาจเป็นไปทางที่ดี คือ เป็นมิตร หรืออาจจะเป็นไปในทางด้านที่ไม่ดี คือเป็นศัตรูกันก็ได้ ถ้าเป็นไปในทางที่เป็นมิตรก็จะก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีแต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าการแสดงออกเป็นไปในทางที่เป็นศัตรูและผู้ตอบสนองมีความรู้สึกเป็นศัตรู ย่อมก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ไม่ดี

ฟิชเชอร์(Fisher.1987:191-193) กล่าวว่า สัมพันธภาพระหว่างบุคคลเป็นสิ่งที่ซับซ้อน อยากรต่อการอธิบายเป็นคำจำกัดความสั้นๆได้ ตามปกติแล้วผู้คนจะเข้าใจว่า สัมพันธภาพระหว่างบุคคล คือ การมีส่วนร่วมหรือเกี่ยวข้องกันระหว่างบุคคล ฟิชเชอร์เห็นว่าความหมายที่บุคคลโดยทั่วไปเข้าใจนั้น สัมพันธภาพจะไม่มีอะไรที่มากกว่าการคาบเกี่ยวกับบุคคลิก

สัมพันธภาพระหว่างบุคคล ในงานวิจัยนี้แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความร่วมมือ ด้านการช่วยเหลือ และด้านการแบ่งปัน

1.2 สัมพันธภาพระหว่างบุคคลด้านความร่วมมือ

คอร์ลินส์ และเอชเมอร์ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2528: 228;อ้างอิงจาก Collins and Ashmors. 1970) อธิบายว่า การร่วมมือ หมายถึง การที่บุคคล 2 คน มีจุดมุ่งหมายอันเดียวกันในการกระทำต่างๆให้บรรลุวัตถุประสงค์ ในทำนองเดียวกัน มุสเซน และคนอื่นๆ (Mussen and others. 1969:358) ได้กล่าวว่า ความร่วมมือ หมายถึง การทำกิจกรรมร่วมกันของคน 2 คน หรือมากกว่าเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกัน เช่น ร่วมมือในการเล่นเกม การร่วมทีมกีฬา เด็กจะเรียนรู้การเล่นและทำงานร่วมกับเพื่อนคนอื่นเมื่ออายุเข้า 4 ปี และจะเล่นหรือทำงานร่วมกับเพื่อนได้เป็นเวลานานขึ้นทีละน้อย ถ้าเด็กยังมีโอกาสในการเล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนมากเท่าใด เด็กก็จะเรียนรู้ที่จะให้ความร่วมมือกับเพื่อนได้มากขึ้นเท่านั้น

1.3 สัมพันธภาพระหว่างบุคคลด้านการช่วยเหลือ

การช่วยเหลือเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของพฤติกรรมทางสังคม ซึ่ง แนนซี และไมเคิล (Nancy and Michael. 1979 : 356-363) ได้กล่าวว่า การช่วยเหลือ เป็นการพยายามที่จะช่วยบรรเทาความต้องการที่ไม่ใช่ทางอารมณ์แก่ผู้อื่น เช่น ช่วยผู้อื่นโดยการให้ข้อมูล ช่วยผู้อื่นทำงานหรือเสนอสิ่งของที่ตนไม่เคยเป็นเจ้าของมาก่อน และ บี(Bee. 1985:396-401) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมความช่วยเหลือเพื่อนของเด็กปฐมวัยว่า เป็นการแสดงปฏิสัมพันธ์ในเชิงบวก ซึ่งอายุ 2-3ปี จะมีชนิดของการปฏิสัมพันธ์เชิงบวกด้วยการให้ เช่น เด็กจะเสนอให้ความช่วยเหลือหรือให้ของเล่น หรือพยายามปลอบใจเด็ก คนที่ได้รับบาดเจ็บ เด็กจะทำตามคำขอร้อง หรือคำแนะนำของเพื่อนมากกว่าคนที่ไม่ใช่เพื่อน เด็กบางคนจะแสดงพฤติกรรมความช่วยเหลือมากกว่าเด็กคนอื่น ซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์ในการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลทั้งในครอบครัว และบุคคลอื่นๆ รวมทั้งเพื่อน ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การช่วยเหลือเป็นการพยายามที่จะบรรเทาความต้องการโดยใช้คำพูด หรือแสดงท่าทาง เช่น ปลอบใจเมื่อเพื่อนได้รับบาดเจ็บ ให้สิ่งของที่ตนไม่เคยเป็นเจ้าของมาก่อน หรือช่วยเหลือเพื่อนทำงาน เป็นต้น

1.4 สัมพันธภาพระหว่างบุคคลด้านการแบ่งปัน

แนนซี และไมเคิล (Nanny and Michael. 1979:356-363) ได้กล่าวว่า การแบ่งปันเป็นการให้ หรือยอมให้คนอื่นใช้ของที่ตนเคยเป็นเจ้าของมาก่อน ได้ชั่วคราว สเตาปี (Staub. 1971:805-816) ได้ศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่เป็นเพศหญิง จะตอบสนองการขอร้องของเพื่อนมากกว่าเพศชาย และเด็กเพศชายจะแสดงพฤติกรรมแบ่งปันมากกว่าเพศหญิง ในทำนองเดียวกันจากงานวิจัยของ เบิร์ช และ บิลล์แมน (Birch and Billman. 1986:387-395) แสดงให้เห็นว่า เด็กจะแสดงพฤติกรรมแบ่งปันให้เพื่อนที่คุ้นเคย มากกว่าคนที่คุ้นเคยน้อยกว่า

จึงกล่าวได้ว่าการแบ่งปันของเด็ก จะเป็นการเสียสละสิ่งของตนเองเป็นเจ้าของ และจะแบ่งปันใน สิ่งที่ตนเองไม่ชอบ มากกว่าที่ตนเองชอบ นอกจากนี้เด็กจะแสดงพฤติกรรมแบ่งปันเพื่อนมากกว่าผู้อื่น

จากความหมายของสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ในที่นี้สรุปได้ว่า สัมพันธภาพระหว่างบุคคล หมายถึง การมีส่วนร่วมหรือเกี่ยวข้องกันของบุคคล มีความสัมพันธ์ติดต่อกัน มีการใกล้ชิดกัน อาจจะเป็นไปในทางที่ดีหรือไม่ดีก็ได้ แต่ในที่นี้จะหมายถึงความสัมพันธ์ที่เป็นมิตรต่อบุคคลอื่น ความร่วมมือกัน การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และการแบ่งปันกันระหว่างเพื่อน ในกลุ่มเด็กปฐมวัย

1.5 ทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (ซัลลิแวน Sullivan's Social Inter Personal Theory)

ฮอลล์แอนด์ลินชี (นวัตน์ ศรีรัฐเพชร. 2539 : 11;อ้างอิงจาก Hall and Lindzey. 1966:136-143) มีความเห็นว่าตลอดเวลาที่มนุษย์ดำรงชีวิตอยู่นั้น จำเป็นต้องมีสัมพันธภาพซึ่งกันและกันกับสิ่งแวดล้อม โดยสิ่งแวดล้อมนี้จะรวมบุคคลและสถานการณ์ต่างๆ นอกจากนี้ ซัลลิแวน ยังกล่าวต่อไปว่า มนุษย์มีความปรารถนาพื้นฐาน 2 ประการ คือ ความพึงพอใจ (Satisfaction) ซึ่งเน้นทางกายและความปลอดภัย (Security) ที่เน้นในด้านความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ในสองประเภทนี้ ทำให้ ซัลลิแวนคิดว่า จิตวิทยาของมนุษย์ มีรากฐานอยู่บนความปรารถนาที่จะได้รับความอบอุ่นใจเป็นสำคัญ เขาจึงยกเอาลักษณะของสัมพันธภาพซึ่งบุคคลมีต่อกันและกันนั้นมากล่าว ซัลลิแวนได้ย้ำถึงพลังที่แสดงออกมาให้เห็นได้ ในขณะที่บุคคลมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งความเป็นบุคคลที่เต็มไปด้วยพลังอำนาจนั้น เกิดจากความมีสัมพันธภาพซึ่งกันและกัน ระหว่างบุคคลนั้นกับสิ่งแวดล้อม

ซัลลิแวน ได้วิเคราะห์อย่างละเอียด และตั้งทฤษฎีของเขาว่า ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในการศึกษาโรคจิต ซึ่งเน้นความสำคัญของกลไกทางสังคม ที่มีพัฒนาการของมนุษย์ และเน้นการเรียนรู้ในสังคม อิทธิพลแห่งสัมพันธภาพซึ่งคนเรามีต่อกัน จะทวีความสัมพันธ์ขึ้นสำหรับการก่อบุคลิกภาพ

ซัลลิแวน ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ของบุคคลกับสังคมในระยะต่างๆของชีวิต ไว้ดังนี้ โดย นวลละออ สุภาพล (2527:170-172) และ ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2530:56-57) แต่ในที่นี้จะกล่าวถึงเพียง 3 ระยะ ที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของช่วงปฐมวัยดังนี้

1. วัยทารก(0-18เดือน) วัยนี้บริเวณปากเป็นอวัยวะแรกที่ทารกใช้ปะทะสังสรรค์กับสิ่งแวดล้อม ถึงแม้ว่าการพูดในวัยนี้ จะยังไม่มี ความหมายในการที่ใช้ในการติดต่อกับบุคคลอื่น ๆ ก็ตาม การใช้ปากตอบสนองความต้องการของตัวเอง นอกจากดูดนมจากแม่แล้ว ทารกอาจเรียนรู้ที่จะมีความสุขในเรื่องนี้โดยไม่ต้องพึ่งแม่ เช่นดูดนิ้วตนเอง เป็นต้น
2. วัยทารก(20เดือน-4ปี) เริ่มมีความสามารถฝึกออกเสียง พูดชัดเจนขึ้น สื่อความหมายกับผู้อื่นได้ ระยะนี้เด็กจะเริ่มสนใจผู้อื่นโดยการ เล่นรวมกลุ่มกับเพื่อน
3. วัยเริ่มรู้(อายุตั้งแต่4ปีขึ้นไป) วัยนี้ต้องการที่จะมีกิจกรรมกับบุคคลอื่นมากขึ้น โดยเฉพาะกับเพื่อนวัยเดียวกัน เด็กจะเรียนรู้เกี่ยวกับการแข่งขัน การร่วมมือ และรู้จักควบคุมพฤติกรรมมากขึ้น

1.6 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา (Bandura's Social Learning Theory)

แบนดูรา (วราลี โกศัย. 2540:11; อ้างอิงจาก Bandura. 1977:16) ได้อธิบายการเรียนรู้ทางสังคมไว้ดังนี้

พฤติกรรมทางสังคมของบุคคลเป็นผลมาจากการเรียนรู้ทางสังคม เช่นเดียวกับพฤติกรรมด้านอื่นๆของบุคคลนอก เนื่องจากพฤติกรรมสะท้อนโดยผ่านทางกระบวนการทางสังคมประภคิต (Socialization) เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง หรือจากการสังเกตตัวแบบ สิ่งแวดล้อมรอบๆตัว เด็กมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของเด็กด้วยกันเอง เช่น การอบรมสั่งสอน แนะนำ การเป็นตัวแบบให้เด็กเรียนแบบโดยบุคคลใกล้ชิด เช่น พ่อแม่ ญาติพี่น้อง ครู ตลอดจนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ซึ่งแนวทางการอบรมสั่งสอน หรือปฏิบัติเป็นตัวอย่าง ของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็ก เป็นไปตามการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมของแต่ละสังคม ซึ่งแตกต่างกันไป ซึ่งกระบวนการเรียนรู้พฤติกรรมของมนุษย์นั้น เป็นกระบวนการที่มีความซับซ้อน คนส่วนใหญ่จะเรียนรู้จากตัวแบบโดยการสังเกตมากกว่าการเรียนรู้จากผลกรรมโดยตรง ดังนั้นการที่บุคคลได้เห็นพฤติกรรมที่แตกต่างกันออกไปจากผู้อื่น จะช่วยชี้นำการกระทำของเขาได้ และยังช่วยป้องกันความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ ด้วยกระบวนการเรียนรู้จากการสังเกตโดยมีตัวแบบ (วราลี โกศัย .2540 :11;อ้างอิงจาก Bandura. 1977:22-27)

1.7 ทฤษฎีพื้นฐานความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของชูทซ์ (Schutz's Fundamental Interpersonal Relationship Orientation หรือ FIRO)

(สุรนิตย์ อัจฉฤทธิ์ 2526:33-36;อ้างอิงจาก Schutz.1969:16) ได้ศึกษาค้นคว้าลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และเสนอทฤษฎีโดยใช้ชื่อว่า ทฤษฎีพื้นฐานความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (FIRO) ซึ่งมีใจความว่า การที่บุคคลจะมีความสัมพันธ์กันในลักษณะใด ขึ้นอยู่กับความต้องการพื้นฐาน 3 ประการ ได้แก่ การร่วมประสานสัมพันธ์ (Inclusion) การควบคุม(Control) และความรักใคร่ผูกพัน (Affection) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การร่วมสานสัมพันธ์ (Inclusion) เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกเนื่องมาจากความต้องการเกี่ยวกับการรวมตัวของบุคคล พฤติกรรมที่แสดงออกอาจเป็นไปในรูปการปลีกตัวออกห่าง การรวมตัวเป็นกลุ่มของคน รวมทั้งการที่พยายามชักจูง และทำตนให้เป็นที่ดึงดูดความสนใจจากผู้อื่น บุคคลที่ประสบผลสำเร็จย่อมมีพฤติกรรมในการร่วมประสานสัมพันธ์ราบรื่น สามารถอยู่คนเดียวและอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างสบายใจ ในการอยู่ก็พร้อมทั้งคนอื่นนั้น อาจจะมีเพื่อนมากหรือน้อยก็ได้ ทั้งยังสามารถรับตำแหน่งและบทบาทต่างๆ ได้อย่างไม่มีความกังวลใจใดๆ ที่สำคัญคือ บุคคลประเภทนี้ ยอมรับมติการตกลงเมื่อเห็นว่าเหมาะสม และไม่ยอมรับเมื่อเห็นว่าไม่เหมาะสม ทั้งนี้เพราะในจิตใต้สำนึกนั้น ตระหนักว่า ตนมีคุณค่าและสำคัญ

2. การควบคุม (Control) การควบคุมเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกอันหนึ่ง มาจากความต้องการเกี่ยวกับอำนาจ และเป็นการใช้อิทธิพลผลักดันผู้อื่น

3. ความรักใคร่ผูกพัน (Affection) เป็นพฤติกรรมที่บุคคลแสดงถึงความห่วงใย รักใคร่ เข้าอกเข้าใจกัน มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ ดังรายละเอียดตามหัวข้อต่อไปนี้

2.1 ความหมายและความสำคัญของกิจกรรมศิลปะ

กิจกรรมสร้างสรรค์ทางศิลปะ เป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักพัฒนาการของเด็ก ช่วยในการประสานสัมพันธ์กันระหว่างกล้ามเนื้อ มือ ตา และการผ่อนคลายความเครียดทางอารมณ์ ทั้งยังส่งเสริมความคิดอิสระ ความคิดจินตนาการ การฝึกให้รู้จักทำงานด้วยตนเอง แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ทั้งความคิด และการกระทำ ถ่ายทอดออกมาเป็นผลงานทางศิลปะ ในที่นี้ คือ การวาดภาพ ประดิษฐ์ ต่อเติม ตัดออก ตกแต่ง ให้ออกมาเป็นผลงาน เป็นชิ้นงานขึ้นมา

การสอนศิลปะสำหรับเด็กนั้นมุ่งให้เด็กเป็นคนดีพร้อมทุกด้านส่งเสริมให้เด็กเจริญงอกงามขึ้นตามความมุ่งหมายของการศึกษา ที่สำคัญก็คือให้มีความงอกงามในทางสร้างสรรค์ ส่งเสริมความเป็นอิสระซึ่งช่วยให้เด็กมีความสุข มีความพอใจ เกิดความนับถือตนเองและผู้อื่น (ประเทิน มหาวรรณ. 2505 : 21)

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2523 : 54) ได้กล่าวว่า ศิลปศึกษา คือศิลปะที่มีความรู้สึกนึกคิด มีการออกแบบ การใช้วัสดุแสดงออกมาในความรู้สึกของแต่ละบุคคล การสอนศิลปะไม่ได้สอนเพื่อศิลปะ หรือให้เด็กเป็นศิลปิน แต่มุ่งพัฒนาศิลปะที่มีอยู่ในตัวเด็กให้พัฒนาไปอย่างถูกต้องจนถึงขีดสุดของแต่ละบุคคล จนมีศิลปนิสัยเกิดขึ้น

นิรมล ตีรณสาร สวัสดิบุตร (2525 : 34) ได้เสนอแนวความคิดไว้ว่าศิลปศึกษาเป็นวิชาที่จำเป็นต้องจัดได้ในหลักสูตรเพราะเป็นวิชาที่ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่สำคัญๆ บางประการ และการเรียนรู้เหล่านี้จะช่วยพัฒนานักเรียนให้เติบโตขึ้นเป็นผู้ที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข และเจริญก้าวหน้า

ราศี ทองสวัสดิ์ (2529 : 103-104) กล่าวว่า สิ่งทีพึงตระหนักในการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ คือ กิจกรรมสร้างสรรค์หรือศิลปะสำหรับเด็ก มิได้มุ่งหมายให้เด็กทำงานเพื่อความสวยงามหรือเหมือนจริง แต่เป็นการช่วยพัฒนากล้ามเนื้อให้แข็งแรง การฝึกประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา เพื่อเป็นพื้นฐานการเขียนที่ดี ตลอดจนช่วยพัฒนาอารมณ์ จิตใจ ให้เด็กมีความเพียร มีความรู้เป็นพื้นฐาน มีสมาธิในการทำงาน และรู้จักรับผิดชอบ การได้ทำงานเป็นกลุ่ม ช่วยให้เรียนรู้การเข้าสังคม การแบ่งปัน ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ทำให้เด็กรู้จักคิด มีเหตุผลในการทำงาน

เลิศ อานันท์นะ (2535 : 44) กล่าวว่า ศิลปศึกษา (Art Education) หมายถึง การนำ กิจกรรมศิลปะมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา เพื่อพัฒนาการด้านต่างๆ แต่ไม่มี จุดมุ่งหมายเพื่อเตรียมตัวเด็กให้เติบโตขึ้นเป็นศิลปินหรือจิตรกร (Artist)

วิรุณ ตั้งเจริญ (2536 : 230 ; 2537 : 658) กล่าวว่า ศิลปะเด็ก (Child Art) หมายถึง ศิลปะ ที่เด็กแสดงออกตามสภาพความสนใจ การรับรู้ และความพร้อมของเด็กแต่ละคน โดยที่การแสดงออก ด้วยวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่ง ผ่านวัสดุที่เหมาะสม และปรากฏเป็นผลงานศิลปะที่รับรู้ได้ด้วยประสาทตา หรือที่เรียกว่า ทัศนศิลป์ (Visual Art) เช่น ภาพเขียน รูปปั้น แกะสลัก ภาพพิมพ์ กิจกรรมสร้างสรรค์ เป็นต้น ซึ่งในหลักสูตรการศึกษาจะเรียกศิลปะเด็กว่า ศิลปศึกษา (Art Education) และยังหมายถึง ศิลปะ ที่มองเห็นได้หรือเรียกกันว่า ทัศนศิลป์ ในที่นี้คือ ศิลปะสองมิติ และศิลปะสามมิติ ศิลปะสองมิติ คือ งาน ศิลปะบนพื้นราบสามารถวัดความกว้างยาวได้ เช่น ภาพวาด ภาพพิมพ์ ภาพกระดาษปะติด ส่วนศิลปะ สามมิติ คือ ศิลปะที่ปรากฏรูปทรงให้สามารถลูบคลำหรือวัดได้ทั้งความกว้าง ยาว และหนา เช่น รูปปั้น รูปโครงสร้าง

2.2 ประโยชน์ของกิจกรรมศิลปะ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2531 : 6-15) ได้สรุปถึงประโยชน์ ของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ดังนี้

1. เด็กได้แสดงออกอย่างอิสระ ส่งเสริมอิสระภาพในการทำงาน ครูควรวางวัสดุอุปกรณ์ ไว้ในที่เด็กจะหยิบมาใช้ได้ และมีโอกาสเลือกหยิบได้ตามความพอใจ ในขณะที่เดียวกันเด็กก็จะสามารถ แลกเปลี่ยนความคิดของตนกับเพื่อน ๆ ได้
2. เด็กมีสุนทรียภาพต่อสิ่งแวดล้อม เด็กรู้จักชื่นชมและมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งต่างๆ เป็นสิ่งที่ ควรได้รับการพัฒนา ซึ่งผู้ใหญ่ควรทำตัวอย่าง โดยการยอมรับ และชื่นชมในผลงานของเด็ก โดยฝึกให้ เด็กเห็นว่าทุกๆ อย่างมีความหมายสำหรับตัวเขา ส่งเสริมให้รู้จักสังเกต เห็นสิ่งที่ผิดแปลกในสิ่งธรรมดา สามัญ ให้ได้ยินในสิ่งที่ไม่เคยได้ยิน และฝึกให้เขาสนใจในสิ่งต่างๆ รอบๆ ตน
3. เด็กเกิดความพอใจและสนุกสนาน ในขณะที่เด็กทำกิจกรรมสร้างสรรค์ต่างๆ เด็กควร ทำตามความพอใจและมีความสนุกสนาน การพูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน เป็นโอกาสที่ เด็กจะแสดงออกซึ่งความคิดของเขา และเป็นการพัฒนาภาษาไปด้วย การเปิดโอกาสให้เด็กแสดง ความสามารถทางสร้างสรรค์ จะช่วยให้เด็กตระหนักถึงคุณค่าความเป็นมนุษย์ ช่วยส่งเสริมให้เขามี กำลังใจ เข้าใจตนเองว่ามีความคิดที่ดี และมีความสามารถหลายอย่าง

เลิศ อานันท์นะ (2535 : 44-48) ได้กล่าวถึง การที่เด็กได้รับการส่งเสริมพัฒนาการด้วย ศิลปะที่เหมาะสม จะสามารถพัฒนาการในด้านต่างๆ ดังนี้

1. พัฒนาการด้านสติปัญญา ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และจินตนาการ การที่เด็กได้สำรวจ ทดลอง ค้นคว้ากับวัสดุนานาชาติ เด็กจะมีการแก้ปัญหา เลือกสรร ตัดสินใจ วางแผน ลงมือกระทำจริง รวมทั้งการวิจารณ์และประเมินค่า ในผลงานที่ตนแสดงออกจน สำเร็จขึ้นมา ซึ่งกระบวนการดังกล่าวนี้ ได้ตอบสนองต่อลักษณะนิสัยของเด็กที่อยากรู้ อยากรู้อยากเห็น และขี้ขลาด ทำทนาย ทำให้เด็กแสดงออกอย่างอิสระเสรี ภายใต้บรรยากาศที่สนุกสนาน เพลิดเพลิน

2. พัฒนาการด้านร่างกาย ส่งเสริมพัฒนาการทำงานที่ประสานสัมพันธ์กันระหว่างการใช้กล้ามเนื้อมือ และประสาทตา ทำให้วัยละส่วนต่างๆ ของร่างกายมีความแข็งแรง มีทักษะในการทำงาน คล่องตัวดีขึ้น

3. พัฒนาการทางด้านอารมณ์ ทำให้เด็กมีอารมณ์ขันบานสนุกสนาน ยิ่งเด็กประสบผลสำเร็จในงานที่ลงมือทำก็ยิ่งทำให้เด็กเชื่อมั่นในตนเอง บนพื้นฐานของความรัก ความรู้สึกภาคภูมิใจ ในความสามารถของตนส่งผลให้เด็กมีสุขภาพจิตที่ดี สามารถมองโลกที่สวยงามด้วยสายตาที่สวยงามสดใส ตลอดจนมีความรู้สึกที่ดีงามต่อผู้คนและสิ่งแวดล้อมรอบข้าง

4. พัฒนาการทางด้านสังคม การจัดกิจกรรมทางด้านศิลปะเพื่อพัฒนาการทางสังคม ให้แก่เด็กอย่างเหมาะสม ได้แก่ การจัดกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ (Group Process) ทำให้เด็กเรียนรู้และฝึกหัดด้านสังคม เช่น การวางแผน หรือปรึกษาหารือ การร่วมมือร่วมใจ การประนีประนอม การแก้ปัญหาความขัดแย้ง ฯลฯ มีผลให้เด็กรู้จักลดความต้องการของตนเอง เมื่อต้องการอยู่ร่วมในการทำงานกับเพื่อนหรือพี่น้องของตน ที่แต่ละคนมีความสนใจแตกต่างกัน

สรุปได้ว่า ประโยชน์ของกิจกรรมศิลปะ คือ เป็นกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการของเด็ก ให้เด็กได้แสดงออกถึงความรู้สึก ความคิด จินตนาการ กระบวนการ ศิลปะจะส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้านกับเด็ก ได้แก่ ด้านร่างกาย จิตใจ-อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เสริมสร้างลักษณะนิสัยบุคลิกภาพที่เหมาะสม ทำให้เด็กกล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก เป็นพื้นฐานให้เด็กรักการลงมือทำงาน มีความภาคภูมิใจในงานที่ทำ มีความรับผิดชอบในการทำงาน มีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถปรับตัวและพฤติกรรมในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น ก่อให้เกิดความสงบสุข ความเจริญงอกงามต่อบุคคล และสังคมส่วนรวม

2.3 พัฒนาการทางศิลปะของเด็ก

พัฒนาการของเด็กเป็นความเจริญที่เปลี่ยนแปลงไปตามขั้นตอนของธรรมชาติแห่งวัยของมนุษย์ในช่วงแรก ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องสำคัญมาก ที่ผู้เกี่ยวข้องกับเด็กจำเป็นต้องเข้าใจ และรู้จักธรรมชาติของเด็กเป็นพื้นฐาน เพราะเป็นผู้ทำหน้าที่ดูแลเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน ถ้าหากไม่รู้ถึงพัฒนาการของเด็ก ก็ยากที่จะให้การศึกษอบรมแก่เด็กได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

แฮร์ริส (Harris. 1963) อ้างถึง เบิร์ต (Burt. 1921) ได้ศึกษาค้นคว้าและแบ่งชั้นของ พัฒนาการทางด้านศิลปะของเด็กออกเป็นชั้นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. วัยขีดเขียน (อายุ 2-3 ขวบ)
2. วัยวาดเส้น (อายุ 4 ขวบ)
3. วัยพรรณนาด้วยสัญลักษณ์ (อายุ 5-6 ขวบ)
4. วัยวาดเหมือนจริง (อายุ 7 หรือ 10 ขวบ)
5. วัยวาดเหมือนจริงตามตาเห็น (อายุ 10 – 11 ขวบ)
6. วัยสะกดกลั่นเริ่มปรากฏก่อนวัยรุ่น (อายุ 11-14 ปี)
7. วัยฟื้นฟูความมีศิลปะ (เริ่มวัยรุ่นแม้ว่าเด็กหลายคนอาจไม่มีระยะนี้)

2.4 พัฒนาการทางศิลปะของเด็กระดับปฐมวัย 2 – 4 ขวบ

พัฒนาการทางศิลปะของเด็ก 2 – 4 ขวบ เรียกชั้นนี้ว่าขั้นขีดเขียน ในที่นี้ขอกล่าวถึง พัฒนาการโดยทั่วไปของเด็ก 2 – 4 ขวบ

เด็กวัย 2 ขวบ ยังต้องอาศัยผู้ใหญ่ช่วยอยู่ตั้งแต่เรื่องการแต่งกาย และการเล่น เด็กวัยนี้ ชอบเล่นของเล่นที่เคลื่อนไหวได้ มีความสนใจอะไรไม่นาน สามารถเล่นคนเดียวเป็นส่วนใหญ่ ควรอยู่ในสายตาของผู้ใหญ่

เรื่องของภาษาสามารถฟังและเข้าใจมากกว่าพูด พูดได้ประโยคสั้น ๆ

ด้านร่างกาย เด็กวัยนี้พัฒนาด้านกล้ามเนื้อใหญ่ได้บ้างแล้ว ดังนั้นเด็กจะชอบกระโดด วิ่ง ปีนป่าย แต่ไม่คล่องตัว เป็นนักเลียนแบบ อายากรู้อยากเห็น มีพลังมาก

เด็กวัย 3 ขวบ ยังช่วยตัวเองไม่ได้ดีนัก ชอบอยู่ใกล้ผู้ใหญ่ และชอบเลียนแบบผู้ใหญ่ พอใจช่วยงานบ้าน เริ่มสนใจสิ่งต่างๆ วัยนี้เริ่มรู้จักเล่นบ้าง เพียงแต่ไม่มีการพูดคุยกัน หรือมีก็น้อยมาก เด็กวัยนี้ชอบทำงาน ชอบมีส่วนร่วมในกิจกรรมดนตรี การเล่านิทาน ศิลปะ และอื่นๆ

ด้านการใช้ภาษา เริ่มใช้ได้ดีขึ้นอย่างรวดเร็ว การพูดคุยกับเพื่อนบางครั้งจะเป็นการพูดในสิ่งที่ตนเองสนใจและคิดอยู่ ไม่ได้เกี่ยวข้องกับคำถามของเพื่อนเลย มักชอบคุย ชอบฟังเสียง และเรื่องไร้สาระ เด็กวัยนี้ยังไม่สามารถจำแนกเรื่องจริงกับเรื่องเพ้อฝัน คิดว่าทุกอย่างเป็นจริงได้

กล้ามเนื้อใหญ่ แขนขา และลำตัวเริ่มแข็งแรง และทำงานประสานกันได้ดีขึ้น แต่ยังคงขาดความว่องไว กล้ามเนื้อเล็ก ได้แก่ นิ้วมือยังทำงานไม่ได้ดี ความสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา ยังไม่ดีเท่าที่ควร ดังนั้น กิจกรรมบางอย่าง เช่น การใช้กรรไกรตัดเป็นผู้นำเบือหน่ายสำหรับเด็กวัยนี้

เด็กวัย 4 ขวบ เริ่มทำอะไรได้เองไม่ต้องมีผู้ใหญ่คอยช่วย ดังนั้นเด็กวัยนี้ส่วนมากมีความเชื่อมั่น ชอบยืนยันความคิดของตนเอง และชอบคุยโต รู้จักแสดงความห่วงใยผู้อื่น ความสนใจของเด็กวัยนี้กว้างขวางขึ้น สามารถทำกิจกรรมได้นานขึ้น การใช้ภาษาเริ่มมาก รู้จักคุยกับเพื่อน ๆ รู้จักใช้ภาษา

เพื่อสนองความต้องการของตนเอง และใช้ภาษาเพื่อการแสดงออก ชอบถาม และต้องการคำตอบจากผู้ใหญ่ เล่นกับเพื่อนได้ดี ชอบเล่นของเล่นที่ใช้จริงในชีวิตประจำวัน ชอบเล่นบทบาทสมมติ เด็กวัยนี้สนใจกระบวนการที่ตนเองทำมากกว่าผลที่จะได้รับ มักเรียกร้องความสนใจจากผู้อื่น กล้ามเนื้อเล็กทำงานประสานกันดี กล้ามเนื้อใหญ่ใช้ได้คล่องและดีกว่าการใช้กล้ามเนื้อเล็ก และมีข้อที่น่าสังเกตก็คือ เด็กวัยนี้เริ่มรู้จักแยกความแตกต่างระหว่างเรื่องจริงกับเรื่องเพ้อฝัน แต่ยังไม่ชัดเจน

เปียเจท์ (Piaget) กินสเบิร์ก (Ginsburg) และออปเปอร์ (Opper) : 1969 สรุปเอาไว้ว่า นักเรียนควรได้สนทนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตกเถียงกับนักเรียนคนอื่น ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันในห้องเรียน เพราะการกระทำดังกล่าวเป็นการสนับสนุนการมีปฏิสัมพันธ์กันทางสังคม ซึ่งบุคคลภายนอกมักจะไม่ใช่สนใจความเป็นไปในห้องศิลปะ ในการเรียนการสอนในห้องศิลปะมีการใช้วัสดุอุปกรณ์และการเก็บรักษาเครื่องมือ นักเรียนจะต้องมีความรับผิดชอบ เก็บรักษาเครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ จริง ๆ แล้ว ประสบการณ์การเรียนศิลปะนั้นมีใช้อยู่ที่การใช้วัสดุอุปกรณ์ในการวาดภาพหรือระบายสีเท่านั้น การเรียนรู้จะรวมถึงการรู้จักวิธีการเก็บ และวิธีการทำความสะอาดเมื่อจะผลงานหรือเมื่อเสร็จงานแล้วด้วยการทำความสะอาด การจัดเก็บแปรงทาสี พู่กัน การวาดภาพเพื่อรอให้สีแห้งต่างก็เป็นส่วนหนึ่งของประสบการณ์การเรียน ถึงแม้ว่าเด็กเล็กๆ จะมีปัญหาในการใช้สี แต่เด็กๆ ก็สามารถเรียนรู้เรื่องการรับผิดชอบ เช่น การแจกกระดาษ หรือการเก็บดินสอ หรือการเตรียมเครื่องเขียนและสีมาในชั่วโมงเรียน

บางครั้งการจัดกิจกรรมของครู ไม่ประสบความสำเร็จ เพราะไม่สามารถดึงดูดความสนใจของนักเรียนบางกลุ่มได้ ก็ขอให้คิดว่า ไม่เคยมีกฎระเบียบใดในโลกกล่าวไว้ว่าเด็กทุกคนต้องสนใจกิจกรรมอย่างเดียวกัน เช่น การใช้กระดาษในงานศิลปะมีหลายวิธีมีทั้งการตัด การฉีก การขยำให้กระดาษยับเป็นก้อน หรือการใช้กระดาษแสดงความรู้สึกพิเศษบางอย่างโดย การจิ้มกระดาษให้ทะลุเป็นรู หรือการพับกระดาษ วิธีหลากหลายเช่นนี้จะสามารถนำมาให้นักเรียนหลุดพ้นจากความคิดที่จำเจซ้ำซาก

2.4 กิจกรรมทางศิลปะสำหรับเด็ก

ศิลปะมักถูกมองว่าเป็นวิธีการสร้างสรรค์ความคิด และถือว่าการแสดงออกทางสังคมมากกว่าการแสดงออกเป็นการส่วนตัว การวาดภาพจึงถือว่าการขยายตัวตนของผู้วาดออกมาในโลกแห่งความจริง

ศิลปะยังสามารถช่วยให้นักเรียนแต่ละคนตระหนักถึงความร่วมมือกันทำงานในงานใหญ่ๆ ได้ โดยเฉพาะเมื่อนักเรียนมีการซักถามความคิดเห็นกันและกันและมีความเป็นตัวของตัวเองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม

ครูควรเห็นความสำคัญของการร่วมมือกันทำงาน จัดกิจกรรมในทางความคิดสร้างสรรค์ โดยการจัดกิจกรรมกลุ่มที่มีการวางแผนและทำงานร่วมกันและกัน รู้จักช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน รู้จักผ่อนหนักผ่อนเบาซึ่งกันและกัน ได้แก่ การแต่งห้องเรียน การจัดหุ่นจำลอง วาดรูประบายสี ก็สามารถทำเป็นกลุ่มได้ทั้งนี้อยู่ที่การเตรียมการสอนของครู

วิรุณ ตั้งเจริญ (2526 : 249-251) กล่าวถึงเนื้อหาและกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กไว้ ดังนี้

1. การปูพื้นฐานให้เด็กมองเห็นความสวยงามทางศิลปะ
 - 1.1 ฝึกสังเกตรูปทรงรอบๆ ตัว
 - 1.2 ให้เด็กสัมผัสสิ่งต่าง ๆ ที่มีรูปร่างเหมือนกัน แตกต่างกัน และคล้ายคลึงกัน
 - 1.3 ให้เด็กช่วยกันจัดแจกัน
 - 1.4 เด็กช่วยกันจัดมุมห้องให้สวยงาม
 - 1.5 เด็กและครูช่วยกันจัดหาสิ่งประดิษฐ์สำเร็จรูปมาตกแต่งห้อง
 - 1.6 เด็กและครูช่วยกันสะสมภาพต่างๆ ที่มีรูปร่างและเส้นที่สวยงามให้เด็กได้มีโอกาสไปชมการแสดงภาพเขียนหรือสิ่งประดิษฐ์ของเด็กวัยต่างๆ บ้าง ถ้าสามารถทำได้
2. การวาดภาพระบายสี
 - 2.1 ให้เด็กวาดภาพโดยเสรี ด้วยดินสอสี สีเทียน หรือดินสอดำ แล้วให้เล่าเรื่องราวจากภาพที่เขียน
 - 2.2 ให้ป้ายสีด้วยพู่กันบนกระดาษโดยเสรี แล้วเล่าเรื่องจากภาพที่เขียน
 - 2.3 ให้ใช้สีเทียนระบายลงบนกระดาษ โดยใช้ปลายหรือข้างสีเทียน แล้วให้เล่าเรื่องราวจากภาพที่เขียน
 - 2.4 ให้เด็กทดลองใช้ข้างของสีเทียนเขียนด้วยวิธีต่างๆ เช่น หมุนเป็นวงกลม ลากเป็นแถวยาว หรือซิกแซก
 - 2.5 ให้ระบายสีตามรูปทรงที่กำหนดให้
 - 2.6 ให้วาดภาพระบายสีตามความคิดคำนึงของเด็ก แล้วให้เด็กบอกความหมายของภาพๆ นั้น
 - 2.7 พาเด็กออกไปศึกษานอกสถานที่ แล้วกลับมาเขียนภาพตามที่พบเห็นและประทับใจ
3. การทดลองเกี่ยวกับสี
 - 3.1 ให้ละเลงสีหลายๆ สีด้วยส่วนต่างๆ ของช่วงแขน
 - 3.2 ให้ละเลงสีหลายๆ สีเป็นภาพโดยอิสระ แล้วให้เด็กบอกความหมายของภาพนั้นๆ
 - 3.3 ให้ละเลงสีหลายๆ สีเป็นภาพตามที่ครูกำหนด
 - 3.4 ให้หยดสีไปสเดอร์หรือสีฝุ่นลงบนกระดาษเปียก

- 3.5 ให้เด็กเป่าสีบนกระดาษ
- 3.6 ให้เด็กทดลองผสมสีหลาย ๆ สี แล้วสังเกตการผสมผสานกันของสี
- 3.7 ให้ใช้สีย้อมผ้า สีต่างทับทิม โรยบนกระดาษเปียก
- 3.8 ให้ใช้ลูกแก้วกลิ้งสีโปสเตอร์ที่หยดบนกระดาษที่อยู่ในถาด เอียงถาดไปมาให้ลูกแก้วกลิ้งผ่านสีและผ่านกระดาษ
4. การพิมพ์
 - 4.1 ให้เด็กพิมพ์ภาพด้วยส่วนต่าง ๆ ของช่วงแขน
 - 4.2 ให้เด็กพิมพ์ภาพด้วยวัสดุต่าง ๆ
 - 4.3 ให้เด็กพิมพ์ภาพจากแม่พิมพ์ที่ครูทำ
 - 4.4 ให้เด็กพิมพ์ภาพด้วยตรายางและระบายสี
 - 4.5 ให้เด็กใช้กระดาษวางซ้อนวัสดุที่มีลายนูนแล้วใช้ดินสอกดดำหรือดินสอสีดู
5. การปั้น
 - 5.1 ให้เด็กเล่นดินน้ำมัน ดินเหนียว หรือแป้ง
 - 5.2 ให้เด็กปั้นแป้งทำขนมง่าย ๆ เช่น ขนมบัวลอย ขนมกรอบเค็ม ฯลฯ
 - 5.3 ให้ปั้นตามใจชอบ เป็นรูปสัตว์ คน หรือสิ่งของเครื่องใช้
 - 5.4 ให้เล่นก่อทราย
 - 5.5 ให้ปั้นรูปทรงต่าง ๆ แล้วนำมาติดต่อกัน
 - 5.6 ให้ปั้นตามเรื่องราวหรือนิทานที่ครูเล่า หรือเด็กแต่งเอง
6. การพับ ฉีก ตัด แปะ
 - 6.1 ให้ฉีกหรือตัดกระดาษตามคำสั่งครู
 - 6.2 ให้ฉีกหรือตัดกระดาษแล้วแปะลงบนกระดาษอีกแผ่นหนึ่ง อาจจัดให้เป็นเรื่องราวต่าง ๆ แล้วนำรูปทรงต่าง ๆ ที่ครูกำหนดให้หรือตามความนึกคิดของเด็ก
 - 6.3 ให้เด็กพับหรือม้วนกระดาษที่ตัดเป็นแถบยาว ๆ เป็นวงกลมหรือรูปเหลี่ยมต่าง ๆ แล้วนำรูปทรงต่าง ๆ มาประดิษฐ์เป็นรูปสัตว์ ดอกไม้ และอื่น ๆ ตามใจชอบ
 - 6.4 ให้พับผ้าเช็ดหน้า ไบตอง ไบมะพร้าวง่าย ๆ ตามใจชอบ หรือตามแบบอย่าง
7. การประดิษฐ์
 - 7.1 เด็กประดิษฐ์ภาพและเครื่องห้อยแขวนจากวัสดุต่าง ๆ
 - 7.2 ให้ประดิษฐ์ของเล่นและของใช้ต่าง ๆ จากเศษวัสดุ
 - 7.3 ให้ร้อยดอกไม้ ลูกปัด หรือวัสดุต่าง ๆ ก้านรูป ก้านมะพร้าว ลวด เชือก หรือด้าย
 - 7.4 ให้เย็บหรือร้อยตามรอยปรุของรูปภาพ ผ้าเนื้อหยาบหรือกระสอบด้วยเข็มใหญ่ ๆ ปลายทู่ ๆ

7.5 ให้ใช้กระดาษ ใตอง มะพร้าว สานหรือประดิษฐ์ของเล่น

2.5 กิจกรรมศิลปะเพื่อพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ควรจะมีลักษณะกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เด็กคิด ได้วางแผน มีโอกาสทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้พูด ได้แสดงความคิดเห็น และได้แสดงออก มีการร่วมมือ การแบ่งปัน การช่วยเหลือกัน เพื่อพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างบุคคล และนอกจากนี้ควรคำนึงถึงธรรมชาติความต้องการของเด็ก ตลอดจนวิธีการเรียนรู้ของเด็กด้วย

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปะ พบว่า เป็นกิจกรรมที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาเด็กในทุกๆ ด้าน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ-อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เป็นกิจกรรมที่มีความเหมาะสมและตอบสนองต่อความสนใจ ทำทลายความสามารถของเด็ก ศิลปะสามารถจัดกิจกรรมได้หลายรูปแบบ จัดได้ทั้งเป็นรายบุคคล รายกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย และโดยเฉพาะการจัดกิจกรรมศิลปะเป็นกลุ่มย่อยเด็กมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เรียนรู้ซึ่งกันและกันและการให้ความร่วมมือกันนั้นคือพื้นฐาน ที่เด็กจะเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมขนาดใหญ่ต่อไป สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดศิลปะต้องมีความหลากหลาย ตอบสนองความต้องการของเด็กอย่างเต็มศักยภาพ

การส่งเสริมพฤติกรรมร่วมมือของเด็กปฐมวัย โดยใช้กิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ จึงถือว่ามี ความเหมาะสมกับพัฒนาการ และความต้องการของเด็กปฐมวัย เป็นกิจกรรมที่เด็กร่วมกันคิด วางแผน ร่วมกัน ช่วยเหลือ แบ่งปัน หยิบยื่นวัสดุอุปกรณ์ให้แก่กัน มีการผลัดเปลี่ยนการเป็นผู้นำผู้ตามในกลุ่ม เกิดการรับผิดชอบร่วมกันจากการทำงาน ซึ่งต้องอาศัย ฟังพากันและกัน เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ของ กลุ่ม ซึ่งจะเป็นแนวทางหนึ่งในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยต่อไป

1. เด็กนำศิลปะไปใช้ในชีวิตประจำวันซึ่งเป็นผลจากการพัฒนาด้านต่างๆ ของเด็ก

โลกของเด็กเป็นโลกของการเล่น สนุกสนานร่าเริง และจินตนาการ วัยเด็กเป็นวัยที่พัฒนาทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ การเข้าร่วมในสังคม มีนักจิตวิทยาเสนอความคิดว่า “วัยเด็กเล็ก” นั้นเป็นวัยที่กำลังเติบโตและสะสมประสบการณ์ต่างๆ ไว้ในจิตใต้สำนึก ศิลปะช่วยพัฒนาการด้านต่างๆ ได้ดีและยังเป็นประสบการณ์อันงดงามประณีตต่อเด็ก

ศิลปะที่ส่งเสริมการรับรู้และการแสดงออกย่อมผลักดันให้เกิดความรู้สึกนึกคิดหรือ สติปัญญาที่เฉียบคม ฉับไวต่อการรับรู้และแสดงออก

2. ศิลปะพัฒนาพฤติกรรมทางสังคม

เมื่อคนเรารวมตัวกันขึ้นเป็นสังคม นอกจากคนจะมีภารกิจส่วนตัวภายในครอบครัว แล้ว เรายังมีภารกิจที่เกี่ยวข้องกับสังคมอีกด้วย เมื่อเราต่างมีชีวิตร่วมกันนั้น จำเป็นต้องสร้างระเบียบ กฎเกณฑ์ขึ้นสำหรับการเป็นอยู่ร่วมกันอย่างดีงาม สังคมมีระเบียบแบบแผนและประเพณี วัฒนธรรม ร่วมกัน เป็นเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่มเฉพาะสังคมร่วมกัน วิธีหรือแบบแผนการดำเนินชีวิตเช่นนี้ มีทั้งที่

เป็นตัวแทนกฎหมายและที่เป็นวินัยอยู่ในจิตสำนึก สังคมที่ได้รับความร่วมมือจากประชาชน ประชาชน เคารพแบบแผนหรือกติกาของสังคม ประชาชนนับถือซึ่งกันและกัน และประชาชนมีความร่วมมือ เอื้อเพื่อเอื้อเผื่อต่อกันเป็นอย่างดี นั้นย่อมเป็นสัญลักษณ์ของสังคมที่สงบสันติ ความดีงามเช่นนี้ย่อมเป็น พื้นฐานของสังคมซึ่งพร้อมที่จะก้าวไปข้างหน้าในทุกด้าน เป็นสังคมของอารยชนที่ทุกสังคมปรารถนา

ในทางตรงกันข้าม สังคมที่ประชาชนไม่เคารพในกติกาสังคม หรือกติกาขัดแย้งกับ ความต้องการของประชาชน ความร่วมมือ เอื้อเพื่อเอื้อเผื่อ และการนับถือซึ่งกันและกัน ก็จะมีเสื่อมทราม หรือไม่เกิดขึ้น การสร้างสรรค์ศิลปะของเด็กนับเป็นวิถีทางหนึ่งในการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคม ระดับพื้นฐานด้วย

3. ศิลปะพัฒนาการร่วมมือกัน

การทำงานร่วมกลุ่มกันเป็นการฝึกปฏิบัติร่วมกันเช่น การเขียนภาพผนัง การปั้น การ ทำงาน โครงสร้างศิลปะต้องทำงานร่วมกัน เด็กต้องปรึกษาหารือกันถึงเป้าหมายรูปแบบและเนื้อหาของ ผลงานแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและหาข้อสรุปกันเอง ต้องทำงานร่วมกัน พุดคุยกัน และวิพากษ์วิจารณ์ ซึ่งกันและกัน ใช้วัสดุอุปกรณ์ร่วมกัน นับเป็นส่วนเสริมการทำงานร่วมกัน

แม้จะเป็นกิจกรรมศิลปะที่คิดเองและปฏิบัติคนเดียว สภาพของห้องเรียนศิลปะยังมี สภาพและบรรยากาศที่เป็นกันเอง สามารถพุดคุยปรึกษาหารือกันได้ตลอดเวลา เป็นชั้นเรียนที่มี เสรีภาพ เปิดโอกาสให้เด็กทำงานด้วยกันเช่นนี้ยังเป็นการส่งเสริมการรวมกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้น

การที่เด็กได้อยู่รวมกันเป็นกลุ่ม จะด้วยการทำงานร่วมกันหรือไม่ได้ทำงานร่วมกัน โดยตรงก็ตาม ย่อมเป็นการหล่อหลอมความคิดร่วมกัน รู้จักเคารพนับถือ รู้จักผ่อนสั้นผ่อนยาวให้กัน รู้จักเสียสละให้กัน ซึ่งก็จะเป็นการฝึกฝนประชาธิปไตยระดับพื้นฐานได้โดยตรง เพราะพฤติกรรมที่มี คุณค่าเช่นนี้ จะเกิดจากกฎเกณฑ์ ทฤษฎี หรือรอให้เกิดขึ้นเองไม่ได้ การจะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยการปฏิบัติ อย่างต่อเนื่อง หรือเป็นความเคยชิน สามารถส่งผลพลั่งการร่วมมือกันนับถือซึ่งกันและกันการปฏิบัติภารกิจ สิ่งใดก็สำเร็จโดยง่าย

4. ศิลปะพัฒนาพฤติกรรมความช่วยเหลือกัน

การช่วยเหลือกันไม่ว่าจะเป็นผู้มีความรู้มากน้อยเพียงใด ก็สามารถทำได้ เป็นผลกับ การสร้างสรรค์หรือพัฒนาสังคมโดยตรง ทำให้สังคมนั้นจะได้รับการพัฒนาไปได้ด้วยดี

วิชาการในโรงเรียนที่มีลักษณะการลงแรงทำงาน มีการช่วยเหลือกัน เป็นวิชาการที่มี คุณค่าต่อเนื่องไปสู่การดำรงชีวิตในสังคม ศิลปะเด็กที่เริ่มต้นกระบวนการทำงานด้วยการรับรู้โลก ภายนอก มีอารมณ์ หรือจินตนาการ เป็นตัวกำหนดวิธีการแสดงออก และการแสดงออกที่ต้องสร้าง ความสัมพันธ์กับวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้ปรากฏเป็นผลงานศิลปะนั้น เมื่อเด็กได้ทำงานศิลปะอย่าง ต่อเนื่อง ก็ย่อมหมายถึงว่าเด็กจะเคยชินกับการช่วยเหลือกัน มีการทำงานอย่างต่อเนื่องไปสู่อนาคตของ

เด็ก และการทำงานที่มีกระบวนการความคิดผสานไว้ด้วย จะมีผลไปสู่การทำงานอื่นด้วยเช่นกัน จะเห็นได้ว่าศิลปะนั้น ช่วยพัฒนาการต่างๆ ให้เด็กตามที่ได้กล่าวมาแล้ว ซึ่งเป็นการนำไปสู่การเลือกสรรการจัดการและการสร้างสรรค์สำหรับชีวิต

5. ศิลปะพัฒนาพฤติกรรมแบ่งปันซึ่งกันและกัน

สังคมไทยในอดีตหรือสังคมชนบท เป็นสังคมที่ใช้ชีวิตร่วมกันอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน เรามีการลงแขกทำงาน ช่วยกันสร้างบ้าน แบ่งปันอาหารการกินกัน แต่ในปัจจุบันพฤติกรรมในสังคมเช่นนี้เปลี่ยนแปลงไปด้วยระบบเศรษฐกิจและรูปแบบสังคมอย่างใหม่ที่เปลี่ยนไป

จากกิจกรรมศิลปะที่มีลักษณะทำงานร่วมกันและปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกันย่อมเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การขอหยิบของยืมสิ่งของเครื่องใช้กัน การแบ่งปันวัสดุอุปกรณ์กัน การช่วยกันรวบรวมวัสดุบางอย่างและใช้ร่วมกัน หรือการช่วยกันหยิบจับช่วยกันทำงาน พฤติกรรมเหล่านี้ย่อมพัฒนาชีวิตจิตใจของเด็กโดยตรง ให้เป็นคนที่มีพร้อมจะอยู่ในสังคมนี้ได้อย่างแบ่งปันและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเล่นของบิตามารดา

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเล่นของบิตามารดา ดังรายละเอียดตามหัวข้อต่อไปนี้

3.1 ความสำคัญของบิตามารดาต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย

แนวโน้มในการให้การศึกษาในปัจจุบัน การเรียนรู้อิงเนื้อหาหรือบทบาทของโรงเรียน ครู อาจารย์ แต่เพียงฝ่ายเดียว โดยธรรมชาติและทางจิตวิทยาอันแท้จริงแล้ว บิตามารดาเป็นผู้ที่มีบทบาทอันสำคัญยิ่งในการให้ความรู้แก่เด็กโดยเฉพาะในวัยต้นของชีวิต (ซูลีพร พิศุทธิ์สุภฤทธิ. 2537 : 27)

ฟรอยด์ (พัชรี สนวนแก้ว. 2532 : 57 ; อ้างอิงจาก Freud. 1949) กล่าวว่า บุคลิกภาพของคนเราจะเริ่มพัฒนาตั้งแต่ในช่วงแรกของชีวิต ดังนั้นการอบรมเลี้ยงดูและการกระทำเป็นตัวอย่างแก่เด็กจึงเป็นสิ่งสำคัญมากเพราะเด็กจะเลียนแบบบิตามารดา

มุสเซน และคองเกอร์ (ซูลีพร พิศุทธิ์สุภฤทธิ. 2537 : 27 ; อ้างอิงจาก Mussen and Conger. 1965 : 193) กล่าวว่า การให้ความรัก ความอบอุ่นในระยะต้นของชีวิตเป็นพื้นฐานสำคัญของการอบรมเลี้ยงดู วิธีการอบรมเลี้ยงดูตลอดจนพฤติกรรมที่บิตามารดาปฏิบัติต่อเด็กมีส่วนเกี่ยวกับ

พัฒนาการของเด็กโดยตรงทั้งสิ้น การเรียนรู้ครั้งแรกของเด็กเกิดที่บ้านจากการที่เด็กได้มีความสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัวโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากผู้ที่เป็นมารดา ความสัมพันธ์และพฤติกรรมดังกล่าวจะมีผลต่อพฤติกรรมและความรู้สึกนึกคิดทางจิตใจของทารกทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ฉันทนา ภาคบงกช (2531 : 4-6) กล่าวว่า บิดามารดาเป็นบุคคลสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก เพราะเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด สามารถที่จะตอบสนองความต้องการพื้นฐานของเด็ก อันได้แก่ ความต้องการในการดำรงชีวิตอยู่ ความต้องการความรักและความอบอุ่น นอกจากนี้เด็กยังได้รับอิทธิพลจากสภาพแวดล้อมภายในครอบครัว พัฒนาการของเด็กจะเป็นไปอย่างไรย่อมขึ้นอยู่กับ การอบรมเลี้ยงดูจากที่บ้านเป็นสำคัญ

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า บิดามารดานับว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อเด็กอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในวัยเด็กปฐมวัย เด็กจะมีพัฒนาการในทางที่ดี ถ้าหากบิดามารดามีวิธีการอบรมเลี้ยงดูที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการให้กับเด็ก

3.2 บทบาทหน้าที่ของบิดามารดาในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ดวงเดือน พันธุนาวิณ (2527 : 30-35) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของบิดามารดาอันมีผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่า บิดามารดาควรเอาใจใส่ผลงานของลูก ปฏิบัติตนอย่างสมเหตุสมผล สนใจในกิจกรรมต่างๆ แนะนำให้มีความตั้งใจ ให้รางวัลเมื่อทำความดี ตลอดจนมีบทบาทในการทำตัวเป็นเพื่อนที่ดี และคอยแนะนำส่งเสริมให้มีพัฒนาการทุกๆ ด้านอย่างสมบูรณ์

พิริยา ธาราพิสุทธิกุล (2529 : 14-16) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของบิดามารดาไว้ดังนี้

1. ตอบสนองความต้องการพื้นฐานของเด็กอย่างเพียงพอและเหมาะสมกับวัย
2. สร้างสิ่งแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก
3. ช่วยหยุดยั้งพฤติกรรมที่ไม่ดี และส่งเสริมพฤติกรรมที่ดีให้แก่เด็ก
4. เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็กเลียนแบบ เพื่อนำไปสร้างเป็นแนวทางและค่านิยมในชีวิตตนเอง การกระทำของพ่อแม่จะสอนลูกได้ดีกว่าคำพูด
5. ยอมรับในสิทธิของเด็ก โดยให้เสรีภาพในการเสนอความคิดเห็นให้เด็กเรียนรู้ ฟังคำสั่งสอนด้วยความสนใจและให้เวลาในการฟังลูกพูด
6. อบรมและสอนให้เด็กประพฤติดี

จินตนา หมุ่มผึ้ง (นิตินันท์ วิชิตชลชัย. 2535 : 45-46 ; อ้างอิงจาก จินตนา หมุ่มผึ้ง. 2522 : 25-29) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของบิดามารดาที่ควรปฏิบัติต่อเด็ก ดังนี้

1. พยายามสอนให้ช่วยตัวเองและผู้อื่น ตลอดจนจนทำตัวให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
2. พยายามทำให้เด็กรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว
3. ฝึกให้ทำตามกฎเกณฑ์ง่ายๆ ของครอบครัว และการฝึกปฏิบัติควรทำอย่างอบอุ่น

4. สังเกตความเปลี่ยนแปลงของเด็กและให้ความช่วยเหลือเมื่อต้องการ
5. ควรให้เวลาในการพูดคุยอย่างสนุกสนานกับเด็ก ซึ่งเป็นเวลาที่มีคุณค่าสำหรับเด็กอย่างยิ่ง

เด็กอย่างยิ่ง

วรภรณ์ รักวิชัย (2527 : 6-9) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้ปกครองในการพัฒนาเด็ก ดังนี้

1. การเลี้ยงดูให้เติบโตขึ้นในสังคม โดยการตอบสนองความต้องการทั้งทางร่างกายและจิตใจ
2. การอบรมระเบียบทางสังคมเบื้องต้น ได้แก่ การปลูกฝังคุณลักษณะและสุขนิสัยที่ดี การอบรมมารยาททางสังคม และทัศนคติที่ดีในการดำรงชีวิต เป็นต้น
3. การส่งเสริมความสนใจของเด็ก เด็กปฐมวัยมีความสนใจสิ่งแวดล้อมรอบตัว การตอบสนองความสนใจของเด็กจะช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็กได้อย่างสมบูรณ์ขึ้น โดยการจัดเตรียมหนังสือนิทาน อุปกรณ์การเล่น อุปกรณ์ระบายสี การพาไปทัศนศึกษาเมื่อมีโอกาส
4. การส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา ผู้ปกครองสามารถช่วยให้เด็กมีพัฒนาการด้านสติปัญญาสูงขึ้นเต็มศักยภาพโดยการกระตุ้นให้เด็กคิด และแก้ปัญหา ฝึกการสังเกต ส่งเสริมความสนใจของเด็กและให้โอกาสทำในสิ่งที่สนใจ
5. การถ่ายทอดวัฒนธรรมทางสังคม เพื่อให้เด็กเห็นคุณค่าและยกย่องมรดกไทย เพื่อรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของชาติสืบไป

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า บทบาทหน้าที่ที่สำคัญอย่างหนึ่งของบิดามารดา คือ การส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา เพราะเด็กจะต้องเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในวันหน้า ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของบิดามารดาที่จะช่วยกระทำให้สิ่งใด ๆ ที่จะเป็นการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัยให้สูงขึ้น

3.3 วิธีหรือแนวทางของบิดามารดาในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2527 : 417-418) ได้กล่าวถึงหลักของบิดามารดาในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กด้วยวิธีการจัดหาหรือเลือกของเล่นให้กับลูกโดยมีวิธีเลือกของเล่นดังนี้

1. เป็นของที่ช่วยสร้างสรรค์จินตนาการ ของเล่นที่ดีจะกระตุ้นให้เด็กอยากเล่น อยากลองทำให้เกิดเป็นอะไรขึ้นมาสักอย่าง บล็อกไม้เป็นตัวอย่างที่ดีสำหรับของเล่นประเภทนี้ เพราะนอกจากจะให้เด็กต่อเป็นรูปร่างต่างๆ แล้ว เด็กยังสามารถเล่นสมมติ ในการต่อบล็อกเป็นรูปร่างต่างๆ ตามจินตนาการที่คล้ายคลึงกันอีกด้วย
2. เป็นของที่เล่นสนุก ของเล่นจะไร้ประโยชน์ถ้าเด็กไม่ได้รับความสนุกสนานในการเล่น ฉะนั้นเวลาซื้อของเล่นให้เด็กต้องระลึกเสมอว่า ของเล่นชิ้นนี้เพื่อให้เด็กเล่นสนุก ไม่ใช่ผู้ใหญ่เล่น

สนุกเพียงฝ่ายเดียว ของเล่นที่ยากเกินวัย จะทำให้เด็กเบื่อหน่ายโมโหที่ทำไมไม่ได้ตั้งใจ ส่วนของเล่นที่ง่ายไปก็ไม่สนุกเช่นกัน

3. เป็นของเล่นที่เล่นได้นาน พ่อแม่ผู้ปกครองไม่ควรเสียเงินกับของเล่นที่ทำให้เด็กเบื่อหน่าย ควรเลือกของเล่นที่เด็กสามารถทำอะไรได้หลายอย่างต่อๆ กันไปตามทักษะที่พัฒนาขึ้นไปตามอายุ ของเล่นที่ดีนั้นจะสามารถเล่นได้นานหลายเดือนหรือหลายปี เช่น ถ้วยพลาสติกหนึ่งชุดอาจให้ทารก ถือก ดึง ทิ้ง แทะ ได้ในปีแรก เอามาต่อกันเป็นตั้งสูงในขวบปีที่สองและสอนเรื่องสีได้ในขวบปีที่สาม หรือสี เป็นต้น

4. เป็นของเล่นที่มีความทนทาน ของเล่นที่แตกเปราะง่าย นอกจากทำให้เสียเงินแล้วยังทำให้เด็กเสียอารมณ์อีกด้วย ของเล่นจำนวนนี้มักเป็นพลาสติกราคาถูก คุณภาพไม่ดี และมีอันตรายจากสีสดๆ ที่ใช้ ถ้าเอาไปวางถูกแดดก็จะปริและแตกง่ายอีกด้วย

5. ควรเป็นของเล่นที่พัฒนาทักษะ ของเล่นที่ดีควรผสมผสานระหว่างทักษะทางสมองกับทักษะทางร่างกายไปพร้อมๆ กัน เช่น บล็อกที่มีรูให้ต่อ เดิม เสียบ เข้าเป็นรูปต่างๆ ซึ่งเด็กจะต้องต่อให้ออกมาเป็นรูปตามที่นึกคิด

6. เป็นของเล่นที่ปลอดภัย ของเล่นที่แตกได้ ของเล่นที่แหลมคมของเล่นที่หลุดออกมาเป็นชิ้น ผู้ปกครองไม่ควรซื้อให้เด็กเล่น เพราะเด็กอาจคว้าเข้าปากหรือหยิบใส่จมูก ใส่หูได้ ของเล่นบางอย่างนั้นจะปลอดภัยก็ต่อเมื่อเล่นตามวิธีที่เขาออกแบบมาเท่านั้น แต่อาจเป็นอันตรายได้ถ้าใช้ผิดวิธี

7. เป็นของเล่นที่แพร่หลาย เด็กๆ นิยมกันทั่วไป ผลิตได้ในประเทศ ราคาย่อมเยา คงทน และทำความสะอาดง่าย

8. เป็นของเล่นที่เหมาะสมกับเพศและวัย ของเล่นบางชนิดเหมาะกับเด็กผู้หญิงมากกว่าเด็กผู้ชาย เช่น ตุ๊กตา หรือ ของเล่นบางอย่างไม่เหมาะกับเด็กเล็กๆ เช่น ของเล่นที่มีขนาดเล็ก เด็กอาจนำเข้าปากซึ่งเป็นอันตรายได้

นอกจากนี้มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2527 : 422) ยังได้กล่าวถึงวิธีทางที่จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการให้กับเด็กปฐมวัยด้วยวิธีการร่วมกิจกรรมการเล่นกับลูก ดังนี้ พ่อแม่มีบทบาทต่อการเป็นเพื่อนเล่นกับเด็กบ้างในบางโอกาส เด็กต้องการมีเวลาเล่นกับพ่อแม่บ้าง ดังนั้นพ่อแม่ก็ควรให้ความร่วมมือในการเล่นกับเด็ก เด็กบางคนสามารถคิดเกมขึ้นมาเองได้ และต้องการให้พ่อแม่ร่วมเล่นกับเขา พ่อแม่ไม่ควรรีรอในการให้ความร่วมมือที่จะเล่นกับเด็ก ตัวอย่างกิจกรรมที่พ่อแม่สามารถนำไปใช้เล่นกับลูกเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ในการสร้างประสบการณ์เรียนรู้ที่ดีแก่เด็กดังนี้

1. พ่อแม่ใช้อวัยวะต่างๆ ของร่างกายเป็นของเล่นสำหรับลูก เช่น เล่นเงา ร้องเพลง และทำท่าทางประกอบ เล่นเลียนเสียงที่ได้ยินหรือทายว่าเป็นเสียงอะไร ให้เด็กทำเสียงเลียนแบบเสียงที่ได้ยิน เล่นขี่ม้า เล่นขี่เครื่องบิน

2. เล่นเกมต่างๆ เช่น เล่นซ่อนหา เล่นทายของเล่นในมือ เล่นโยนลูกบอล ฯลฯ เกมเหล่านี้เล่นได้หลายคน เด็กอาจพาเพื่อนๆ มาเล่นด้วย หรือพ่อแม่และคนเลี้ยงเล่นกับเด็ก การเล่นเป็นกลุ่ม และมีกติกาในการเล่นจะช่วยให้เด็กเรียนรู้ด้านสังคมและการยึดถือกฎกติกาด้วย

3. เล่นเขียนวาดรูป เด็กวัยปฐมวัยนี้ชอบขีดเขียนและวาดรูป พ่อแม่ควรหากระดาษ ดินสอ หรือดินสอสีให้เด็กขีดเขียนและระบายสีตามใจชอบ ก่อนลงมือทำควรให้คำแนะนำในการจับดินสอ การระบายสีลงในภาพและแนะนำไม่ให้ลูกไปขีดเขียนตามฝาผนัง บนพื้นหรือตามที่ต่างๆ เพราะถ้าพ่อแม่ดูแลไม่ทั่วถึงเด็กอาจทำให้ฝาผนังและพื้นสกปรกเลอะเทอะได้

4. เล่นต่อภาพ พ่อแม่ควรหาภาพฉลุเล็กๆ ขึ้นก่อน ประมาณ 3-4 ชิ้น มาให้เด็กหัดวางภาพลงในช่องว่างที่ฉลุออกมาได้ ภาพที่นำมาให้เด็กเล่นควรเป็นภาพที่มีลักษณะคล้ายๆ กัน เช่น ภาพที่มีคน 3-4 คน ภาพที่มีผลไม้ 3-4 ชนิด ภาพที่มีรถ 3-4 คัน หรือภาพเปิดที่มีขนาดต่างกัน 3-4 ตัว เป็นต้น เมื่อเด็กสามารถต่อภาพได้แล้ว พ่อแม่ควรพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องราวของภาพให้เด็กฟัง จากภาพฉลุจำนวน 3-4 ชิ้น อาจเปลี่ยนลักษณะภาพตัดต่อที่ตัดออกเป็นชิ้นๆ ตั้งแต่ 3-4 จนถึง 20-30 ชิ้น ขึ้นไป เมื่อเด็กมีความสามารถเพิ่มขึ้น

5. เล่นเลียนแบบการทำงานของพ่อแม่ เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการทำงานเพิ่มขึ้น เมื่อเด็กเห็นพ่อแม่ทำอะไร เด็กก็มักจะเข้ามาหยิบโน่นจับนี่คล้ายกับจะช่วยทำงาน การปล่อยให้เด็กได้ทำงาน หรือได้เป็นผู้ช่วยพ่อแม่ทำงานบ้านจะทำให้เด็กรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้ช่วยเหลืองานพ่อแม่ และเห็นว่างานบ้านเป็นงานที่สนุกสนาน พ่อแม่ควรปลุกฝังให้เด็กรักงานบ้านตั้งแต่ยังเล็ก งานบ้านที่เด็กพอจะช่วยให้ เช่น ช่วยทำความสะอาดบ้าน ช่วยรดน้ำต้นไม้ ช่วยเก็บใบไม้แห้งทิ้ง ช่วยหยิบของ เป็นต้น ในการให้เด็กช่วยงานบ้านนั้น พ่อแม่ไม่จำเป็นต้องแบ่งแยกให้เด็กทำงานตามเพศ เช่น เด็กหญิงให้ช่วยเฉพาะงานของแม่ หรือเด็กชายให้ช่วยเฉพาะงานของพ่อ ควรจะให้ช่วยทั้งงานของพ่อและแม่ เพื่อให้เด็กเรียนรู้การทำงานของทั้งสองบทบาท และให้เด็กเห็นว่าพ่อและแม่มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2542 : 118-119) ได้กล่าวเสริมถึงวิธีปฏิบัติของบิดามารดาระหว่างเล่นกับลูกดังนี้

1. เวลาเล่นกับลูกต้องให้เด็กคิดเอง เด็กบางคนเล่นคนเดียวก็ได้คิดคนเดียว หากเล่นหลายคนเด็กจะได้คิดหลากหลาย ถ้าเล่นกับพ่อแม่หรือผู้ใหญ่ต้องเปิดโอกาสให้เด็กเล่นอย่างอิสระ ไม่ชักจูง ไม่บอก ไม่สอน เพราะความคิดของผู้ใหญ่จะไปสกัดความรู้ความคิดของเด็ก แต่ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก ยิ้ม ชมเชย ถามคำถาม ตอบคำถาม ให้เด็กได้คิดร่วมด้วย ไม่ใช่ทิ้งเด็กให้โดดเดี่ยวกับการเล่น

2. สร้างบรรยากาศสนุกสนานขณะเล่น ผู้ใหญ่อาจต้องเป็นเพื่อนเล่นกับเด็ก มีการแพ้ ชนะ มีการแข่งขัน เด็กจะสนุกและพัฒนาอารมณ์ที่ดี

3. ใช้เวลาสั้นๆ การเล่นแต่ละอย่างควรใช้เวลาไม่เกิน 10-15 นาที

4. สนทนาเชิงเหตุผลขณะเล่น การพัฒนาปัญญาต้องมาจากการใช้คำถามให้คิด คำถามของผู้ใหญ่ขณะเล่นที่เหมาะสมกับอายุของเด็ก ช่วยให้เด็กได้คิด ตอบโต้และงอกงามทางปัญญา เพราะฉะนั้นการที่เด็กชอบใช้เวลาเล่นมากกว่านั่งทำการบ้าน เพราะธรรมชาติให้เด็กเรียนรู้จากการเล่น การเล่นจึงเป็นหัวใจของเด็กทุกคน การเล่นที่ดีต้องไม่เสียเวลาเปล่าแต่ต้องให้ความงอกงามทางปัญญา อารมณ์ สังคม และปลอดภัยกับเด็กด้วย

สุภาวดี หาญเมธี (2533 : 456) ได้กล่าวถึงการจัดสภาพแวดล้อมในการเล่นของบิดามารดาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการให้กับเด็ก ไว้ดังนี้ การเล่นเป็นกิจกรรมที่เด็กๆ เป็นผู้เลือกที่จะเล่นเอง จำเป็นจะต้องมีอุปกรณ์หรือสิ่งต่างๆ ที่จะทำให้การเล่นเป็นจริงได้ โดยเฉพาะจะต้องมีที่ให้เด็กเล่นของนั้นๆ ด้วย ในจำพวกของเล่น เครื่องเล่นและอุปกรณ์ต่างๆ นั้น ของที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ ของเล่นที่รวบรวมเป็นชุดๆ ต่างๆ เช่น ไม้บล็อก ชุดประกอบเป็นบ้าน สวนสัตว์ ชุดเครื่องเรือน เพื่อเด็กจะได้มีโอกาสเลือกเล่นในสิ่งที่เขาคิดว่าเขาทำได้และเกิดความภาคภูมิใจในความสำเร็จที่เกิดขึ้นได้บ่อยๆ บริเวณที่เด็กจะนั่งเล่น ควรจัดให้เป็นมุมหนึ่งมุมใดโดยเฉพาะ เพื่อให้เด็กรู้สึกว่าเขาอยู่ในโลกของเขาซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับคนอื่นๆ ไม่มีผู้ใหญ่เข้าไปรบกวนช่วย เหลือ หรือสร้างกฎเกณฑ์ต่างๆ ให้กฎเกณฑ์วิธีการในการเล่นต้องออกมาจากคำสั่งและความต้องการของเด็ก บิดามารดาต้องปล่อยให้แกทำทุกสิ่งทุกอย่างที่แกต้องการทำในอาณาเขตของแก (แต่ต้องอยู่ในขอบเขตที่ปลอดภัยด้วย) สถานที่และสภาพที่แกเห็นจะทำให้เด็กเกิดความคิดเองว่าตัวเขาจะจัดการกับโลกใบน้อยๆ นั้นอย่างไร ที่นั้นอาจจะเป็นในเต็นท์ ในบ้านหลังน้อยๆ ในลังกระดาษ บนต้นไม้ ในสนามอันกว้างใหญ่หรือแม้แต่ในห้อง ของเล่นต่างๆ ควรมีขนาดพอเหมาะแก่ที่เด็กจะหยิบจับเคลื่อนย้ายได้ ของต่างๆ ควรจัดวางให้เป็นที่เป็นทางเป็นหมวดหมู่ให้เป็นที่ตั้งดูดีเชิญชวนและเอาออกมาเล่นได้สะดวก

ที่สำหรับให้เด็กได้เคลื่อนไหวร่างกายก็สำคัญมาก นอกจากสนามเด็กเล่น สนามหญ้าแล้ว ที่ที่จะให้เด็กเล่นควรทำให้โล่ง กว้าง เล่นได้สะดวก บิดาช่างประดิษฐ์มักจะมีหิวคิดพลิกแพลง ทำโน่นทำนี่ให้ลูกได้หลายแบบ เช่น อาจเอาลังมาซ้อนๆ กันให้ลูกๆ ปีนป่าย สร้างบ้านหลังน้อยๆ เอาลังกระดาษมาเจาะรู ทำเป็นบ้านที่มีหน้าต่างให้โผล่หน้าออกมาดูอะไรเล่น

3.4 พฤติกรรมส่งเสริมการเล่นของบิดามารดาในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

สุมน อมรวิวัฒน์ และ คณะ (2534 : 236) ได้กล่าวถึงวิธีที่บิดามารดาส่งเสริมการเล่นของลูก ดังนี้

1. หาชื้อของเล่นจากท้องตลาดมาให้เล่น แต่ไม่มากนัก เช่น รถตักดิน รถจักรยานยนต์พลาสติก ปืนพลาสติก หุ่นยนต์ ตุ๊กตายาง ลูกโป่ง ลูกบอล เป็นต้น

2. อนุญาตให้พาเพื่อนมาเล่นที่บ้าน หรือไปเล่นที่บ้านเพื่อนได้
3. สอนเด็กให้รู้วิธีเล่น และฝึกให้เด็กเล่น เช่น ผู้ใหญ่ที่มีความสามารถทางด้านการเล่นกลองยาวจะสอนให้เด็กรู้จักกลองประเภทต่างๆ และสอนให้เด็กตีกลองตามจังหวะ เป็นต้น
4. ให้ความช่วยเหลือเด็กในการเล่น เช่น ชีดเส้นบนดินให้เด็กเล่นเกม
5. ทำของเล่นให้เล่น เช่น ทำรถเข็นหรือรถลากโดยใช้ล้อรถเก่ามาทำเกวียน กลองปี่น ปะทัด ขวาน ฯลฯ ให้เด็กเล่น ซึ่งส่วนใหญ่จะทำจากเศษวัสดุที่เหลือใช้

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการส่งเสริมการเล่นของพ่อแม่ของเด็กดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปพฤติกรรมส่งเสริมการเล่นของพ่อแม่โดยแบ่งเป็นด้านหลักๆ ดังนี้

1. การจัดหาหรือการเลือกของเล่น เป็นการเลือกให้เด็กโดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับความพร้อมและอายุ ความสามารถ ความสนใจ หรือความต้องการของเด็ก เลือกของเล่นที่ดีมีประโยชน์ต่อเด็ก ส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาการด้านต่างๆ เช่น ด้านสังคม มีการปรับตัวที่ดีมีประโยชน์ต่อเด็ก การเข้าร่วมกิจกรรมกับเพื่อน สามารถเล่นกับคนอื่นได้ เป็นต้น นอกจากนี้การเลือกของเล่นยังต้องคำนึงถึง ความปลอดภัย ความทนทาน แข็งแรง ราคาคุ้มค่ากับประโยชน์ที่ได้รับ ฯลฯ
2. การจัดสภาพแวดล้อมในการเล่น ได้แก่ การดูแลจัดหาสถานที่ในการเล่นให้เด็กในที่นี้อาจเป็นสถานที่ในบ้าน-นอกบ้าน สวนสาธารณะ โรงเรียน สนามเด็กเล่น สนามกีฬา ฯลฯ โดยคำนึงถึงความเหมาะสม ความสนใจของเด็ก ความปลอดภัยในการเล่น นอกจากนี้ ยังรวมถึงสภาพแวดล้อมด้านบุคคล ได้แก่ เพื่อนเล่น ซึ่งอาจเป็นเพศเดียวกัน หรือต่างเพศ ต่างวัยก็ได้
3. การกำหนดกฎเกณฑ์กติกาในการเล่น เพื่อเป็นการฝึกระเบียบวินัย การเคารพกฎระเบียบให้กับเด็ก โดยให้เด็กมีส่วนร่วมในการกำหนดกติกาต่างๆ และหากทำผิดกติกา อาจมีการลงโทษเล็กๆ น้อยๆ เช่น หักค่าขนม งดให้รางวัล รวมถึงการกำหนดเวลาในการเล่น คำนึงถึง ความสนใจ ความต้องการของเด็กเป็นหลัก ให้อิสระในการเล่นตามที่เด็กต้องการ แต่ในบางครั้ง ควรกำหนดช่วงเวลาให้เหมาะสม เช่น การดูโทรทัศน์ ไม่ปล่อยให้ดูจนตึกเลยเวลานอนของเด็ก แต่ทั้งนี้อาจมีการยืดหยุ่นให้บ้างในบางโอกาสไม่เข้มงวดมากเกินไป สามารถปรับได้ตามสถานการณ์
4. การร่วมกิจกรรมการเล่นกับลูก ได้แก่ การที่พ่อแม่ให้เวลาในการเล่นร่วมกับเด็ก อย่างน้อยสัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง แต่บางครั้งอาจใช้เวลา 20-30 นาที พ่อแม่มีส่วนในการแนะนำวิธีการเล่น การตอบข้อซักถาม การฟังเด็กพูดหรือเล่ากิจกรรมการเล่นให้ฟัง นอกจากนี้ในการร่วมกิจกรรมการเล่น พ่อแม่สามารถให้คำแนะนำ ให้การอบรมสั่งสอนเด็กในด้านต่างๆ ได้ โดยสอดแทรกกิจกรรมเล่นได้ด้วย

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเด็กปฐมวัย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมศิลปะและสัมพันธภาพด้านความร่วมมือ มีดังนี้ บุศรินทร์ สิริปัญญาธร (2541:71-73) ได้ศึกษาแนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กปฐมวัย ที่เกิดจากกิจกรรมศิลปะแบบสื่อผสมเป็นกลุ่มที่มีระยะเวลาแตกต่างกัน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างนักเรียนชายหญิง อายุ5-6ปี ใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายคัดเลือกเด็กที่มีพฤติกรรมร่วมมือน้อย จำนวน 15 คน มาเพื่อจัดกิจกรรมแบบสื่อผสมเป็นกลุ่ม ระยะเวลา 9 สัปดาห์ พบว่าเด็กที่ได้รับการจัดกิจกรรมแบบสื่อผสมจะมีพฤติกรรมร่วมมือ สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม และระยะเวลามีแนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงสูงขึ้นเรื่อยๆ ตั้งแต่8-9สัปดาห์จะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนมากขึ้น

สุทธิพรรณ ธีรพงศ์ (2534:70-73) ได้ศึกษาพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม แบบครุมีส่วนร่วมและแบบครุไม่มีส่วนร่วม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้น อ.2 อายุ5-6ปี จำนวน28คน โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัย และเครื่องมือที่ทดสอบพฤติกรรมการร่วมมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผลปรากฏว่า เด็กที่ได้รับการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์เป็นกลุ่มแบบครุมีส่วนร่วม มีพฤติกรรมการให้ความร่วมมือสูงกว่า เด็กที่ได้รับการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์เป็นกลุ่มแบบครุไม่มีส่วนร่วม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมศิลปะและสัมพันธภาพด้านการช่วยเหลือ มีดังนี้ ชไมมน ศรีสุรักษ์ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม แบบวางแผน ปฏิบัติ ทบทวน และแบบปกติ พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม แบบวางแผน ปฏิบัติ ทบทวน และแบบปกติ หลังการทดลองมีสัมพันธภาพทางสังคมสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม แบบวางแผน ปฏิบัติ ทบทวน มีสัมพันธภาพทางสังคมสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมศิลปะและสัมพันธภาพด้านการแบ่งปัน มีดังนี้ อังสนา ภัทรายุตวรรตน์ (2533:68) ได้ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมฝึกให้คิด และการเสริมแรงพฤติกรรมเอื้อเฟื้อ ที่มีต่อการเพิ่มพฤติกรรมเอื้อเฟื้อของเด็กก่อนวัยเรียน และเก็บรวบรวมข้อมูล ทำโดยการสังเกตพฤติกรรมเอื้อเฟื้อของกลุ่มทดลองในสภาพการณ์เล่น ผลการวิจัยพบว่า เด็กที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมฝึกให้คิดและเสริมแรงพฤติกรรมเอื้อเฟื้อ มีพฤติกรรมการเอื้อเฟื้อในสถานการณ์การบริจาคและในสถานการณ์การเล่นเพิ่มขึ้นมากกว่า เด็กที่ไม่มีส่วนร่วมกิจกรรมฝึกให้คิดและการเสริมแรงพฤติกรรมเอื้อเฟื้อ

5. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์

งานวิจัยต่างประเทศ

ครอพา (Kropa. 1994 : 42) กล่าวว่า เด็กที่นั่งโต๊ะร่วมกันทำกิจกรรมศิลปะไม่ใช่เพียงแต่ใช้วัสดุร่วมกันเท่านั้น แต่เด็ก ๆ ยังร่วมกันคิดและร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับงานของพวกเขา และลาสกี และมูเคอร์จิ (Lasky and Mukerji. 1992 : 87) กล่าวว่า กลุ่มของเด็กอายุ 4 – 5 ปี จะมีความกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในการผสมผสานความคิดสร้างสรรค์เข้าด้วยกัน เมื่อครูจัดกระดาษแผ่นใหญ่เป็นวัสดุให้เด็กได้ทำร่วมกัน ซึ่งศิลปะลักษณะนี้สามารถสนับสนุนส่งเสริม การร่วมมือในการทำงานจนประสบความสำเร็จ เด็กมีการรับรู้ที่มีคุณค่าอย่างมากกว่าการที่จะทำโครงการศิลปะที่ยิ่งใหญ่ของคนเพียงคนเดียว โลเวนเฟล และบริทเทน (Lowenfeld and Brittain. 1970 : 29-30) กล่าวว่า งานสร้างสรรค์ของเด็ก ๆ เป็นการร่วมมือและเป็นสามัญสำนึกของการตอบสนองต่อสังคมที่เด็กได้แสดงความรู้สึก บุคลิกลักษณะเฉพาะตน การได้รับประสบการณ์ด้วยตนเอง และประสบการณ์ร่วมกับผู้อื่น

ฟิล (Pile. 1973 : 95-96) กล่าวว่า เด็กอายุ 5 ปี สามารถที่จะรู้จักการฟัง และมีประสบการณ์ทางศิลปะร่วมกันได้ เด็ก ๆ สามารถวางแผนร่วมกันได้ เพราะเป็นวัยที่กำลังพัฒนาทักษะความร่วมมือ ซึ่งสามารถกระตุ้นได้โดยการจัดศิลปะเป็นกลุ่ม สนับสนุนความคิด ความสามารถให้เด็กได้ทำงานร่วมกัน และเด็กจะได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ อย่างมากมาย เรียนรู้ที่จะร่วมมือและมีส่วนร่วมในการทำงาน ร่วมคิดวางแผนด้วยกัน และกิจกรรมศิลปะเป็นกิจกรรมที่สร้างสรรค์ เด็ก ๆ จะมีความสนุกสนานในการคิดทำกิจกรรม เรียนรู้การเป็นผู้นำผู้ตาม รู้จักการเคารพสิทธิของเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม เรียนรู้ที่จะสูญเสียผลประโยชน์ของตน เมื่อต้องมาทำงานกลุ่มร่วมกัน เกิดการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้กับเพื่อน และมาเยสกี (Mayesky. 1995 : 31) กล่าวว่า เด็กสามารถเรียนรู้ความหมายของการร่วมมือ จากการช่วยกันคิด เมล็ดพืชบนกระดาษ การใช้อุปกรณ์ที่จำกัดโดยเด็ก 2 คน สามารถที่จะใช้สีแดงเพียง 1 แท่ง ในการระบายสีร่วมกันได้ การทำความสะอาดพู่กัน หรือขวดสี สิ่งเหล่านี้เป็นบทเรียนชีวิตจริงที่เรียนรู้ และมีส่วนร่วมจากการลงมือกระทำจริง

งานวิจัยในประเทศ

วิรุณ ตั้งเจริญ (2536 ; 224-245 ; 2537 : 704-706) กล่าวว่า ศิลปะเด็กส่วนใหญ่จะเน้นสาระที่เกี่ยวข้องกับความคิดคำนึงส่วนตัวและสังคม ซึ่งเป็นการสื่อสารให้เรารับรู้ถึงการที่เด็กมีความคิดมีความสัมพันธ์กับสังคมอย่างไร กิจกรรมในลักษณะนี้ยังเน้นให้เด็กคิดคำนึงถึงสังคมรอบตัว และความสัมพันธ์ที่เขาพึงมีต่อสังคมอีกด้วย และการที่กิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กในระบบโรงเรียนปัจจุบันได้เน้นกิจกรรมกลุ่มมากขึ้น เพื่อมุ่งพัฒนาการทางด้านสังคมโดยตรง เพราะเชื่อว่ากิจกรรมกลุ่มย่อยสร้างประสิทธิภาพ ในการทำงานร่วมกันอย่างค่อยเป็นค่อยไป และเป็นกระบวนการต่อเนื่องสืบต่อไปถึง

ชีวิตในสังคม อีกทั้งยังได้กล่าวว่าศิลปะมีลักษณะทำงานร่วมกัน และปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกันย่อมเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การขอหยิบขอยืมสิ่งของเครื่องใช้กัน การแบ่งปันวัสดุอุปกรณ์กัน การช่วยกันรวบรวมวัสดุบางอย่างและใช้ร่วมกัน หรือการช่วยกันหยิบจับ ช่วยกันทำงาน พฤติกรรมเหล่านี้ย่อมพัฒนาชีวิตจิตใจของเด็กโดยตรงให้เป็นคนที่พร้อมจะอยู่ในสังคม อย่างแบ่งปันและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน คนที่เห็นแก่ตัวมักเป็นที่ชินกับการอยู่คนเดียว ไม่เคยได้รับสิ่งใดจากผู้อื่นและ ไม่ยอมเสียสละให้ผู้อื่นด้วย ศิลปะจะช่วยให้เด็กได้ช่วยเหลือกัน แสดงความคิดเห็นร่วมกัน ได้รับผิดชอบร่วมกัน หรือรู้จักผ่อนสั้นผ่อนยาวในการทำงานร่วมกัน เด็กได้ตระหนักว่าเขาคือคนหนึ่งที่มีคุณค่าของหมู่คณะได้ กิจกรรมศิลปะมีสภาพเป็นทั้งตัวเชื่อมโยงสังคมของเด็กและพัฒนาการอยู่ร่วมในสังคม

ราศี ทองสวัสดิ์ (2529 : 103-104) กล่าวว่า กิจกรรมสร้างสรรค์ หรือศิลปะสำหรับเด็ก มิได้มีจุดมุ่งหมายให้เด็กทำงานเพื่อความสวยงามหรือทำให้เหมือนจริง แต่ต้องการช่วยพัฒนากล้ามเนื้อให้แข็งแรง การฝึกประสานสัมพันธ์ระหว่างระหว่างมือกับตา ตลอดจนช่วยพัฒนาอารมณ์ จิตใจ ให้เด็กมีความเพียร อดทน มีสมาธิในการทำงาน และรู้จักรับผิดชอบ การได้ทำงานเป็นกลุ่ม ช่วยให้เรียนรู้การเข้าสังคม การแบ่งปัน ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ด้วย

เลิศ อานันท์ (2535 : 241-244) ได้กล่าวถึง การที่เด็กได้รับการส่งเสริมพัฒนาการด้วยศิลปะที่เหมาะสม นอกจากจะสามารถพัฒนาการในด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ แล้วพัฒนาการด้านสังคมด้วย เช่น การจัดกิจกรรมทางด้านศิลปะเพื่อพัฒนาการทางสังคม ให้แก่เด็กอย่างเหมาะสม ได้แก่ การจัดกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ (Group Process) ทำให้เด็กเรียนรู้และฝึกหัดด้านสังคม เช่น การวางแผนหรือปรึกษาหารือ การร่วมมือร่วมใจ การประนีประนอมส่งผลให้เด็กรู้จักลดความต้องการของตนเอง เมื่อต้องการอยู่ร่วมในการทำงานกับผู้อื่น

จากเอกสารและทฤษฎีที่กล่าวมาพบว่า การจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ทำให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านต่าง ๆ เพิ่มมากยิ่งขึ้น ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ส่งผลถึงการทำงานประสานกันของกล้ามเนื้อส่วนต่าง ๆ ช่วยในการพัฒนาร่างกาย การมีสมาธิที่ดี มีการช่วยเหลือร่วมมือกัน ช่วยขัดเกลาด้านจิตใจให้ดีขึ้น ทำให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น รู้จักปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น และสามารถเป็นที่ยอมรับในกลุ่มเพื่อนและในสังคมได้ดียิ่งขึ้น เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีให้กับเด็กได้

ดังนั้นด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์จะมีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการเรียนตามปกติ และจากการศึกษา ยังพบอีกว่า เด็กปฐมวัยที่บิดามารดามีพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นสูงจะมีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่บิดามารดามีพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นต่ำ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ศึกษาอิทธิพล

ร่วมของตัวแปรการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์และพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นของบิดามารดา และได้ตั้งสมมติฐานว่า เด็กปฐมวัยที่บิดามารดามีพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นสูงและได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ มีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่บิดามารดามีพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นต่ำและได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์. เด็กปฐมวัยที่บิดามารดามีพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นสูงและได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ มีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่บิดามารดามีพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นสูงและไม่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์. และเด็กปฐมวัยที่บิดามารดามีพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นสูงและได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ มีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่บิดามารดามีพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นต่ำและไม่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์.

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัย อายุ 4 – 5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนอนุบาลจุไรรัตน์ กรุงเทพมหานคร

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นเด็กปฐมวัยอายุ 4 – 5 ปี จำนวน 48 คน ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนอนุบาลจุไรรัตน์ กรุงเทพมหานคร ซึ่งเลือกมาตามขั้นตอน ดังนี้

1. ให้เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 ทั้งหมด ซึ่งเป็นประชากรของงานวิจัยทำแบบทดสอบวัดสัมพันธภาพระหว่างบุคคล แล้วนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เลือกเด็กปฐมวัยที่มีคะแนนตั้งแต่ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ลงมา ซึ่งจัดเป็นเด็กปฐมวัยที่มีทักษะทางด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในระดับต่ำ

2. นำแบบสอบถามพฤติกรรมการเล่นของบิดามารดาไปให้บิดาหรือมารดาของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 ของกลุ่มที่เลือกได้จากข้อ 1 ตอบ แล้วนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ นำคะแนนที่ได้ทั้งหมดมาหาค่าเฉลี่ย เพื่อแบ่งกลุ่มตามระดับคะแนนที่ได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ได้คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยขึ้นไป จัดเป็นกลุ่มที่บิดามารดามีพฤติกรรมการเล่นสูง และกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยลงมา จัดเป็นกลุ่มที่บิดามารดามีพฤติกรรมการเล่นต่ำ

3. สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากประชากรทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้พฤติกรรมการเล่นของบิดามารดาเป็นชั้น ได้แก่ ชั้นที่บิดามารดามีพฤติกรรมการเล่นสูง และชั้นที่บิดามารดามีพฤติกรรมการเล่นต่ำ ได้กลุ่มตัวอย่างชั้นละ 24 คน รวมได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 48 คน

4. สุ่มเด็กปฐมวัยที่บิดามารดามีพฤติกรรมการเล่นสูงและเด็กปฐมวัยที่บิดามารดามีพฤติกรรมการเล่นต่ำเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มทดลอง 1 หมายถึง กลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นเกมและบิดามารดามีพฤติกรรมการเล่นสูง

กลุ่มทดลอง 2 หมายถึง กลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นเกมและบิดามารดามีพฤติกรรมการเล่นต่ำ

กลุ่มควบคุม 1 หมายถึง กลุ่มที่ได้รับการเรียนตามปกติและบิดามารดามีพฤติกรรมการเล่นสูง

กลุ่มควบคุม 2 หมายถึง กลุ่มที่ได้รับการเรียนตามปกติและบิดามารดามีพฤติกรรมการเล่นต่ำ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ใช้แบบแผนการวิจัยแบบ Randomized Control Group Pretest-Posttest Design (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2528 : 91-98)

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
RE ₁	T ₁	X ₁	T ₂
RC ₁	T ₁	-	T ₂
RE ₂	T ₁	X ₁	T ₂
RC ₂	T ₁	-	T ₂

โดยกำหนดให้

RE₁ แทน เด็กปฐมวัยที่บิดามารดามีพฤติกรรมการเล่นสูงและได้รับกิจกรรมเล่นเกม (กลุ่มทดลอง 1)

RE₂ แทน เด็กปฐมวัยที่บิดามารดามีพฤติกรรมการเล่นต่ำและได้รับกิจกรรมเล่นเกม (กลุ่มทดลอง 2)

RC₁ แทน เด็กปฐมวัยที่บิดามารดามีพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นสูงและได้รับการเรียนตามปกติ (กลุ่มควบคุม 1)

RC₂ แทน เด็กปฐมวัยที่บิดามารดามีพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นต่ำและได้รับการเรียนตามปกติ (กลุ่มควบคุม 2)

X₁ แทน ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นเกม

- แทน ได้รับการเรียนตามปกติ

T₁ แทน การสอบก่อนที่จะได้รับการจัดกิจกรรมเล่นเกมหรือได้รับการเรียนตามปกติ

T₂ แทน การสอบหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมเล่นเกมหรือได้รับการเรียนตามปกติ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือและนำเครื่องมือของผู้วิจัยท่านอื่นมาใช้ในการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. แผนการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ จำนวน 20 แผน (ภาคผนวก ก.)
2. แบบสอบถามพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นของบิดามารดาของเด็กปฐมวัย (ภาคผนวก ค.)
3. แบบทดสอบวัดสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเด็กปฐมวัย (ภาคผนวก ข.)

โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะของเครื่องมือแต่ละฉบับ การให้คะแนน การหาคุณภาพของเครื่องมือ และตัวอย่างเครื่องมือ ดังนี้

ขั้นตอนในการสร้างแผนการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์

การสร้างแผนการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ ซึ่งมีทั้งหมด 20 แผน มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัย และสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดในการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ โดยวิเคราะห์เนื้อหาแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล 2 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหา ผู้วิจัยได้ศึกษาจากวัตถุประสงค์ เนื้อหา ลักษณะการจัดกิจกรรม สื่อการเรียนการสอน และการประเมินผล นำมาเป็นแนวทางในการเขียนแผนการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์

2. สร้างแผนการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ ที่มีผลต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคล จำนวน 20 แผน โดยนำวัสดุที่ไม่มีประโยชน์ หรือเหลือใช้มาทำให้เกิดคุณค่าทางด้านความงาม มีประโยชน์ใช้สอยได้จริง ซึ่งเศษวัสดุสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1) เศษวัสดุจากธรรมชาติ เป็นสิ่งที่ได้จากธรรมชาติ ไม่ได้ใช้ประโยชน์แต่นำมาประดิษฐ์เป็นสิ่งที่มีความหมาย สวยงามได้ แยกประเภทตามแหล่งกำเนิด เช่น วัสดุจากพืช วัสดุจากสัตว์ และเศษวัสดุจากธรรมชาติ หิน ทราย

2) เศษวัสดุเหลือใช้ เป็นสิ่งเหลือใช้ที่มีอยู่ตามบ้านทั่วไป เช่น พลาสติก ขวดแชมพู กระป๋อง กล่องนม หลอด ไม้หนีบ กระดาษ ปฏิทิน ซองจดหมาย โลหะ ตะปู ฝาน้ำอัดลม ถุงเท้า ริมบัน ฯลฯ

3. นำแผนการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) วิทยานิพนธ์ผู้เชี่ยวชาญมีจำนวน 3 ท่าน คือ

3.1 นางพนิตย์ ทักษิณาวาริน คุณครูประจำชั้นอนุบาลโรงเรียนสมถวิล

3.2 นางพรวิมล ธรรมฉวี คุณครูประจำชั้นอนุบาลโรงเรียนสมถวิล

3.3 นางกาญจนา เพชรบุรณิน คุณครูประจำชั้นอนุบาลโรงเรียนสมถวิล

4. นำแผนการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ที่ผ่านการพิจารณาตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ แล้วมาปรับปรุงแก้ไข

5. นำแผนการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ไปทดลองใช้กับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนสมถวิล ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน เพื่อทดสอบความเหมาะสมของเวลา ความยากง่ายของกิจกรรม

6. นำแผนการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ที่ทดลองใช้แล้ว มาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง และนำไปใช้ในการวิจัยครั้งต่อไป

ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์

กิจกรรมประดิษฐ์หน้ากาก

ความคิดรวบยอด

หน้ากากเป็นของเล่นที่นักเรียนสามารถประดิษฐ์เองได้

จุดประสงค์

1. นักเรียนรู้จักเอื้อเฟื้อช่วยเหลือผู้อื่น
2. นักเรียนรู้จักแบ่งปัน สิ่งของให้กับผู้อื่น

วัสดุอุปกรณ์

1. กระดาษแข็งขนาดใหญ่กว่าแบบตัดเล็กน้อย
2. แบบตัดหน้ากาก
3. ยางรัดของ

- 4.กรรไกร
- 5.ดินสอ
- 6.สี
- 7.ที่เจาะตาไก่

วิธีทำ

- 1.วางแบบหน้ากากบนกระดาษแข็ง ใช้ดินสอร่างตามแบบ

- 2.ระบายสีตกแต่งให้สวยงาม

- 3.ครูช่วยตัดออกตามรอยดินสอ

- 4.ใช้ดินสอเจาะกระดาษตรงลูกตาให้ทะลุ ใช้กรรไกรตัดเจาะเป็นรูปตา เจาะรูที่ริมกระดาษทั้ง 2 ข้าง ใช้ยางรัดของร้อยสำหรับใส่หู

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

- 1.ครูแจกอุปกรณ์กระดาษที่ใช้ทำหน้ากากให้กับนักเรียนทุกคน
- 2.ครูแจกดินสอสีให้นักเรียนคนละ 1 สี เพื่อที่จะระบายตกแต่งหน้ากาก

- 3.ครูแสดงวิธีทำตามลำดับขั้นตอน โดยระบายสีหน้ากากให้มีหลากหลายสี ซึ่งครูจะขอยืมสีที่ต้องการใช้จากเด็กนักเรียนที่ได้รับสีไปแล้ว เพื่อให้นักเรียนได้เห็นถึงตัวอย่าง
- 3.นักเรียนลงมือทำงาน ครูสังเกตพฤติกรรม ดูแล ให้คำแนะนำ
- 4.ก่อนหมดเวลา ให้นักเรียนเก็บอุปกรณ์ ทำความสะอาด
- 5.ครูและนักเรียนช่วยกันวิจารณ์ผลงาน โดยครูพูดถึงผลงานที่ออกมา มีสีสันหลากหลายว่าเกิดจากที่ทุกคนมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จักแบ่งปันกัน

ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถามพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นของบิดามารดาของเด็กปฐมวัย

แบบสอบถามพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นของบิดามารดาของเด็กปฐมวัยเป็นแบบสอบถามของคำพวง ห่อทอง (2546) และจารุณี ป้องพาล (2546) มีข้อคำถามจำนวน 45 ข้อ แบ่งคำถามเป็นเชิงบวกและเชิงลบ ข้อคำถามเป็นแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ คือ ปฏิบัติเป็นประจำ ปฏิบัติบ่อยครั้ง ปฏิบัติบางครั้ง ปฏิบัติน้อยครั้ง ไม่เคยปฏิบัติ วิธีการตอบให้ผู้ตอบอ่านข้อวัดแต่ละข้อแล้วพิจารณาว่าพฤติกรรมดังกล่าว บิดาหรือมารดาปฏิบัติมากน้อยเพียงใด โดยขีดเครื่องหมายถูก ในช่องที่เลือก

ผู้วิจัยทั้ง 2 ท่านได้ดำเนินการสร้าง ดัดแปลง และปรับปรุงเครื่องมือ ตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเล่น พฤติกรรมส่งเสริมการเล่น เพื่อนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาเป็นแนวทางในการดัดแปลงและดำเนินการสร้างข้อคำถามในแบบสอบถามให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง

2. นำแบบสอบถามที่สร้างและปรับปรุงแล้วไปตรวจสอบหาคุณภาพของเครื่องมือ ด้วยวิธีดังนี้

- 2.1 หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปขอความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหาของข้อวัดแต่ละข้อ ตรวจสอบความชัดเจน ความเหมาะสมของภาษา จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

- 2.2 นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา คือ บิดามารดาของเด็กปฐมวัยของโรงเรียนวัดใหม่ช่องลม สังกัดสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 32 คน แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .93

ตัวอย่างแบบสอบถามพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นของบิดามารดาของเด็กปฐมวัย

ข้อที่	พฤติกรรม	ปฏิบัติ ประจำ	ปฏิบัติ บ่อยครั้ง	ปฏิบัติ บางครั้ง	ปฏิบัติ น้อยครั้ง	ไม่เคย ปฏิบัติ
1.	<u>ด้านการจัดหาของเล่น</u> (เชิงบวก) ท่านจัดหาของเล่น ให้ลูก เช่น สี ดินน้ำมัน ดินสอ กระดาษ เป็นต้น					
	บิดา	-----	-----	-----	-----	-----
	มารดา	-----	-----	-----	-----	-----
2.	(เชิงลบ) ท่านซื้อของเล่นให้ลูก ตามที่ท่านเห็นว่าเหมาะสม โดยไม่จำเป็นต้องถามว่าลูก ชอบหรือไม่					
	บิดา	-----	-----	-----	-----	-----
	มารดา	-----	-----	-----	-----	-----

เกณฑ์การให้คะแนน กำหนดไว้ 2 กรณี

<u>กรณีที่ 1</u>	ข้อความที่มีความหมายเชิงบวก	เช่น	ข้อ 1,3,5,7
คำตอบ	ปฏิบัติเป็นประจำ	ให้	5 คะแนน
	ปฏิบัติบ่อยครั้ง	ให้	4 คะแนน
	ปฏิบัติบางครั้ง	ให้	3 คะแนน
	ปฏิบัติน้อยครั้ง	ให้	2 คะแนน
	ไม่เคยปฏิบัติเลย	ให้	1 คะแนน

กรณีที่ 2 ข้อความที่มีความหมายเชิงลบ เช่น ข้อ 2,4,6,8

คำตอบ	ปฏิบัติเป็นประจำ	ให้	1	คะแนน
	ปฏิบัติบ่อยครั้ง	ให้	2	คะแนน
	ปฏิบัติบางครั้ง	ให้	3	คะแนน
	ปฏิบัติน้อยครั้ง	ให้	4	คะแนน
	ไม่เคยปฏิบัติเลย	ให้	5	คะแนน

ขั้นตอนในการสร้างแบบทดสอบวัดสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

แบบทดสอบวัดสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเด็กปฐมวัย ที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ คือ

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัย และสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเด็กปฐมวัย

2. นำข้อมูลที่ได้มารวบรวม คัดเลือก แบบวัดสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเด็กปฐมวัย เพื่อให้เหมาะสมและเกิดความเที่ยงตรงในการวัด โดยผู้วิจัยเป็นผู้อ่านข้อคำถาม และเด็กเป็นผู้เลือกภาพตามความคิดของตนเอง จะทำให้ทราบถึงสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเด็กโดยตรง เป็นแบบวัดของ สงบ สัพโส(2544.)

3. นำแบบทดสอบและคู่มือการใช้แบบทดสอบไปเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมปริญญาโท และผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบพิจารณา เพื่อปรับปรุงคำถาม เนื้อหา ภาษา รูปภาพ และความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) โดยมีผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข วิจารณ์ความถูกต้องเหมาะสม จำนวน 3 ท่าน คือ

1) นางทนิทย์ ทักษิณาวาริน	คุณครูประจำชั้นอนุบาลโรงเรียนสมถวิล
2) นางพรวิมล ธรรมฉวี	คุณครูประจำชั้นอนุบาลโรงเรียนสมถวิล
3) นางกาญจนา เพชรบูรณิน	คุณครูประจำชั้นอนุบาลโรงเรียนสมถวิล

4. นำแบบทดสอบที่ผ่านการพิจารณาตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้วมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งผู้วิจัยคัดเลือกมาจำนวน 20 ข้อ ของ สงบ สัพโส(2544.) โดยเลือกให้เหมาะสมกับการทดสอบในเด็กปฐมวัย และครอบคลุมนิยามพฤติกรรมการของงานวิจัย จากนั้นนำเสนอคณะกรรมการควบคุมปริญญาโท

5. นำแบบทดสอบที่ได้ไปทดลองใช้ (Try – out) กับเด็กอนุบาลปีที่ 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อทดสอบความเข้าใจเรื่องภาษา คำสั่ง ความเหมาะสมของเวลาในการทำแบบทดสอบและความยากง่าย เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบ

6. นำแบบทดสอบที่ได้มาตรวจให้คะแนนแล้ววิเคราะห์ หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบทั้งฉบับ โดยใช้วิธีของ คูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) จากสูตร KR-20 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .828

7. นำแบบทดสอบไปใช้ในการวิจัยต่อไป

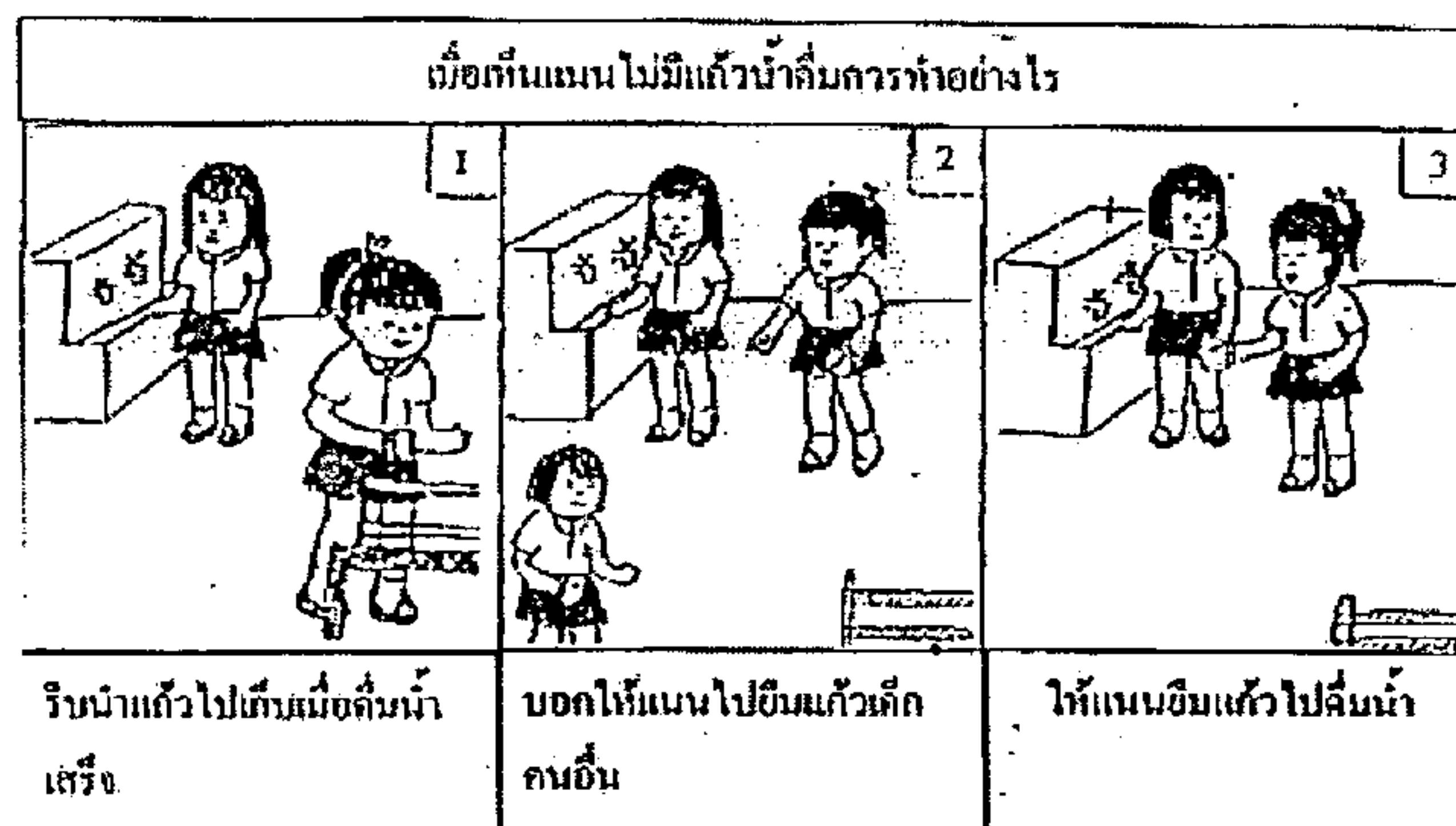
ตัวอย่างแบบทดสอบสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

แบบทดสอบวัดสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ของ สงบ สัพโส (2544.)

โดยให้เด็กปฐมวัยเป็นผู้ตอบด้วยตนเอง

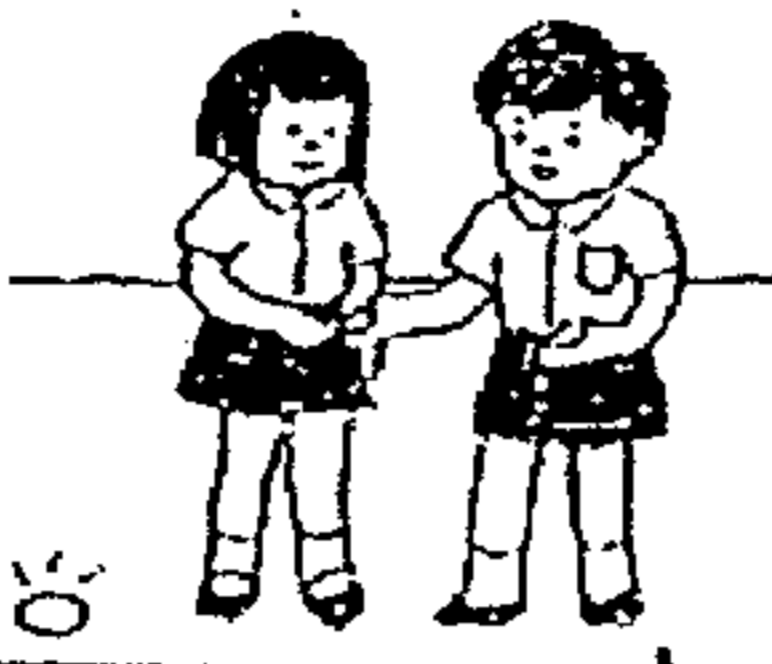
ข้อที่ 1

คำสั่ง : ให้กากบาท (x) ที่รูปภาพที่ตนเองเลือก

ข้อที่ 2 รูปตักแตน

คำสั่ง : ให้กากบาท (x) ที่รูปภาพที่ตนเองเลือก

เมื่อซื้อขนมมาลงกะหนึ่งจึก แต่แผนท่าจะกะหนึ่งจึกโงมิงกะกรับประทาน ทบุดรทำแบบภาพโต		
1	2	3
		
บอกให้กะนไปซื้อขนมมา โงม	แบ่งขนมให้กะหนึ่ง	เดินหนีไปที่อื่น

เกณท์การให้กะแน

ข้อที่กากบาท (x) ถูกต้องให้ 1 คะแนน

ข้อที่กากบาท (x) ผิดให้ 0 คะแนน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นเตรียมการ

1. ติดต่อขอหนังสือรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อใช้สำหรับขอความร่วมมือในการจัดกลุ่มตัวอย่าง เก็บรวบรวมข้อมูลและทำการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง

2. ติดต่อกับผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

3. ติดต่อประสานงานกับอาจารย์ฝ่ายวิชาการ และฝ่ายบริการของโรงเรียน รวมทั้งครูประจำชั้นเพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ขั้นก่อนการทดลอง

1. ให้เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 ทั้งหมด ซึ่งเป็นประชากรของงานวิจัย ทำแบบทดสอบวัดทักษะด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล แล้วนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เลือกเด็กปฐมวัยที่มีคะแนนตั้งแต่ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ลงมา ซึ่งจัดเป็นเด็กปฐมวัยที่มีความรู้ทางด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในระดับต่ำ

2. นำแบบสอบถามพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นของบิดามารดาไปให้บิดาหรือมารดาของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 ของกลุ่มที่เลือกจากข้อ 1 ตอบ ก่อนทำการทดลอง 1 สัปดาห์ แล้วนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ นำคะแนนที่ได้ทั้งหมดมาหาค่าเฉลี่ย เพื่อแบ่งกลุ่มตามระดับคะแนนที่ได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ได้คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยขึ้นไป จัดเป็นกลุ่มที่บิดามารดามีพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นสูง และกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยลงมา จัดเป็นกลุ่มที่บิดามารดามีพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นต่ำ

3. สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากประชากรทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้พฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นของบิดามารดาเป็นชั้น ได้แก่ ชั้นที่บิดามารดามีพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นสูง และชั้นที่บิดามารดามีพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นต่ำ ได้กลุ่มตัวอย่างชั้นละ 24 คน รวมได้กลุ่มตัวอย่าง 48 คน

4. สุ่มเด็กปฐมวัยที่บิดามารดามีพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นสูงและเด็กปฐมวัยที่บิดามารดามีพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นต่ำเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มทดลอง 1 หมายถึง กลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นเกมและบิดามารดามีพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นสูง

กลุ่มทดลอง 2 หมายถึง กลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นเกมและบิดามารดามีพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นต่ำ

กลุ่มควบคุม 1 หมายถึง กลุ่มที่ได้รับการเรียนตามปกติและบิดามารดามีพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นสูง

กลุ่มควบคุม 2 หมายถึง กลุ่มที่ได้รับการเรียนตามปกติและบิดามารดามีพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นต่ำ

ขั้นตอนทดลอง

การทดลองกับกลุ่มทดลอง ใช้เวลาในการทดลอง 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน ครั้งละ 30 นาที รวมทั้งสิ้น 20 ครั้ง ส่วนเด็กที่เป็นกลุ่มควบคุมให้เรียนในชั้นเรียนตามปกติ

ตัวอย่าง แผนการสอนกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์

1. ตัวฉันนั้นสวยจริงๆ
2. หุ่นถุงมือพาเพลิน
3. หมวกเนรมิต
4. โม่บายไม้แขวนเสื้อ

5. ช.โซ่ล่ามที
6. หลอดพลาฝืน
7. กำไลประกายระยิบระยับ
8. กระเช้าคุณหนู
9. จานสารพัดประโยชน์
10. สุนัขกับแถบกระดาษ
11. แจกันจากแกนกระดาษชำระ
12. หุ่นตุ๊กตัก
13. ดนตรีก๊อกแก๊ก
14. ผลไม้หลากสี
15. วาดภาพปะติด
16. ผลไม้แขวน
17. หน้ากาก
18. กล่องใส่แฟ้ม
19. ที่ทับกระดาษ
20. การ์ดอวยพร

ขั้นหลังการทดลอง

1. เมื่อสิ้นสุดการทดลอง วัดทักษะด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคลโดยใช้แบบทดสอบชุดเดิม ทั้งกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม
2. นำผลของคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติ

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Science) ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
 - 1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean)
 - 1.2 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. สถิติสำหรับทดสอบสมมติฐาน

2.1 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนทักษะด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของ
คะแนนก่อนการทดลองโดยใช้ One-way ANOVA

2.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนทักษะด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของ
คะแนนหลังการทดลองโดยใช้ Two-way ANOVA ทดสอบสมมติฐานข้อ 1 - 3

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการแปลผล และความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูลได้ตรงกัน จึงได้กำหนดสัญลักษณ์ และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการแจกแจงแบบ F (Two way ANOVA)
p	แทน	ค่าของระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เพื่อทดสอบว่าคะแนนสอบก่อนของเด็กปฐมวัยทั้ง 4 กลุ่ม แตกต่างกันหรือไม่ แบ่งเป็น 1) กลุ่มเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์และบิฑามารดามีพฤติกรรมการเล่นสูง 2) กลุ่มเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์และบิฑามารดามีพฤติกรรมการเล่นต่ำ 3) กลุ่มเด็กปฐมวัยที่ได้รับการเรียนการสอนตามปกติและบิฑามารดามีพฤติกรรมการเล่นสูง และ 4) กลุ่มเด็กปฐมวัยที่ได้รับการเรียนการสอนตามปกติและบิฑามารดามีพฤติกรรมการเล่นต่ำ

ตอนที่ 2 เพื่อทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์มีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการเรียนตามปกติ
2. เด็กปฐมวัยที่บิฑามารดามีพฤติกรรมการเล่นสูงมีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่บิฑามารดามีพฤติกรรมการเล่นต่ำ
3. เด็กปฐมวัยที่บิฑามารดามีพฤติกรรมการเล่นสูงและได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ มีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่บิฑามารดามีพฤติกรรมการเล่นต่ำและไม่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์

ตอนที่ 1 เพื่อทดสอบว่าคะแนนสอบก่อนของเด็กปฐมวัยทั้ง 4 กลุ่มแตกต่างกันหรือไม่ ดังผลปรากฏในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนสอบก่อนของเด็กปฐมวัยที่มีกลุ่มแตกต่างกัน

ตัวแปร	N	X	S.D.	F	p
กลุ่มทดลอง/ส่งเสริมการเล่นสูง	12	6.25	2.26	3.13*	.04
กลุ่มทดลอง/ส่งเสริมการเล่นต่ำ	12	5.33	2.35		
กลุ่มควบคุม/ส่งเสริมการเล่นสูง	12	4.25	2.30		
กลุ่มควบคุม/ส่งเสริมการเล่นต่ำ	12	3.75	1.82		

จากตาราง 1 พบว่า เด็กปฐมวัยทั้ง 4 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์และบิถามารดามีพฤติกรรมการเล่นสูง 2) กลุ่มเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์และบิถามารดามีพฤติกรรมการเล่นต่ำ 3) กลุ่มเด็กปฐมวัยที่ได้รับการเรียนการสอนตามปกติและบิถามารดามีพฤติกรรมการเล่นสูง และ 4) กลุ่มเด็กปฐมวัยที่ได้รับการเรียนการสอนตามปกติและบิถามารดามีพฤติกรรมการเล่นต่ำมีคะแนนสอบก่อน (Pretest) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 .

เมื่อพบความแตกต่างกันระหว่างคะแนนสอบก่อนของทั้ง 4 กลุ่ม ผู้วิจัยจึงได้ใช้คะแนนต่างของคะแนนสอบหลัง (Posttest) และคะแนนสอบก่อน (Pretest) มาใช้ทดสอบสมมติฐานทั้ง 3 ข้อในตอนี่ 2 ต่อไป

ตอนที่ 2 เพื่อทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์มีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการเรียนตามปกติ
2. เด็กปฐมวัยที่บิถามารดามีพฤติกรรมการเล่นสูงมีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่บิถามารดามีพฤติกรรมการเล่นต่ำ
3. เด็กปฐมวัยที่บิถามารดามีพฤติกรรมการเล่นสูงและได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ มีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่บิถามารดามีพฤติกรรมการเล่นต่ำและไม่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน ปรากฏผลตามตาราง 2

ตาราง 2 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนความแตกต่างก่อนและหลังการทดลอง ในด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในกลุ่มเด็กปฐมวัยที่ได้รับกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์กับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการเรียนการสอนตามปกติ และระหว่างเด็กปฐมวัยที่บิดามารดามีพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นสูงกับเด็กปฐมวัยที่บิดามารดามีพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นต่ำ

ตัวแปร	N	\bar{X}	S.D.	F	p
การได้รับกิจกรรม					
- กิจกรรมศิลปะประดิษฐ์	24	7.50	1.32	6.53**	.01
- การเรียนการสอนตามปกติ	24	6.25	1.93		
การส่งเสริมการเล่นของบิดามารดา					
- สูง	24	6.92	1.64	.03	.87
- ต่ำ	24	6.83	1.90		
กลุ่ม * การส่งเสริมการเล่น	48	6.88	1.76	.03	.87

จากตาราง 2 พบว่า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์มีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการเรียนการสอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1
2. เด็กปฐมวัยที่บิดามารดามีพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นสูงมีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลไม่แตกต่างกับเด็กปฐมวัยที่บิดามารดามีพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นต่ำ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2
3. เด็กปฐมวัยที่บิดามารดามีพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นสูงและได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์มีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลไม่แตกต่างกับเด็กปฐมวัยที่บิดามารดามีพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นต่ำและได้รับการเรียนการสอนตามปกติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการทดลองเปรียบเทียบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเด็กปฐมวัย ที่บิดามารดามีพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นแตกต่างกัน และได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์กับแบบปกติ ซึ่งมีลำดับขั้นตอนของการวิจัยและผลของการศึกษาค้นคว้าโดยสรุปดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ในการพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเด็กปฐมวัย
2. เพื่อศึกษาผลของการส่งเสริมการเล่นของบิดามารดาในการพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเด็กปฐมวัย
3. เพื่อเปรียบเทียบสัมพันธภาพระหว่างบุคคลระหว่างเด็กปฐมวัยที่บิดามารดามีพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นสูงและได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์กับเด็กปฐมวัยที่บิดามารดามีพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นต่ำและได้รับการเรียนตามปกติ

สมมติฐานในการวิจัย

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์มีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการเรียนตามปกติ
2. เด็กปฐมวัยที่บิดามารดามีพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นสูงมีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่บิดามารดามีพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นต่ำ
3. เด็กปฐมวัยที่บิดามารดามีพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นสูงและได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ มีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่บิดามารดามีพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นต่ำและไม่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัย อายุ 4 – 5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนอนุบาลจุฬารัตน์ กรุงเทพมหานคร

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัย อายุ 4 – 5 ปี จำนวน 48 คนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนอนุบาลจุฬารัตน์ กรุงเทพมหานคร ซึ่งเลือกมาตามขั้นตอน ดังนี้

1. ให้เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 ทั้งหมด ซึ่งเป็นประชากรของงานวิจัยทำแบบทดสอบวัดสัมพันธภาพระหว่างบุคคล แล้วนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เลือกเด็กปฐมวัยที่มีคะแนนตั้งแต่ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ลงมา ซึ่งจัดเป็นเด็กปฐมวัยที่มีทักษะทางด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในระดับต่ำ

2. นำแบบสอบถามพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นของบิดามารดาไปให้บิดาหรือมารดาของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 ของกลุ่มที่เลือกได้จากข้อ 1 ตอบ แล้วนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ นำคะแนนที่ได้ทั้งหมดมาหาค่าเฉลี่ย เพื่อแบ่งกลุ่มตามระดับคะแนนที่ได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ได้คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยขึ้นไป จัดเป็นกลุ่มที่บิดามารดามีพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นสูง และกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยลงมา จัดเป็นกลุ่มที่บิดามารดามีพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นต่ำ

3. สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากประชากรทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้พฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นของบิดามารดาเป็นชั้น ได้แก่ ชั้นที่บิดามารดามีพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นสูง และชั้นที่บิดามารดามีพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นต่ำ ได้กลุ่มตัวอย่างชั้นละ 24 คน รวมได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 48 คน

4. แบ่งกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นออกเป็นกลุ่มทดลอง กับกลุ่มควบคุมด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ จำนวน 20 แผน ซึ่งเป็นแผนการจัดกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยคัดเลือกและรวบรวมจากเอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ และได้ผ่านการตรวจสอบแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำไปทดลองใช้กับเด็กที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาปรับปรุงเพื่อใช้ในการวิจัยต่อไป

2. แบบสอบถามพฤติกรรมการเล่นของบิดามารดาของเด็กปฐมวัย เป็นแบบสอบถามของ คำพวง ห่อทอง (2546.) และจารุณี บัองพาล (2546.) จำนวน 45 ข้อ
3. แบบทดสอบวัดสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเด็กปฐมวัย เป็นแบบทดสอบของ สงบ สัพโส (2544.) โดยผู้วิจัยเป็นผู้อ่านข้อคำถาม และเด็กเป็นผู้เลือกกากบาทเลือกแต่ละรูปภาพ ตามความคิดของเด็กเอง จำนวน 20 ข้อ

วิธีดำเนินการทดลอง

การทดลองครั้งนี้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 เป็นระยะเวลา ประมาณ 4 - 5 สัปดาห์ มีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ก่อนการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลประชากรจากแบบทดสอบวัดสัมพันธภาพระหว่างบุคคลและพฤติกรรมการเล่นของบิดามารดา เพื่อนำมาแบ่งกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 48 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 24 คน ประกอบไปด้วยบิดามารดามีพฤติกรรมการเล่นสูงและต่ำอย่างละ 12 คน และกลุ่มควบคุม 24 คน ประกอบไปด้วยบิดามารดามีพฤติกรรมการเล่นสูงและต่ำอย่างละ 12 คนเช่นกัน
2. ดำเนินการทดลอง โดยให้กลุ่มทดลอง 24 คน ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ สัปดาห์ละ 5 วัน ครั้งละ 30 นาที โดยมีแผนการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์จำนวน 20 แผน และกลุ่มควบคุมได้รับการเรียนการสอนตามปกติ
3. หลังการทดลอง ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบและแบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างบุคคล มาเก็บข้อมูลกับกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จำนวน 48 คนอีกครั้ง เพื่อนำคะแนนทั้งก่อนและหลังการทดลองมาวิเคราะห์เปรียบเทียบต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Science)

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. สถิติสำหรับทดสอบสมมติฐาน
 - 2.1 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนทักษะด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ของคะแนนก่อนการทดลองโดยใช้ One-way ANOVA
 - 2.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนทักษะด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ของคะแนนหลังการทดลองโดยใช้ Two-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 1 - 3

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์มีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการเรียนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. เด็กปฐมวัยที่มีบิดามารดามีพฤติกรรมส่งเสริมการเล่นสูงมีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลไม่แตกต่างจากเด็กปฐมวัยที่มีบิดามารดามีพฤติกรรมส่งเสริมการเล่นต่ำ
3. เด็กปฐมวัยที่มีบิดามารดามีพฤติกรรมส่งเสริมการเล่นสูงและได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์มีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลไม่แตกต่างกับเด็กปฐมวัยที่มีบิดามารดามีพฤติกรรมส่งเสริมการเล่นต่ำและไม่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์

อภิปรายผล

ในการอภิปรายผล ผู้วิจัยจะได้อภิปรายผลตามสมมติฐานดังต่อไปนี้

1. สัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเด็กที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ จะสูงกว่าเด็กกลุ่มที่ไม่ได้รับการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์มีส่วนส่งเสริมให้เด็กมีพฤติกรรมช่วยเหลือ การร่วมมือ และการแบ่งปันกันมากยิ่งขึ้น เนื่องจากสาเหตุต่อไปนี้คือ กิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยใช้หลักการจัดกิจกรรมกลุ่มที่มีส่วนกระตุ้นด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเด็กปฐมวัยทั้ง 20 แผนกิจกรรม เน้นให้เด็กรู้จักการทำงานร่วมกัน มีการร่วมมือ และกระตุ้นให้เด็กรู้จักการช่วยเหลือแบ่งปันกัน ซึ่งมีการตรวจสอบโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญที่มีความคุ้นเคยใกล้ชิดกับเด็กโดยตรงและมีความชำนาญในการจัดกิจกรรมกลุ่ม

โดยแผนการจัดกิจกรรมทั้งหมดที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมีจุดประสงค์และเป้าหมายในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะ ในด้านการช่วยเหลือ การร่วมมือ และการแบ่งปัน ให้เด็กได้รู้จักการทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดี เพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต และยังช่วยพัฒนาทักษะในด้านอื่นๆควบคู่ไปด้วย เพราะเด็กจะรู้จักและเข้าใจตนเองรวมถึงเข้าใจผู้อื่นมากยิ่งขึ้น มีความรักสามัคคีในกลุ่มเพื่อนและรู้จักรักษาสัมพันธภาพที่ดีต่อไป

รวมถึงสื่อและอุปกรณ์ต่างๆที่ใช้ในการวิจัยจะมีความหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นกระดาษสี วัสดุเหลือใช้ กระดาษแข็ง ขวด ลังต่างๆที่ใช้ในการประดิษฐ์ เพื่อจูงใจให้เด็กเกิดความสนใจในกิจกรรม ให้ได้ผลงานตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ และเมื่อสิ้นสุดกิจกรรมจะมีการประเมินผลงานซึ่งผู้วิจัยจะกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทุกคนช่วยกันสรุปและชี้ให้เห็นถึงผลงานที่สำเร็จได้ด้วยความ

ร่วมมือ ช่วยเหลือแบ่งปันกัน มีการกล่าวคำชมเชยและให้รางวัลกระตุ้นให้เด็กมีกำลังใจในการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนต่อไปในอนาคต และให้เด็กรู้จักคิดและค้นพบด้วยตนเองเพื่อที่จะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืนต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานของ บุญศรี จึงธนาเจริญเลิศ (2530 : 120) ได้ศึกษาถึงผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการปรับตัวกับเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนนทรีวิทยา กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างมี 28 คน เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมอย่างละ 14 คน กลุ่มทดลองที่ได้รับกิจกรรมกลุ่มพบว่า นักเรียนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีคะแนนปรับตัวกับเพื่อนสูงขึ้น เช่นเดียวกับงานของ วิมล หนองพงษ์ (2537 : 130) ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนองครักษ์ จังหวัดนครนายก ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลสูงขึ้น สรุปได้ว่าทั้งงานวิจัยและคำกล่าวข้างต้นมีส่วนในการสนับสนุนงานวิจัยครั้งนี้

นอกจากนี้การจัดกิจกรรมยังช่วยพัฒนาเด็กในด้านต่าง ๆ ทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เด็กจะเรียนรู้ว่าตนเองจะสามารถนำวัสดุมาประดิษฐ์เป็นผลงานที่สวยงามได้นั้น ต้องเกิดจากการที่ทุกคนมีความร่วมมือกันในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แบ่งหน้าที่ช่วยกันทำกิจกรรมและแบ่งปันซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฐิติพร พิษณุกุล (2538 : 65) ที่ได้ศึกษาพบว่าเด็กที่ได้รับการจัดประสบการณ์ศิลปะประดิษฐ์แบบกลุ่ม มีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงกว่าเด็กที่ได้รับการจัดประสบการณ์ศิลปะประดิษฐ์แบบรายบุคคล และยังสามารถที่จะทำงานร่วมกันช่วยเหลือร่วมมือกันทำกิจกรรมให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ได้. เด็กที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์จึงมีคะแนนสัมพันธภาพระหว่างบุคคลสูงกว่าเด็กที่ไม่ได้รับการจัดกิจกรรมใดๆ ซึ่งสอดคล้องกับ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2527 : 51) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ระเบียบวินัย และความเอื้อเฟื้อของเด็กปฐมวัยนั้น สามารถกระทำได้โดยผ่านการกระตุ้นด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การเล่นกับเพื่อน การทำกิจกรรมต่างๆร่วมกับเพื่อน ซึ่งมีกฎระเบียบเฉพาะหรืออาจตกลงกันเป็นคราวๆไป. การจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์จึงถือว่า มีส่วนช่วยในการกระตุ้นพฤติกรรมด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเด็กปฐมวัยได้เป็นอย่างดี.

2. จากการศึกษาพบว่าสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเด็กปฐมวัยที่มีบิดามารดาให้การส่งเสริมการเล่นสูงไม่แตกต่างจากเด็กปฐมวัยที่มีบิดามารดาให้การส่งเสริมการเล่นต่ำ งานวิจัยในครั้งนี้ได้นำคะแนนของบิดามารดาที่มีพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นแตกต่างกันมาวัดคะแนนสัมพันธภาพระหว่างบุคคล พบว่าผลคะแนนไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 คือการวัดในข้อนี้ไม่ได้นำผลของการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์มาเกี่ยวข้องเลย วัดโดยดูสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเด็กปฐมวัย ที่มีความแตกต่างของการส่งเสริมการเล่นของบิดามารดาเท่านั้น จึงพบว่าบิดามารดาที่มีการส่งเสริมการเล่นของเด็กแต่ละคนอาจจะมีการส่งเสริมการเล่นในรูปแบบที่แตกต่างกันทำให้ผลที่ได้รับแตกต่างกันไปด้วย เช่น ซื้อตัวต่อเลโก้ให้เด็กเล่น เด็กก็จะมีพัฒนาการด้านกล้ามเนื้ออย่างชัดเจน หรือซื้อนิทานให้เด็ก เด็กก็จะมีพัฒนาการทางด้านจินตนาการ

อย่างชัดเจน การส่งเสริมการเล่นของเด็กถือเป็นสิ่งที่ดีที่ช่วยสร้างเสริมพัฒนาการในด้านต่างๆ แต่บิดามารดาของเด็กแต่ละคนก็จะเน้นส่งเสริมในแต่ละด้านไม่เหมือนกัน และการที่บิดามารดาคิดว่าตนได้ให้การส่งเสริมการเล่นอย่างเต็มที่แล้วแต่เด็กอาจจะไม่ได้รับการส่งเสริมนั้นเลยตามความเป็นจริง เพราะเด็กจะมีพฤติกรรมการเล่นขึ้นอยู่กับความพอใจของเด็กเองไม่มีแบบแผนที่แน่นอนและจะเป็นไปตามธรรมชาติของเด็ก เช่น ชี้อตุ๊กตามาให้เด็กเล่นเมื่อนานไปเด็กอาจจะเบื่อและไม่สนใจจะเล่นอีก กิจกรรมต่างๆ จึงต้องมีความหลากหลายและน่าสนใจไม่เช่นนั้นเด็กอาจจะไม่ได้รับผลจากการส่งเสริมการเล่นของบิดามารดา งานวิจัยครั้งนี้พบว่าผลของคะแนนสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเด็กไม่แตกต่างกันเพราะคะแนนสัมพันธภาพระหว่างบุคคลจะมาจากการส่งเสริมที่เน้นในเรื่องการรวมกลุ่มกับเพื่อน เช่นการเล่นการทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันกับเพื่อน การให้เด็กรู้จักกฎกติกา การเข้าสังคม ทำงานร่วมกัน สิ่งเหล่านี้จะทำให้เด็กเรียนรู้และปรับตัวเข้ากับเพื่อนๆ ได้ดีมีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลดีขึ้น โดยเฉพาะเด็กปฐมวัยที่ได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนการเล่นกันจะทำให้ลักษณะการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางลดลง เด็กจะเริ่มเข้าใจและยอมรับผู้อื่น การที่เด็กได้เล่นด้วยกันจะทำให้เด็กได้เรียนรู้ปฏิกริยาของเพื่อนๆ เข้าใจอารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น (Shantz, 1983 : 6 - 12) การที่บิดามารดาส่งเสริมการเล่นมีหลากหลายด้านอาจจะไม่มีการส่งเสริมให้เล่นกับเพื่อนๆ หรือส่งเสริมให้เล่นแต่เน้นไปในด้านอื่น ดังนั้นความแตกต่างในการวัดคะแนนสัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่นำพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นของบิดามารดาไปเปรียบเทียบกัน จึงยังไม่เห็นความแตกต่างอย่างชัดเจนว่าพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นของบิดามารดาจะมีส่วนในเรื่องสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเด็กทั้งหมด เพราะยังมีปัจจัยอื่นๆ อีกหลายด้าน

3. สัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเด็กที่บิดามารดามีพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นสูงและได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ ไม่แตกต่างจากเด็กที่บิดามารดามีพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นต่ำและได้รับการเรียนการสอนตามปกติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3 แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมเล่นศิลปะประดิษฐ์สามารถที่จะช่วยพัฒนาทักษะด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคลให้กับเด็กปฐมวัยได้ดี ถึงแม้ว่าเด็กจะมาจากครอบครัวที่มีการส่งเสริมการเล่นที่แตกต่างกัน เนื่องจากการส่งเสริมการเล่นของบิดามารดาไม่มีผลต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเด็ก เพราะส่วนใหญ่บิดามารดาจะส่งเสริมเรื่องของการเล่นอยู่ที่บ้าน เด็กมีโอกาสนปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนน้อยมากจะเป็นปฏิสัมพันธ์กับบิดามารดาญาติพี่น้องภายในครอบครัวมากกว่า และการวัดพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นของบิดามารดาในครั้งนี้ เป็นการวัดโดยใช้แบบสอบถามซึ่งจะดูภาพรวมของการส่งเสริมการเล่นของเด็กทั้งหมด ไม่ได้เน้นเฉพาะการวัดพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นของบิดามารดาในด้านส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ทำให้การแบ่งกลุ่มพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นของบิดามารดาไม่ได้แตกต่างกัน ตามสมมติฐานข้อที่ 2 และเมื่อพิจารณาปฏิสัมพันธ์ร่วมกับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ตามสมมติฐานข้อที่ 3 จึงไม่แตกต่างกันด้วยเช่นกัน จะเห็นได้ว่าเฉพาะการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์เท่านั้นที่สามารถพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้อง

กับ เลิศ อานันท์ (2535 : 44 - 48) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่เหมาะสมสามารถพัฒนาความสามารถทางสังคมแก่เด็ก เช่นการจัดกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ทำให้เด็กเรียนรู้ และฝึกหัดทางสังคม ร่วมมือร่วมใจกัน.

สรุปได้ว่าผลการวิจัยที่ได้แสดงให้เห็นว่า แผนการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์มีการเชื่อมโยงกิจกรรมเพื่อช่วยกระตุ้นให้เกิดการทำงานร่วมกัน ให้เด็กรู้จักแบ่งปัน ช่วยเหลือกัน และการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มยังก่อให้เกิดการปรับตัวของเด็ก ช่วยส่งเสริมเด็กในการพัฒนาด้านสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล โดยการจัดกิจกรรมยังต้องอาศัยทั้งอุปกรณ์ สถานที่ บรรยากาศ และเวลาที่เหมาะสม รวมทั้งความพร้อมของเด็ก ซึ่งผู้จัดกิจกรรมจะต้องมีความรู้ความสามารถเพียงพอในการกระตุ้นให้เด็กอยากที่จะเรียนรู้ และมีความสนใจในกิจกรรมนั้นๆ ไม่ทำให้เด็กรู้สึกท้อถอย ให้อิสระกับเด็กๆ รวมถึงรู้จักการดึงความสนใจของเด็กเพื่อที่จะทำให้เด็กได้รับกิจกรรมอย่างเต็มที่และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ในส่วนของการส่งเสริมการเล่นของบิดามารดาถึงแม้ว่าผลของงานวิจัยนี้จะไม่ส่งผลในด้านสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลของเด็กมากนัก แต่ถ้าบิดามารดา มีการส่งเสริมที่ตรงจุด เปิดโอกาสให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านวัยใกล้เคียงกัน ก็ถือว่ามีประโยชน์ และควรส่งเสริมควบคู่กันไปกับการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการที่ดีต่อไปในอนาคต

ข้อสังเกตที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า

ผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่า เด็กถือเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญอย่างมาก ในการเลี้ยงดูนั้นจึงจำเป็นต้องมีการส่งเสริมพัฒนาการให้เหมาะสมในทุกๆด้าน โดยเฉพาะในด้านสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล เพื่อที่จะพัฒนาไปสู่สิ่งต่างๆในทักษะทางสังคม การอยู่ร่วมกับผู้อื่น การทำงาน การมีน้ำใจช่วยเหลือแบ่งปันกัน และเป็นบุคคลที่มีคุณภาพที่ดีต่อไปในอนาคต. สัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลช่วยสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้แก่ชีวิตในอนาคต ทำให้เด็กพร้อมที่จะเผชิญกับโลกกว้างต่อไป และยังเป็น การช่วยให้พัฒนาการของเด็กเป็นไปอย่างสมบูรณ์ เพื่อที่จะเป็นผู้ใหญ่ที่ดีต่อไปในอนาคตและเป็นกำลังสำคัญของชาติต่อไป (อัจฉรา สุขารมณ์. 2542)

1. การจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ที่ให้เด็กช่วยกันทำเป็นกลุ่ม เด็กจะมีความกระตือรือร้นในการสร้างงานประดิษฐ์ให้สำเร็จ นอกจากจะแบ่งอุปกรณ์กันทำแล้วเพื่อให้ได้ผลงานที่สมบูรณ์ยังต้องแบ่งปันอุปกรณ์ต่างๆให้กับเพื่อนกลุ่มอื่นด้วย เพราะจะช่วยให้ได้ผลงานที่สวยงามตรงตามวัตถุประสงค์ และจะได้รับคำชมเชยจากครู ซึ่งเด็กจะเรียนรู้ว่าจะต้องร่วมมือกันทำงาน เพื่อให้งานสำเร็จตรงตามเวลา และมีน้ำใจแบ่งปันกันไม่เฉพาะแต่เพื่อนในกลุ่มเท่านั้นแต่จะรู้จักแบ่งปัน และแลกเปลี่ยนอุปกรณ์ต่างๆกับเพื่อน ๆ กลุ่มอื่นในห้องด้วย ซึ่งจะช่วยสร้างเสริมสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลของเด็กให้ดีมากยิ่งขึ้น

2. การที่เด็กได้ร่วมกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ เด็กจะได้สร้างสรรค์ผลงานในแต่ละวัน ออกมาให้เห็นเป็นรูปธรรม ซึ่งก็จะมีทั้งประดิษฐ์เป็นของเล่น ของตกแต่ง ของที่นำไปใช้ประโยชน์ได้

เด็กจะมีความสนใจมีความสนุกสนานเพลิดเพลินกับกิจกรรมซึ่งจะไม่ซ้ำกันเลยในแต่ละวัน ทำให้เด็กตั้งใจและสนใจรอคอยเป็นพิเศษในแต่ละวันว่าจะได้ประดิษฐ์สร้างสรรค์ผลงานอะไร เด็กกล้าที่จะแสดงออกอย่างเต็มที่ไม่ว่าจะเป็นการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน การช่วยเหลือแก้ปัญหาซึ่งกันและกัน รู้จักแนะนำเสนอความคิดเห็น ทำให้เด็กมีพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย กล้ามเนื้อต่างๆ ด้านอารมณ์ การเข้าสังคมทำงานร่วมกับเพื่อนๆ และด้านสติปัญญาในการสร้างสรรค์ผลงานให้ออกมาตามจินตนาการของตน ซึ่งเมื่อได้ผลงานออกมาเป็นชิ้นเรียบร้อยแล้ว เด็กจะมีความภาคภูมิใจในตนเอง และภาคภูมิใจในผลงานที่สำเร็จออกมาอย่างมาก

3. การเปลี่ยนแปลงทางด้านทัศนคติ พบว่าการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่เด็กให้ความสนใจตลอดเวลาทดลองอย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์เป็นกิจกรรมที่ตอบสนองการเรียนรู้ของเด็กในลักษณะของการเรียนปนการเล่น และมีทั้งกิจกรรมที่ยากและง่ายแตกต่างกันในแต่ละวัน ทำให้เด็กมีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมเมื่อเข้าร่วมกิจกรรมจึงปฏิบัติได้ตรงตามข้อกำหนดของกิจกรรม การกระตุ้นให้เด็กเกิดพฤติกรรมด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคลจึงทำได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การวัดพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นของบิดามารดา ควรใช้แบบสอบถามที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงในการวัด อาจจะไม่เลือกเฉพาะบางข้อที่เกี่ยวข้อง เพื่อดูการส่งเสริมการเล่นที่เปิดโอกาสให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนโดยตรง ซึ่งจะส่งผลต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเด็กมากกว่าการวัดการส่งเสริมการเล่นที่ดูในภาพรวมทั้งหมด เพราะจะทำให้ไม่เห็นผลที่ชัดเจนเกี่ยวกับผลของพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นของบิดามารดา
2. ควรมีการศึกษาผลของการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเด็กปฐมวัย โดยศึกษาเพิ่มเติมจากการเก็บข้อมูลและจัดกิจกรรมกับเด็ก ซึ่งแบ่งเป็นกลุ่มอายุ 3-4 ปี และ 5-6 ปี เพื่อเปรียบเทียบในแต่ละช่วงวัยด้วย
3. ควรมีการศึกษาผลของการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์นี้ ในระยะยาวมากขึ้น รวมถึงมีการพัฒนาโปรแกรมหลักสูตรการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ให้มีคุณภาพและน่าสนใจ เพื่อที่จะติดตามผลที่ได้ต่อไปในอนาคตว่าจะมีตัวแปรอื่นๆ เช่น ภูมิหลังของบิดามารดา สภาพที่อยู่อาศัย ลำดับการเกิดของเด็ก ฯลฯ มาทำให้สัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเด็กเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ ในทิศทางใด
4. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลของการจัดกิจกรรมในกลุ่มเด็กปฐมวัยที่แตกต่างกันออกไป เช่น เด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เด็กที่อยู่ในสถานรับเลี้ยงเด็ก เด็กที่อยู่ในโรงเรียนหรือแหล่งชุมชนที่ด้อยพัฒนา เด็กที่อยู่ในแต่ละภาคของประเทศไทยมีวิถีชีวิต การอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน เป็นต้น.

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2542, มีนาคม). ผู้นำแนวคิดทางการศึกษาปฐมวัย. วารสารการศึกษาปฐมวัย 3 (3) : 25 – 31.
- คำพวง ห่อทอง. (2546). การศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการเล่นและพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัยในเขตกรุงเทพฯกับจังหวัดสุรินทร์. สารนิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จันทร์เพ็ญ สุภาพล. (2535). การศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้ฟังนิทานประกอบดนตรี และนิทานประกอบภาพควบคู่กับกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมช่วยเหลือ. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จารุณี ป้องพาล. (2546). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมส่งเสริมการเล่นกับพฤติกรรมการปรับตัวของเด็กปฐมวัย : ความแตกต่างระหว่างเพศ. สารนิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ไฉไล บุญมาก. (2537). ผลของความร่วมมือและการแบ่งปันในการเล่นเกม ที่มีต่อพฤติกรรมด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน และการสื่อสารด้วยภาษาในวัยเด็กตอนปลาย. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาพัฒนาการ) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชุลีพร พิศุทธิ์สุภฤทธิ. (2537). การศึกษาความสามารถในการสังเกตของเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองใช้ชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครอง “ชวนคุย ชวนร้อง ชวนเล่น”. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชไมมณ ศรีสุรักษ์. (2540). การศึกษาความสัมพันธ์ทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มแบบวางแผน ปฏิบัติ ทบทวน และแบบปกติ. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ณัฐภาพร พงษ์สิงห์. (2539). พฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์การเล่นบล็อกกลางแจ้งเป็นกลุ่มอย่างมีแบบแผน. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นิตินันท์ วิชิตชลชัย. (2535). ผลของการใช้ชุดส่งเสริมความรู้แก่ผู้ปกครอง ที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- นวรรตน์ ศรีรัฐเพชร. (2539). *สัมพันธภาพของพ่อแม่-ลูกกับรูปแบบการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างบุคคลของวัยรุ่น*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาพัฒนาการ) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นวลละออ สุภาผล. (2527). *ทฤษฎีบุคลิกภาพ* กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นิรมล ตีรณสาร สวัสดิบุตร. (2525). *ศิลปะศึกษากับครูประถม*. ม.ป.พ.
- บังอร จำปา. (2538). *พฤติกรรมกรช่วยเหลือของเด็กระดับก่อนประถมศึกษาที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นมุมบ้านแบบเจาะจงกับการเล่นมุมบ้านปกติ*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุศรินทร์ สิริบัญญัติ. (2541). *แนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมร่วมมือของเด็กปฐมวัยที่เกิดจากกิจกรรมศิลปะแบบสื่อผสมเป็นกลุ่ม*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประณต คำนิม. (2545). *เด็กกับพัฒนาการทางด้านสังคม*. เอกสารการสอนวิชาจิตวิทยาเด็ก ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประภาพันท์ นิลอรุณ. (2525). *การเล่นของเด็กก่อนวัยเรียน*. เครื่องเล่นเพื่อพัฒนาเด็ก. กรุงเทพฯ : บริษัท ดวงกมล จำกัด.
- พัชรี สวนแก้ว. (2536). *จิตวิทยาพัฒนาการและการดูแลเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : บริษัท ดวงกมล จำกัด.
- พริยา ธาราพิสุทธิกุล. (2529). *หนูดีเพราะแม่เฝ้าสอน*. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ
- พิศสมัย อรทัย. (2540). *คู่มือการใช้แบบวัดพฤติกรรมปรับตัวสำหรับเด็กปฐมวัย*. ปรินญาณิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาพัฒนาการ) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2530). *การปรับพฤติกรรมเบื้องต้น (Introduction to behavior modification)*. กรุงเทพฯ : โครงการส่งเสริมการแต่งตำรา ทบวงมหาวิทยาลัย.
- ภรณ์ คุรุรัตน์. (2535). *การเล่นของเด็ก*. เอกสารประกอบคำสอน กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ราตี ทองสวัสดิ์. (2529). *การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมแก่เด็ก3-6ขวบ*.
- ลลิตพรรณ ทองงาม. (2539). *ศิลปะสำหรับครูประถม*. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เลิศ อานันทนะ. (2535). *ศิลปะในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : กราฟิการ์ต
- วราภรณ์ รักริฉัย. (2540). *การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : แสงศิลป์การพิมพ์.

- วราลี โกศัย. (2540). ผลของการเล่นเกมแบบร่วมมือนอกห้องเรียนที่มีต่อพฤติกรรมชอบ
สังคมของเด็กปฐมวัย. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วันเพ็ญ บุณพัฒน์. (2539). การเล่นเกมแบบกึ่งอิสระที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางสังคมของ
เด็กปฐมวัย. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วันเพ็ญ พิศาลพงศ์. (2536). การถ่ายทอดทางสังคมกับพัฒนาการของมนุษย์. กรุงเทพฯ :
สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2523). เอกสารประกอบการเรียนกิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับเด็กก่อนวัย
เรียน. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2526). ศิลปศึกษา. กรุงเทพฯ : วัฒนาสาร
_____ (2536). ทศนศิลป์. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์
- ศุภกุล เกียรติสุนทร. (2532). การศึกษาเป็นที่ยอมรับของเพื่อนกับพฤติกรรมความช่วยเหลือ
ของเด็กปฐมวัย. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศรัณู ตติยาภิตติ. (2544). การศึกษาเจตคติของผู้ปกครองที่มีต่อการเล่น. สารนิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สงบ สัพโส. (2544). ผลการเล่นเกมการศึกษาต่อพฤติกรรมทางสังคมด้านความเอื้อเฟื้อ
และด้านความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
(จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
ถ่ายเอกสาร.
- สุชา จันทรเอ็ม. (2543). จิตวิทยาเด็ก. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุทธิพรรณ ชีรพงศ์. (2534). การศึกษาพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย ที่ทำกิจกรรม
ศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม แบบมีส่วนร่วมและแบบครูไม่มีส่วนร่วม. ปรินญาณิพนธ์
กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมาน กำเนิด. (2520). การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีผลต่อการปรับตัวของเด็ก.
ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุนน อมรวิวัฒน์ และคณะ. (2534). การอบรมเลี้ยงดูเด็กตามวิถีชีวิตไทย. กรุงเทพฯ : โครงการ
เผยแพร่ผลงานวิจัย ฝ่ายวิจัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนิตย์ อาจฤทธิ. (2526). การศึกษาพฤติกรรมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของผู้บริหาร
โรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

- ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อัจฉรา สุขารมณ. (2544,พฤษภาคม). บทบาทของพ่อแม่ต่อการอบรมเลี้ยงดูลูก. วารสาร พฤติกรรมศาสตร์ ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรรวรรณ สุ่มประดิษฐ์. (2533). พฤติกรรมความเอื้อเฟื้อ ความมีระเบียบวินัย และระดับชั้น การเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์การเล่นแบบไทย และการเล่น ที่จัดอยู่ทั่วไป. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ : บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อำไพ สุจริตกุล. (2526). ความหวังที่เด็กไทยจะได้พัฒนาด้วยการเล่น. เครื่องเล่นเพื่อ พัฒนาเด็ก. กรุงเทพฯ : คณะอนุกรรมการพัฒนาการเล่นของเด็ก.
- Craig, Grage J. (1979). *Child Development*. New Jersey : Englewood.
- Donaldson, W. and B.C. Magaret. (1968). *Less in More : A Study of Language Comprehension in children*. British ;*Journal of Psychology*. 59 : 461-471.
- Earl, E.K. (1972). A study of the creative thinking ability and student achievement in mathematics using discovery and expository methods of teaching ;*Dessertation Abstr.* 33 : 1589 - A - 1590 - A.
- Echri, L.C. and P.R. Ammon. (1974). Children Comprehension of Comparative Sentence Transformation. *Chil Development*. 45 : 512 – 516.
- Harris. (1963). *Children's drawings as measures of intellectual maturity : a revision and extension of the Good enough Draw-a-Man Test / by Harris,Dale B. Harcourt.*
- Hurlock, E.B. (1972).*Child Development*. 5th ed. New York : McGraw-Hill Book Co.
- Lowenfeld and Brittain. (1970). *Creative and Mental growth / New York : Macmillian, 1987.*
- Mary J. (1981,May). "Peer Interaction Competencies of Preschoolers Rates High of Low in Sociometric Status," *Dissertation Abstracts International*.
- Mussen, F.M. (1964). *The Psychological Development of the Child*. New Jersey : Prentice Hall.
- Schweinhart, J.L. (1987). "CHILD-INITIATED ACTIVITY" : How Important is Early Childhood Education?," *High/Scope Resource*. U.S.A. Spring-Summer.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.
แผนการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์

1. ตัวฉันนั้นสวยจริง ๆ

ความคิดรวบยอด

นำกระดาษเขียนแบบ มาตกแต่งเป็นตัวของนักเรียนขนาดเท่าของจริง

จุดประสงค์

เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักคุ้นเคยกัน ร่วมมือกันทำงานกับเพื่อนๆ เพื่อความสามัคคี

ช่วยเหลือกัน

วัสดุอุปกรณ์

1. กระดาษเขียนแบบขนาดใหญ่เท่าหนังสือพิมพ์
2. สีน้ำ สีไม้ หรือสีเมจิก
3. กรรไกร

วิธีทำ

1. ตัดกระดาษเขียนแบบด้วยเทปกาว(ชั่วคราว)
2. ให้เด็กไปยืนทาบ หรือนอนทาบ ด้วยท่าทางตามชอบใจ
3. เพื่อนๆช่วยกันใช้ดินสอสีลากลงบนกระดาษเขียนแบบ ตามรอบร่างกาย
4. แกะกระดาษออก นำมาตัดตามโครงร่าง
5. นักเรียนช่วยกันระบายสี ตกแต่งเพิ่มเติม

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

1. ครูแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม 3-5 คน ให้ช่วยกันทำงาน
2. นำกระดาษเขียนแบบไปติดผนังหรือพื้นห้องเรียน และให้เด็กยืนขีดผนังหรือนอนแนบกับพื้นกระดาษ ออกแบบท่าทางตามชอบใจ
3. นักเรียนช่วยกันลากเส้นโครงร่างกาย
4. แกะออกมาตัดตามโครงร่าง ตกแต่งระบายสีเพิ่มเติม
5. เมื่อเสร็จแล้วให้นักเรียนนำมาผูกเป็นเรื่องราวร่วมกัน

2. หุ่นถุงมือปาเพลิน

ความคิดรวบยอด

นำเศษวัสดุมาประดิษฐ์เป็นหุ่นของเล่นพุดได้

จุดประสงค์

ให้เด็กได้รู้จักทำงานร่วมกัน รู้รักสามัคคีเพื่อให้การทำงานสำเร็จ ฝึกให้เด็กเป็นผู้รู้จักให้

และรอคอย

วัสดุอุปกรณ์

1. กระดาษสำหรับพับถุงกระดาษ

2. กระดาษสี
3. กาว
4. สีไม้ สีเมจิก
5. ชิ้นส่วนหน้าตุ๊กตา

วิธีทำ

1. พับถุงกระดาษ ขนาดพอดีกับมือสามารถสวมมือได้
2. เลือกรูปชิ้นส่วนหน้าตุ๊กตา เช่นรูปสัตว์ต่างๆ หมู สุนัข นก ฯลฯ 1ชนิด ทากาวติดลง ด้านกันถุงกระดาษ หรือจะใช้สีวาดรูปตุ๊กตาลงบนกระดาษวาดเขียน ติดตกแต่งด้วยตนเองก็ได้

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

1. ครูแนะนำขั้นตอนการทำหุ่นถุงกระดาษให้กับนักเรียน
2. ครูมีแบบหน้าของสัตว์หลายชนิดให้นักเรียนแต่ละคนเลือก นำไประบายสีหรือตกแต่งเพิ่มเติมด้วยตนเอง
3. นักเรียนกลุ่มละ 3-5 คน จะได้อุปกรณ์ในการตกแต่งกลุ่มละ 1 ชนิด เช่น ใต้กระดาษสี 1กลุ่ม, ใต้สีเมจิก1กลุ่ม และใต้สีไม้อีก1กลุ่ม และเพื่อให้ได้ผลงานที่สวยงามแต่ละกลุ่มต้องแบ่งปันกันใช้อุปกรณ์
4. นำหน้าสัตว์หรือตุ๊กตาต่างๆมาติดลงบนกันถุงกระดาษ
5. ครูและนักเรียนช่วยกันผูกเรื่องเป็นนิทาน พร้อมทั้งช่วยการเล่าเรื่อง

3. หมวกเหมรमित

ความคิดรวบยอด

กระดาษกล่อง หรือกระดาษแข็งต่างๆที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์แล้ว สามารถนำมาประดิษฐ์เป็นของเล่นได้

จุดประสงค์

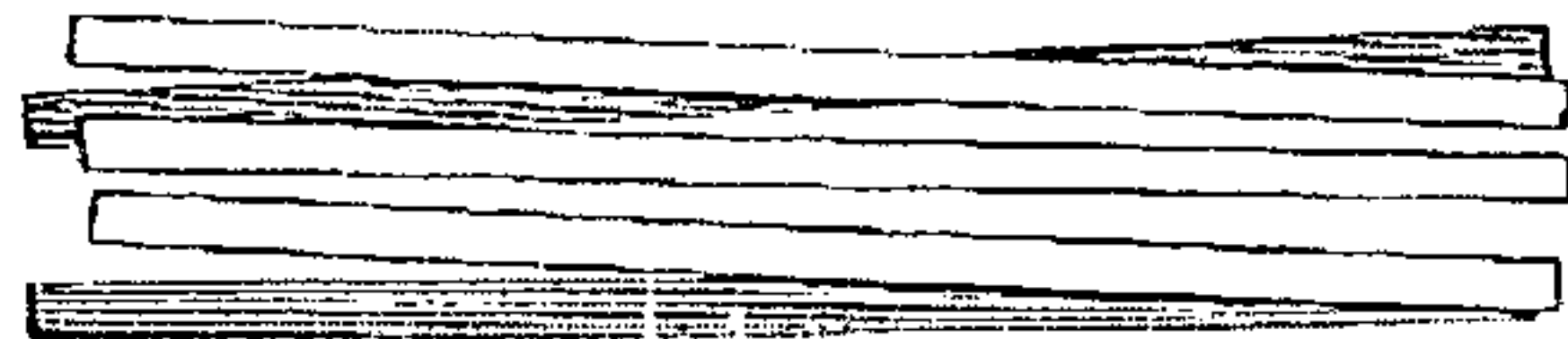
นักเรียนรู้จักช่วยเหลือผู้อื่น รู้จักการทำงานร่วมกัน

วัสดุอุปกรณ์

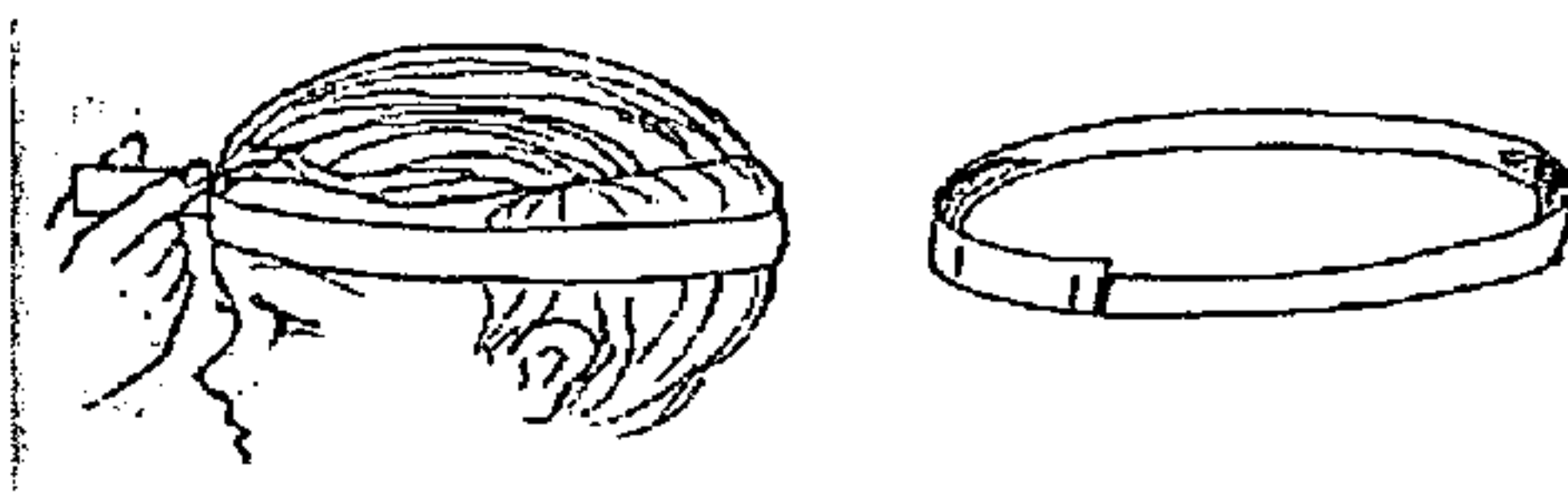
1. กล่องกระดาษแข็ง ลังกระดาษ หรือกระดาษปกสมุดที่ไม่ได้ใช้แล้ว จำนวนตามต้องการ
2. กรรไกร หรือมีดตัดกระดาษ
3. กาว หรือลวดเย็บกระดาษ
4. ดินสอ ไม้บรรทัด
5. สี หรือเศษกระดาษสีต่างๆสำหรับตกแต่งภาพ

วิธีทำ

1. ตัดกระดาษแข็งจากเศษวัสดุ เช่น กระดาษกล่อง กระดาษปกสมุดเหลือใช้ หรือลังกระดาษต่างๆ ฯลฯ ให้เป็นเส้นกว้างประมาณ 2-3 ซม. ให้มีความยาวประมาณ 15-20 ซม. จำนวน 4-5 เส้น

2. นำเส้นกระดาษที่ตัดแล้ว 1 เส้น มาวัดรอบศีรษะ แล้วเย็บด้วยลวดเย็บกระดาษ หรือติดกาวเป็นวงกลม ตามขนาดที่วัดได้ ซึ่งการเย็บหรือติดกาวเส้นกระดาษแข็ง นักเรียนสามารถตัดต่อเป็นส่วนๆตามต้องการได้

3. นำเส้นกระดาษอีกเส้นวัดคาดด้านบน และด้านข้างศีรษะ ตามขนาดความสูงและความกว้างของศีรษะ

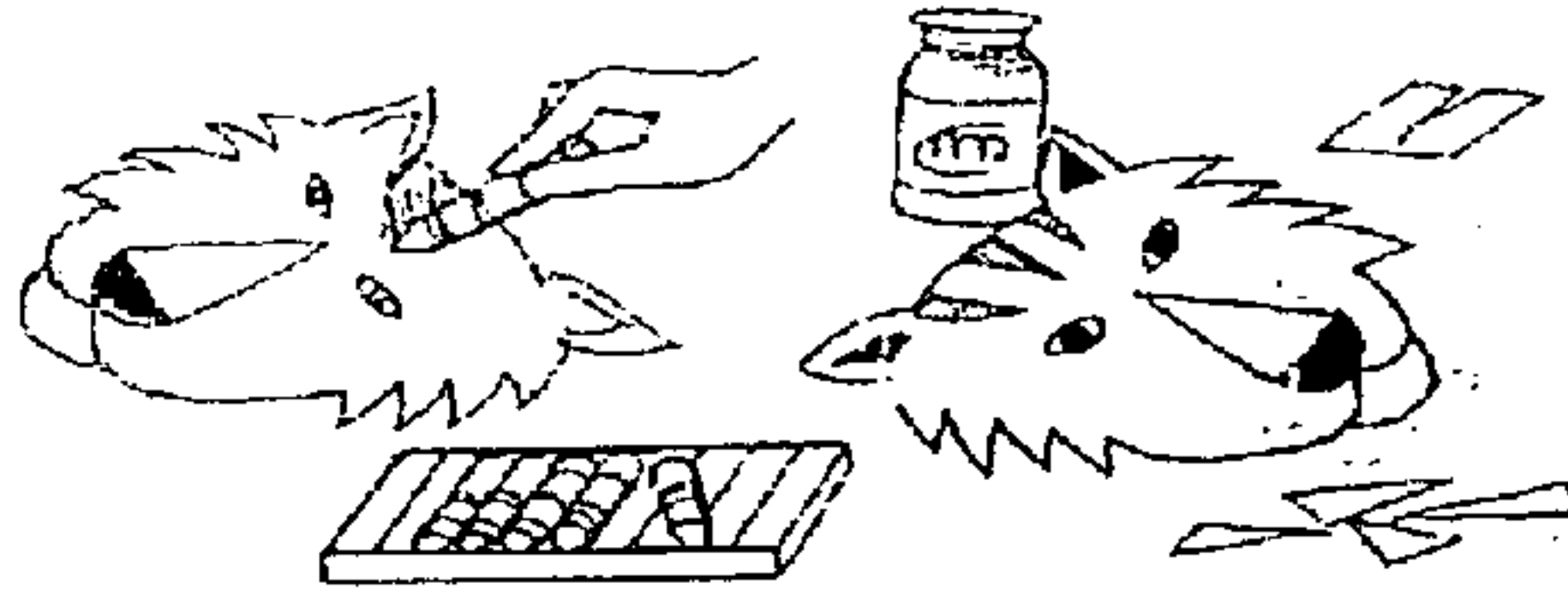
4. เย็บเส้นกระดาษที่วัดขนาดตามความสูง และความกว้างของศีรษะ แล้วเข้าเป็นรูปทรงหมวกตามต้องการ

5. นำแผ่นกระดาษแข็ง ขนาดประมาณ 15*20 ซม. มาวาดหน้าสัตว์ สิ่งของหรือเรื่องราวตามต้องการ แล้วตัดตามแบบ

6. ตกแต่งระบายด้วยสีตามต้องการ หรือใช้เศษกระดาษสีต่างๆ ทากาวตกแต่งเป็น ลวดลาย

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

1. ครูให้ดูหมวกแบบสำเร็จ พร้อมทั้งอธิบายและสาธิตการทำหมวกเนรมิต
2. ให้นักเรียนจับคู่กันทำงาน โดยครูแจกอุปกรณ์กระดาษแข็งที่ตัดเป็นเส้นแล้วให้นักเรียนผลัดกันวัดหมวกรอบศีรษะและเย็บติดให้กับเพื่อน
3. นำรูปสัตว์ต่างๆ ติดเข้ากับหมวก โดยให้คู่ของตนเป็นคนติดให้ (นักเรียนทุกคนสวมหมวกของตนไว้กับศีรษะ)
4. นักเรียนทุกคนผลัดกันระบายสีเพิ่มเติมบนหมวกที่ยังสวมอยู่
5. ผลงานที่ได้เกิดจากทุกคนช่วยเหลือร่วมมือกันทำ ครูและนักเรียนช่วยกันพิจารณาผลงาน

4. โคมบายไม้แขวนเสื้อ

ความคิดรวบยอด

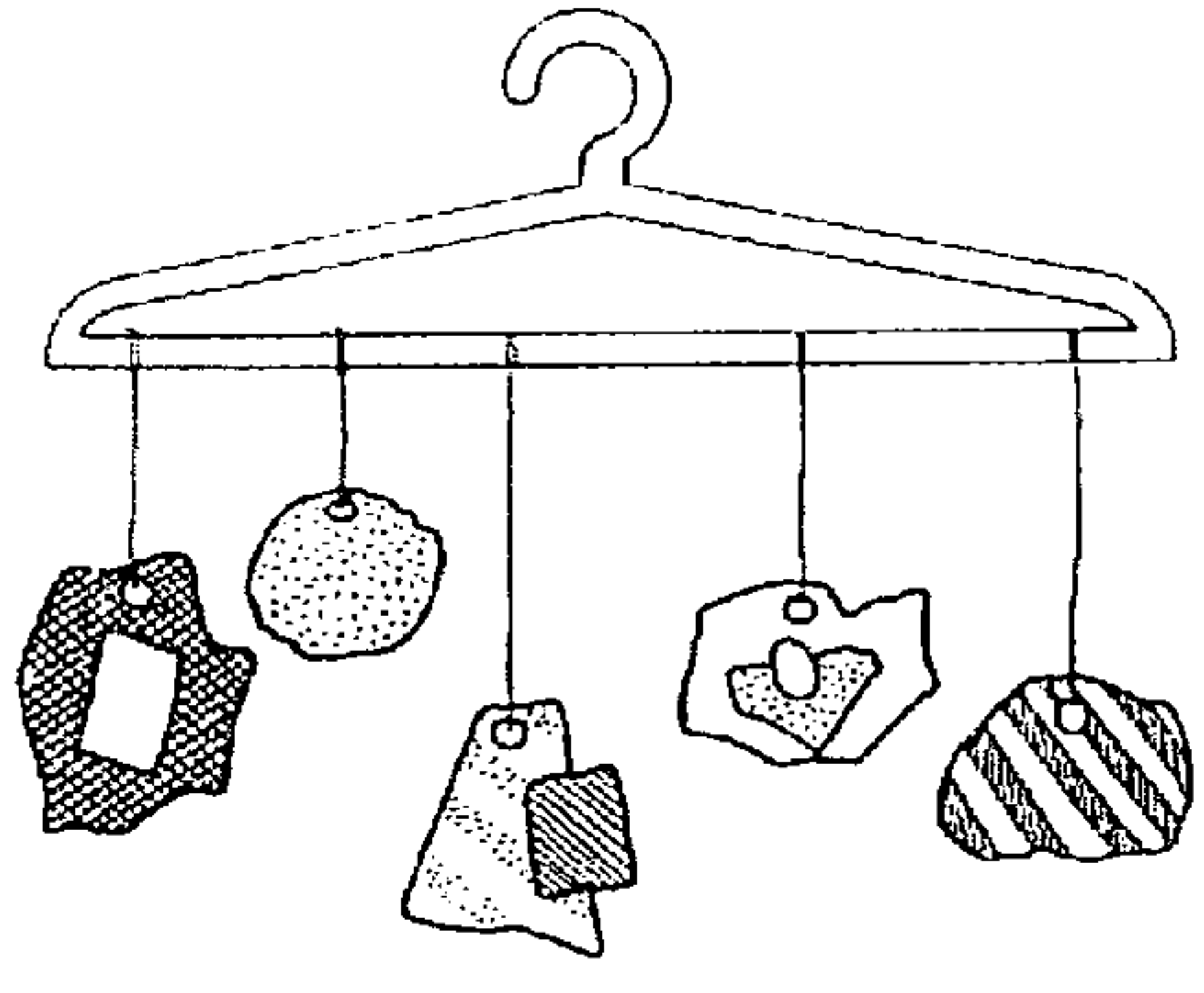
สามารถนำเศษวัสดุเหลือใช้ภายในบ้าน มาประดิษฐ์เป็นโคมบายตกแต่งห้องได้

จุดประสงค์

เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลให้กับนักเรียน

วัสดุอุปกรณ์

1. เศษกระดาษชนิดต่างๆ ที่มีลักษณะพื้นผิว-สีแตกต่างกัน เช่น กระดาษกล่อง ลัง ฝิว ขรุขระ กระดาษลูกฟูก
2. กรรไกร กาว ที่เย็บกระดาษ
3. เชือกเส้นเล็กๆ
4. ไม้แขวนเสื้อ

วิธีทำ

1. นำเศษกระดาษมากองรวมกันไว้
2. ให้เด็กเลือกกระดาษมาตัดฉีก แล้วตากาวหรือเย็บติดกันไว้
3. เจาะรูกระดาษที่ด้านบน
4. ผูกเชือกห้อยกับไม้แขวนเสื้อ ติดประดับตามบริเวณที่มีลมพัด

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

1. ครูไม่ควรเน้นคำว่าโมบายล์อย่างจริงจัง หรือเน้นการจัดสมดุลมากเกินไป เพราะเด็กอนุบาลอายุยังน้อย ควรจัดเป็นกิจกรรมแบบง่ายๆ ให้ความสำคัญไปที่ความคิดสร้างสรรค์และการทำงานร่วมกัน
2. ครูเป็นผู้อธิบายให้เด็กเลือกกระดาษของตนมาตกแต่ง
3. นักเรียนนำกระดาษผูกเชือกห้อยมาผูกติดกับไม้แขวนตามความชอบใจ หรือครูอาจจะขึงลวดไว้ในห้องและให้นักเรียนนำผลงานของทุกคนไปผูกติดไว้เป็นโมบายแทนไม้แขวนก็ได้

5.ช.โซ่ล่ามที

ความคิดรวบยอด

หลอดกาแฟใช้แล้วสามารถนำมาประดิษฐ์เป็นของประดับตกแต่งได้

จุดประสงค์

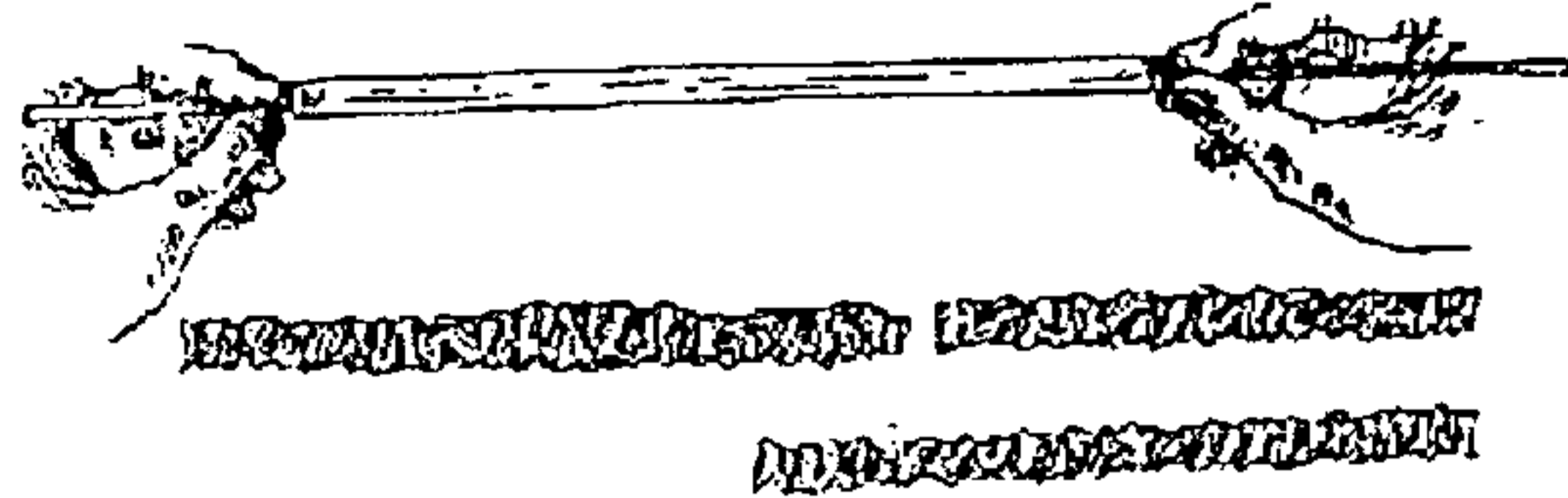
นักเรียนสามารถทำงานร่วมกันเป็นทีมได้

วัสดุอุปกรณ์

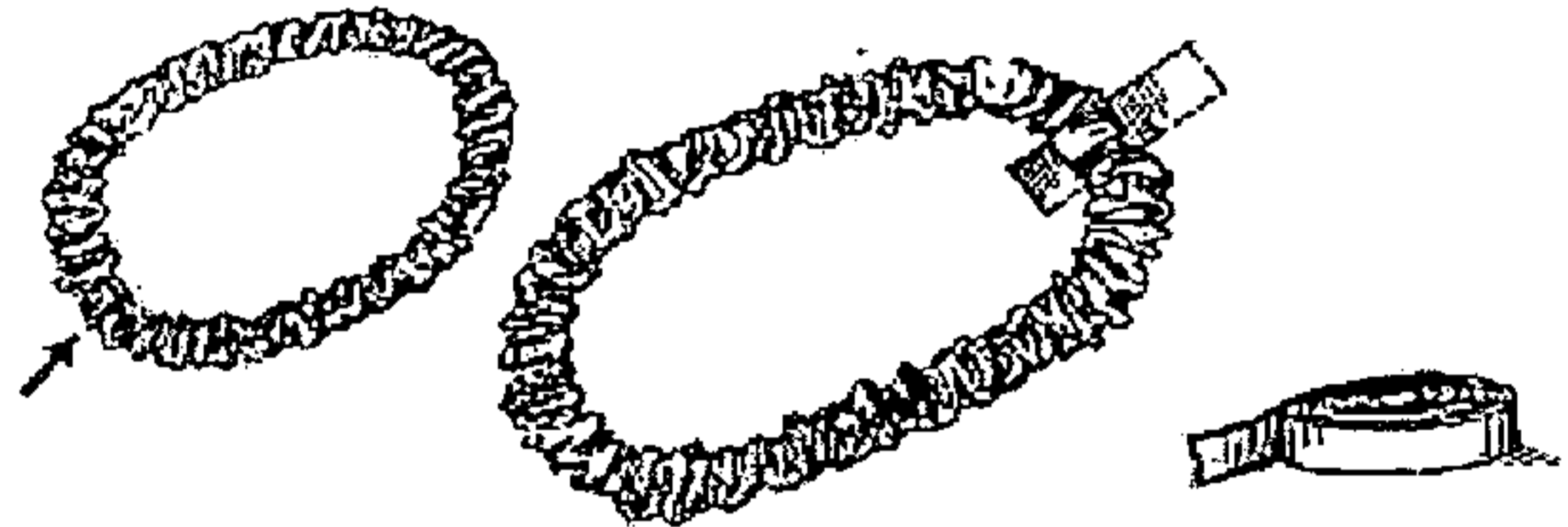
1. หลอดกาแฟจำนวนมาก
2. แถบกาวยใส
3. ไม้เสียบลูกชิ้น(ตัดปลายแหลม)

วิธีทำ

1. ย่นหลอดกาแฟจำนวนมาก โดยใช้ไม้เสียบลูกชิ้น

2. นำหลอดกาแฟที่ย่นแล้วมาสอดปลายเข้าด้วยกันให้เป็นวงกลม แล้วพันด้วยแถบกาวยชนิดใส

3. นำหลอดกาแฟอีกอันมาสอดปลายเข้าไปในวงกลม แล้วสอดปลายทั้งสองข้างเป็นวงกลมพันด้วยแถบกาวยชนิดใส

4. ทำชนิดนี้ต่อไปเรื่อยๆ จะได้สายโซ่เส้นยาวๆ อาจใช้แขวนประดับตกแต่งห้องได้

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

1. นักเรียนทั้งหมดนั่งล้อมกันเป็นวงกลม
2. แต่ละคนย่นหลอดกาแฟโดยใช้ไม้เสียบลูกชิ้น และพันด้วยแถบกาวยชนิดใสเป็นวงกลมละ 1 วง
3. ทำวงที่ 2 โดยย่นหลอดกาแฟแล้วร้อยเข้ากับวงแรกของตน ส่วนปลายอีกด้านนำมาร้อยต่อกับเพื่อนคนที่อยู่ติดกันให้เป็นโซ่เดียวกัน
4. นักเรียนทุกคนทำเหมือนกันจะได้โซ่ 1 เส้นยาวเป็นเส้นเดียวกัน ครูกล่าวสรุปและชมเชยนักเรียนทุกคนที่ร่วมมือกันทำงาน

6. หลอดพลาฝืน

ความคิดรวบยอด

หลอดกาแฟใช้แล้ว ตัด ต่อ ดัด เป็นรูปร่างต่างๆได้

จุดประสงค์

นักเรียนสามารถทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม และมีน้ำใจช่วยเหลือแบ่งปันกัน

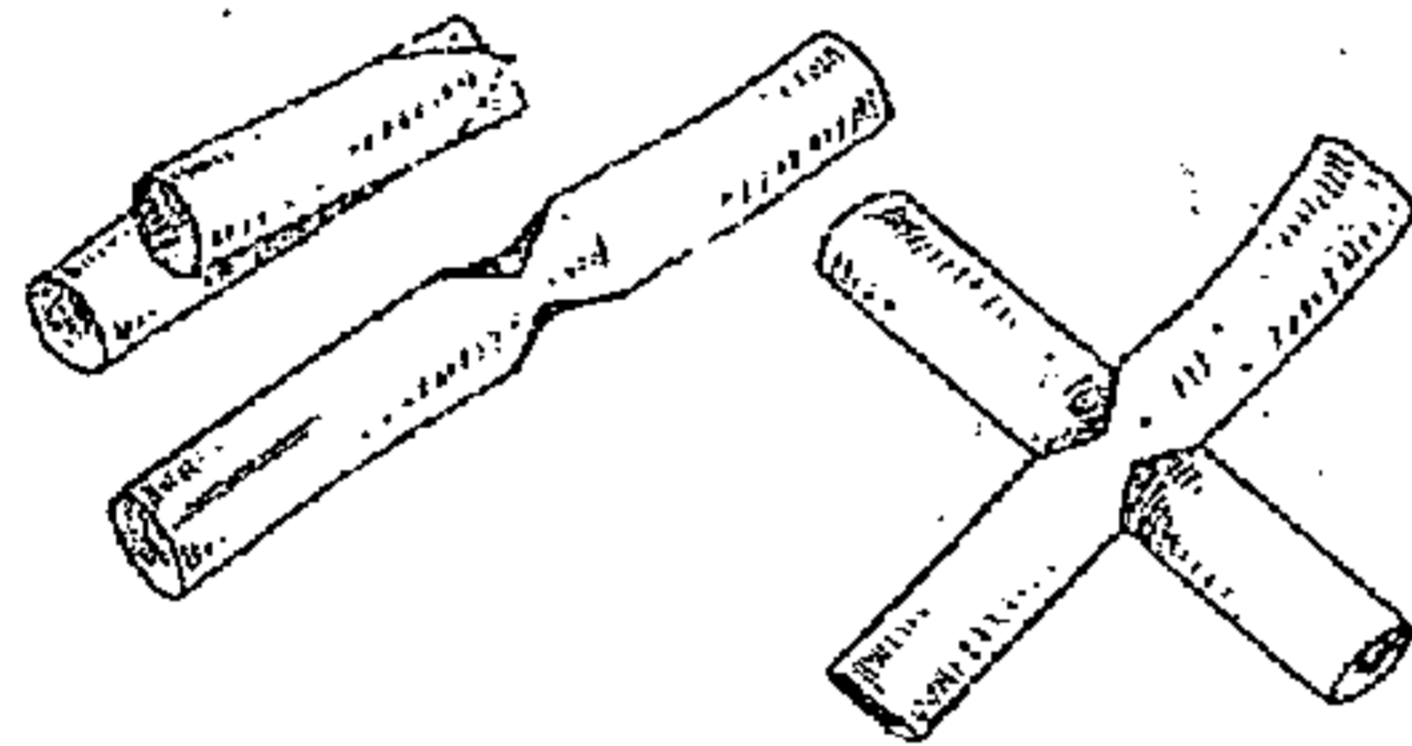
วัสดุอุปกรณ์

1. กรรไกร
2. หลอดกาแฟใช้แล้วหลายๆสี
3. แถบกาไส

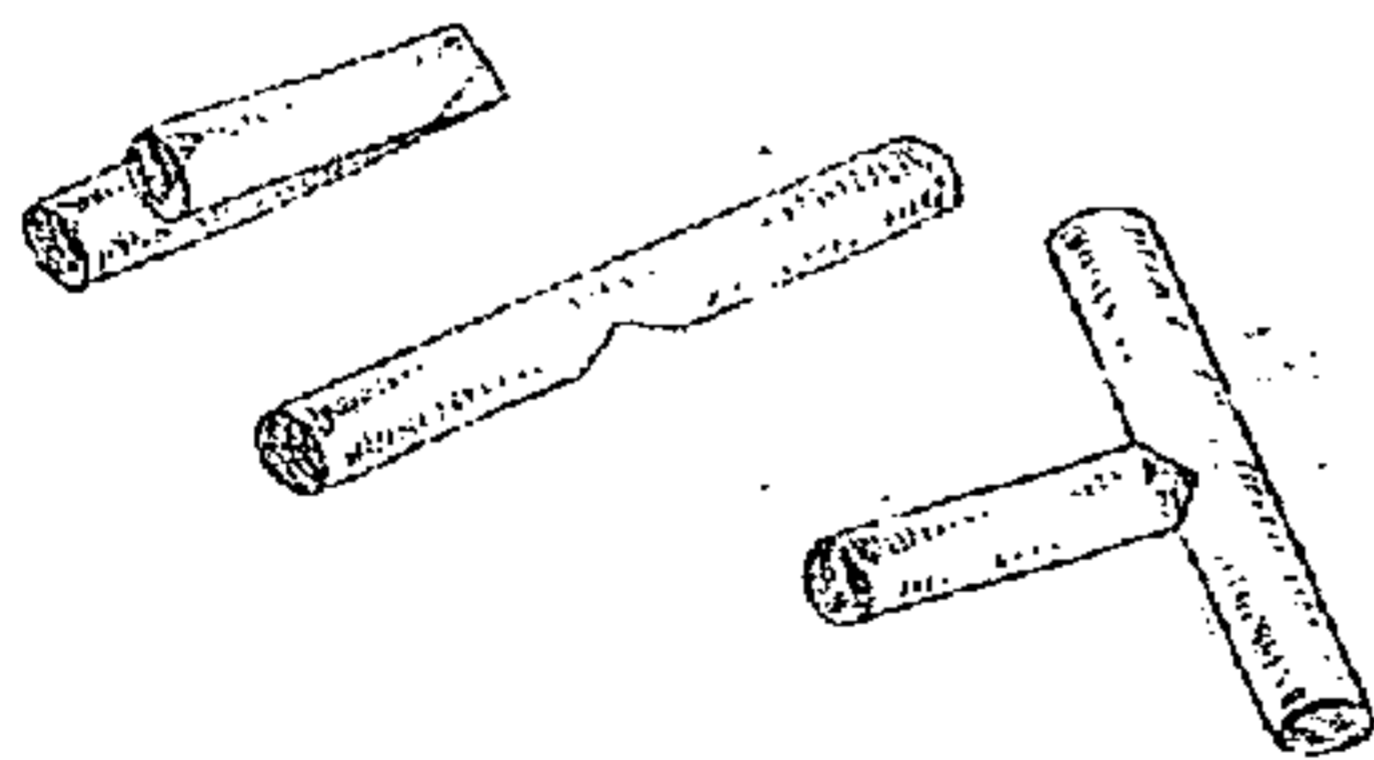
วิธีทำ

1. เทคนิคการตัดต่อหลอดกาแฟแบบต่างๆ

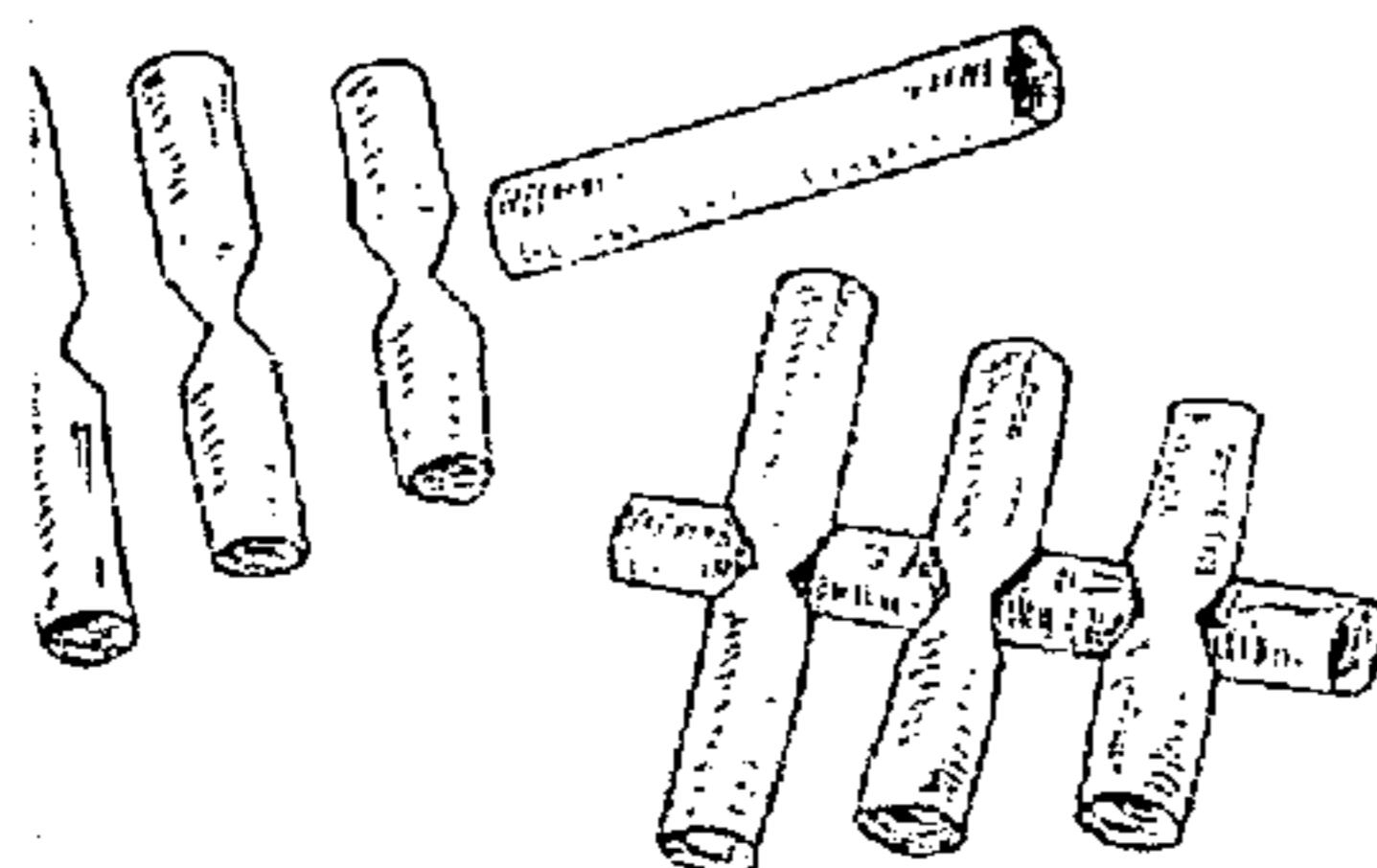
1.1 การตัดต่อทางขวาง พับหลอดกาแฟหลอดหนึ่ง ใช้กรรไกรตัดเนื้อหลอดออกทั้งสองด้านตามภาพ นำหลอดกาแฟสีอื่นๆมาสอดเข้าตรงบริเวณที่ถูกตัดนั้น

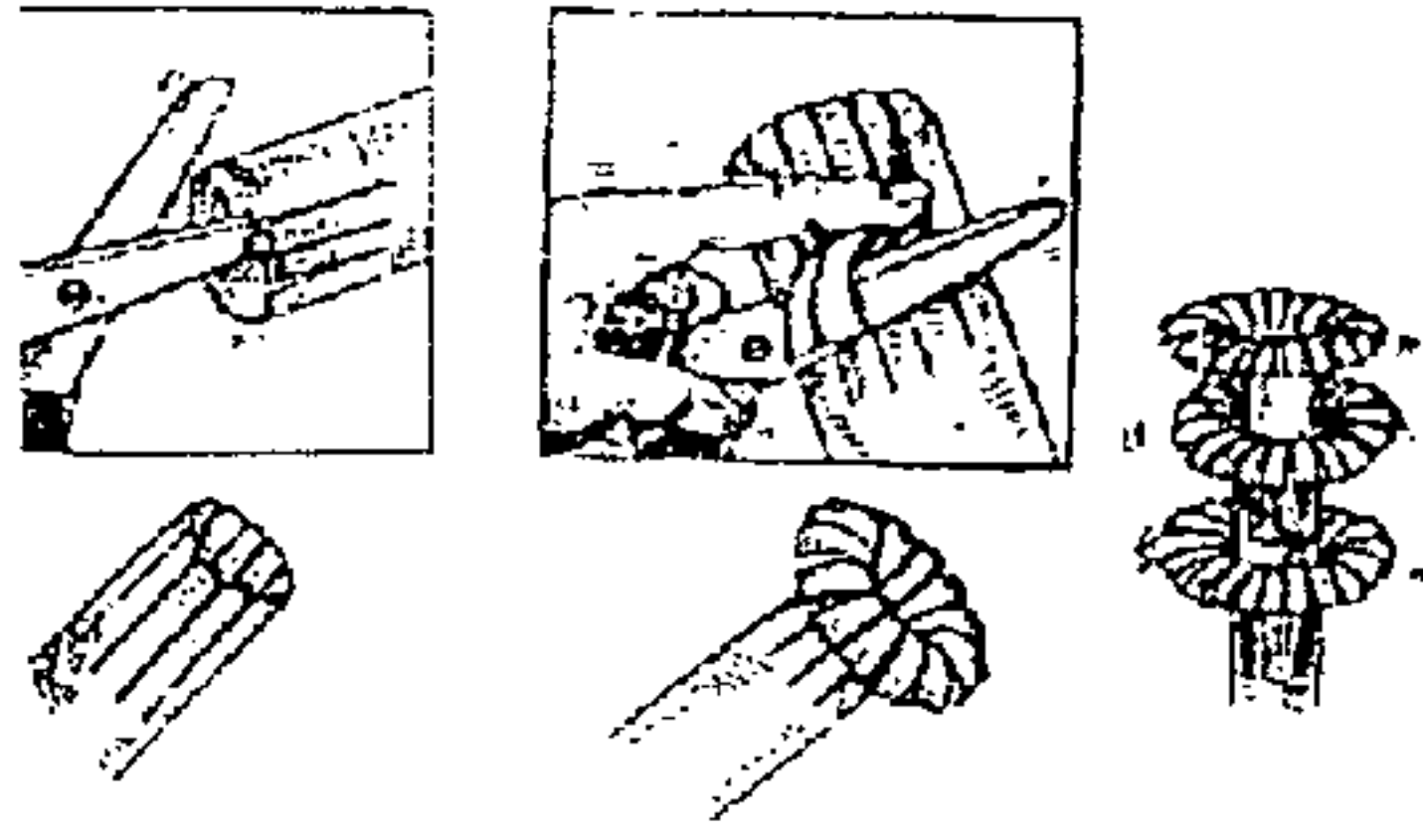
1.2 การต่อทางเฉียง พับครึ่งหลอดกาแฟ ใช้กรรไกรตัดเนื้อหลอดออกเพียงด้านเดียว นำหลอดกาแฟสีอื่นมาสอดเฉียงกับหลอดที่ถูกตัด

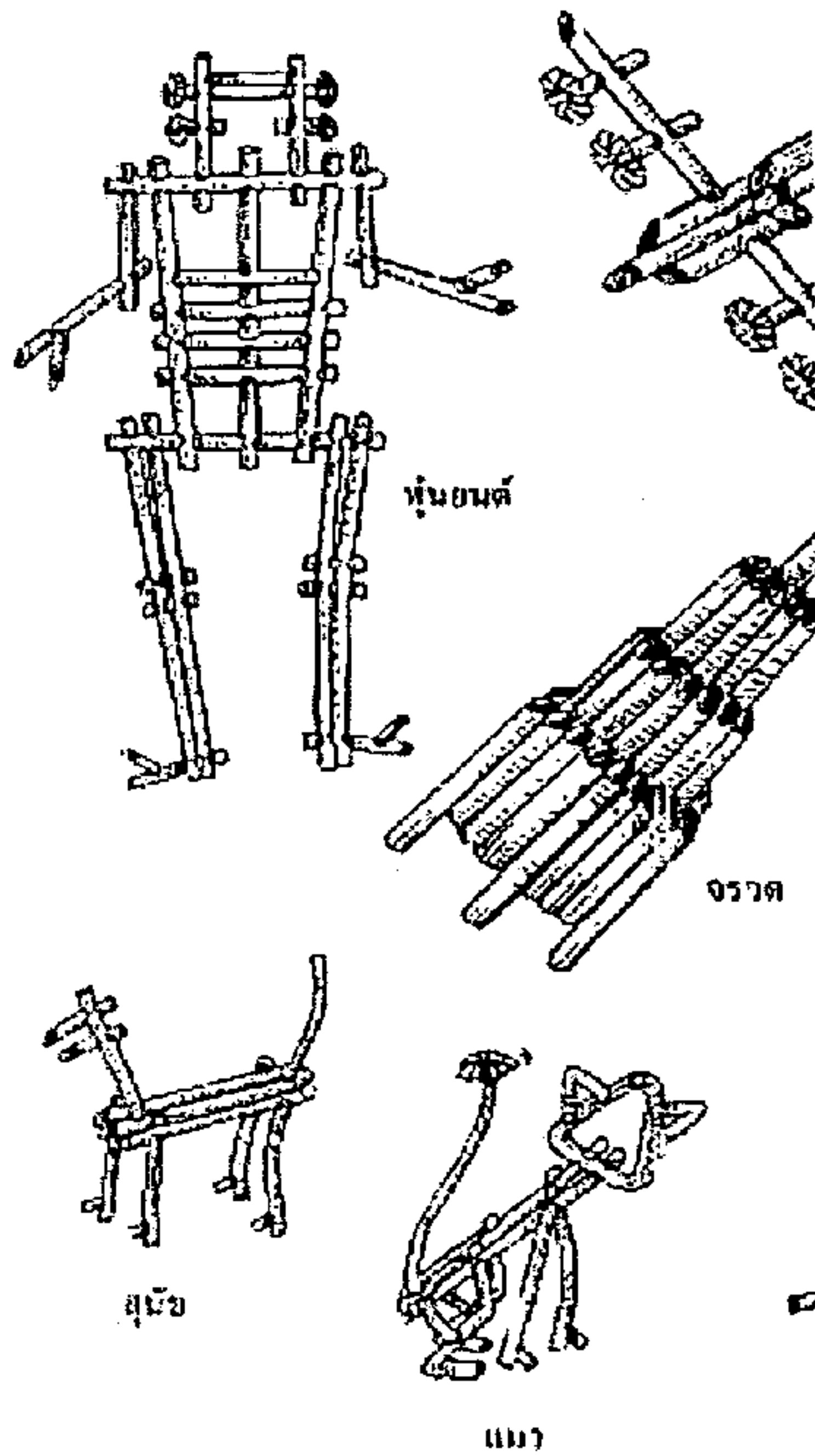
1.3 การเรียงหลอดหลายอัน ตัดเนื้อหลอดด้วยวิธีที่ 1 นำมาสอดทะลุเข้ากับหลอดกาแฟอันเดิม

1.4 การตัดปลายหลอดเป็นดอก สอดปลายกรรไกรตัดเนื้อหลอดเป็นเส้นจนวนรอบ ใช้ดินสอหรือขากรรไกรหมุนรูตัดปลายจนบานออก นำมาสอดเข้าด้วยกันตามตัวอย่าง

2. ประกอบหลอดกาแฟเข้าด้วยกันให้เป็นรูปต่างๆตามต้องการ

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

1. ครูให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของหลอด
2. ครูแสดงผลงานสำเร็จ ที่เกิดจากการตัดแปลงจากหลอด
3. อธิบายตามลำดับขั้นตอน
4. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มกลุ่มละ 3-5 คน พร้อมทั้งแจกหลอดกาแฟที่ตัดเป็นท่อนเรียบร้อยแล้ว แจกให้กลุ่มละ 1 สี
5. นักเรียนปรึกษากันเพื่อประดิษฐ์หลอดกาแฟตามจินตนาการ

6. เพื่อให้ได้ผลงานที่สวยงามนักเรียนสามารถแลกเปลี่ยนหรือแบ่งปันหลอดสีอื่นๆให้กับกลุ่มเพื่อนได้

7. กำไลประกายระยิบระยับ

ความคิดรวบยอด

เศษกระดาษตะกั่ว นักเรียนสามารถนำมาประดิษฐ์เป็นกำไลใส่เล่นได้

จุดประสงค์

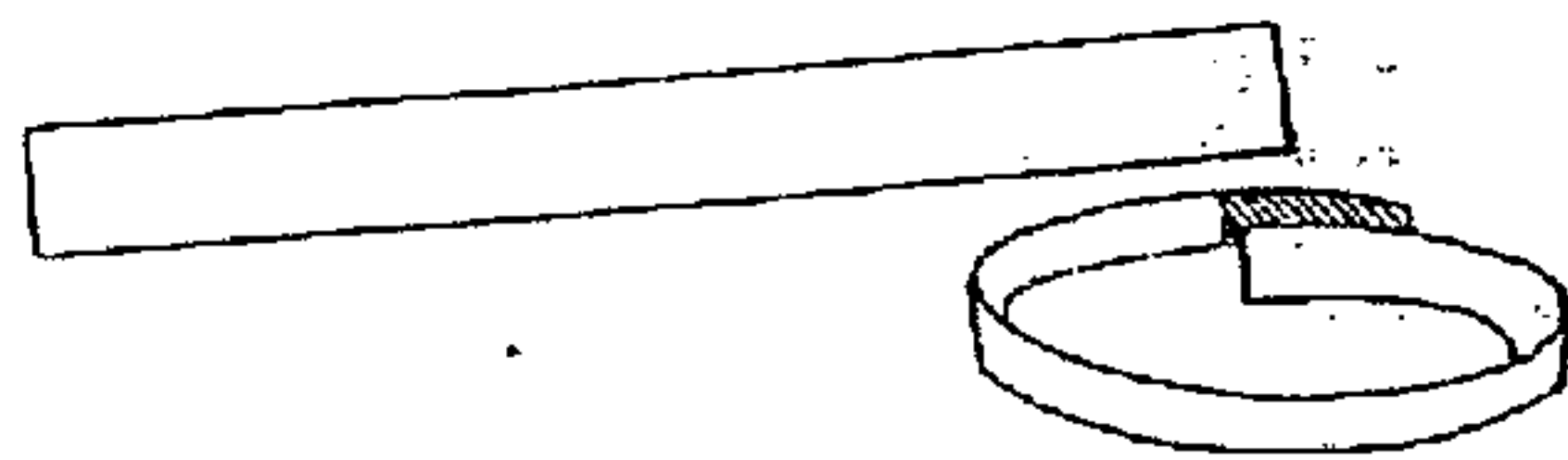
นักเรียนรู้จักการแบ่งปันซึ่งกันและกัน

วัสดุอุปกรณ์

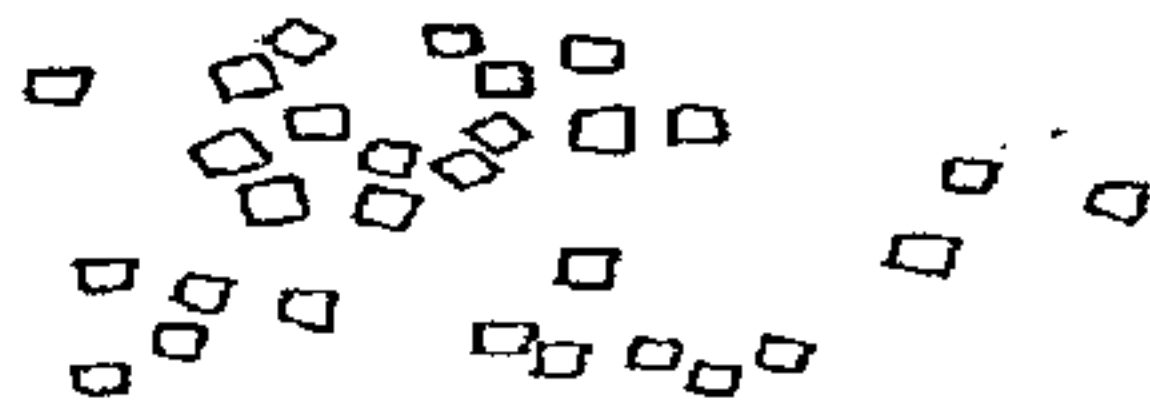
1. กระดาษแข็งขนาด 2*18 ซม.
2. เศษกระดาษตะกั่ว เงามประกายสีเงิน ทอง แดง น้ำเงิน เขียว ฯลฯ
3. กรรไกร
4. กาว

วิธีทำ

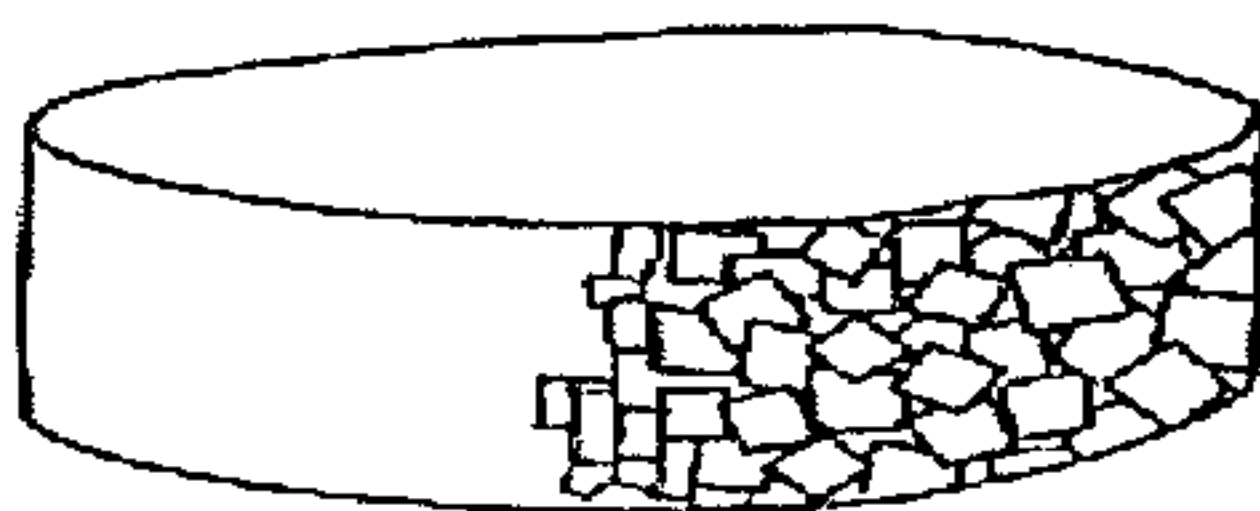
1. ขุดกระดาษเป็นรูปร่างกลม ทากาวปลายแทบกระดาษติดกันให้แน่น

2. ตัดเศษกระดาษประกายระยิบระยับเป็นชิ้นเล็กๆ

3. ทากาวติดโดยรอบ ริมกระดาษทับซ้อนกันปิดกระดาษแข็งให้มิด

ขั้นตอนการทำงานกิจกรรม

1. เล่าเรื่องการแต่งกายไปงานฉลอง ผู้คนจะแต่งตัวกันสวยงาม นักเรียนทุกคนในห้องได้รับเชิญไปงานด้วย แต่ด้วยเวลากระชั้นชิดเครื่องประดับของทุกคนยังไม่มีอะไรเลย แต่ครูนึกออกว่ามีวิธีทำเครื่องประดับง่ายๆ คือ กำไลประกายระยิบระยับ
2. ให้อุทำสำเร็จ อธิบายประกอบการศึกษาตามขั้นตอน
3. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มกลุ่มละประมาณ 3-5 คน

4.ครูแจกกระดาษแข็งที่ตัดเป็นเส้นสำหรับทำกำไล ให้กับนักเรียนแต่ละกลุ่ม พร้อมทั้งแจกกระดาษเงาประกายให้กลุ่มละ1สี

5.นักเรียนช่วยกันวัดขนาดกำไลพร้อมทั้งติดกาวตกแต่งด้วยกระดาษระยิบระยับ โดยครูช่วยแนะนำให้นักเรียนติดกระดาษตกแต่งให้มีสีที่หลากหลายเพื่อความสวยงาม ซึ่งนักเรียนจะสามารถทำได้คือต้องไปขอแบ่งจากเพื่อนกลุ่มอื่นๆที่มีสีต่างกันออกไป

6.นำผลงานสำเร็จมาประกวดกัน และครูให้คำชมเชยกับผู้ที่มึน้ำใจแบ่งปันให้ผู้อื่น

8.กระเช้าคุณหนู

ความคิดรวบยอด

กล่องนมสามารถนำมาทำของใช้หรือของเล่นได้

จุดประสงค์

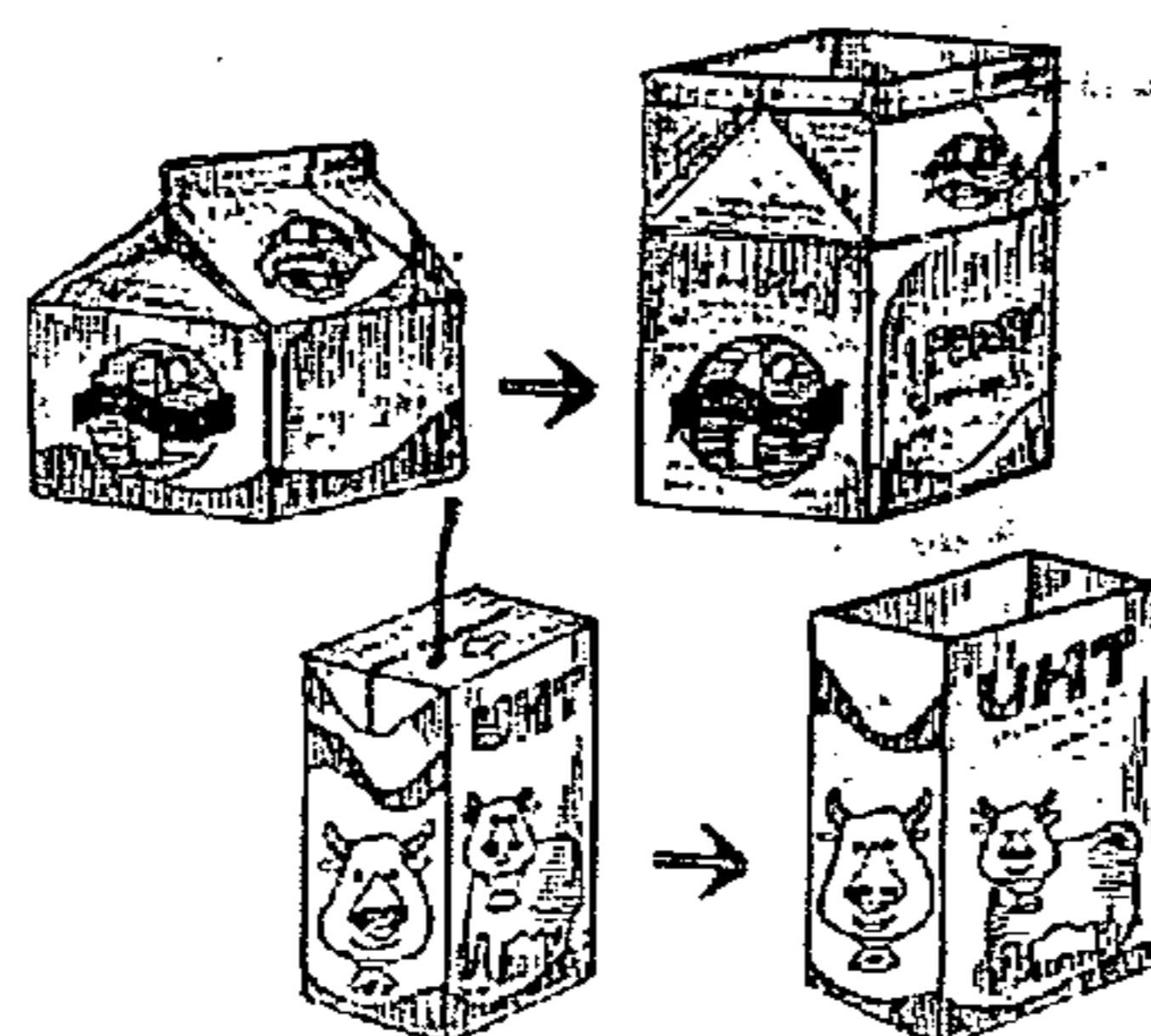
ให้นักเรียนรู้จักการทำงานร่วมกัน และแบ่งปันซึ่งกันและกัน

วัสดุอุปกรณ์

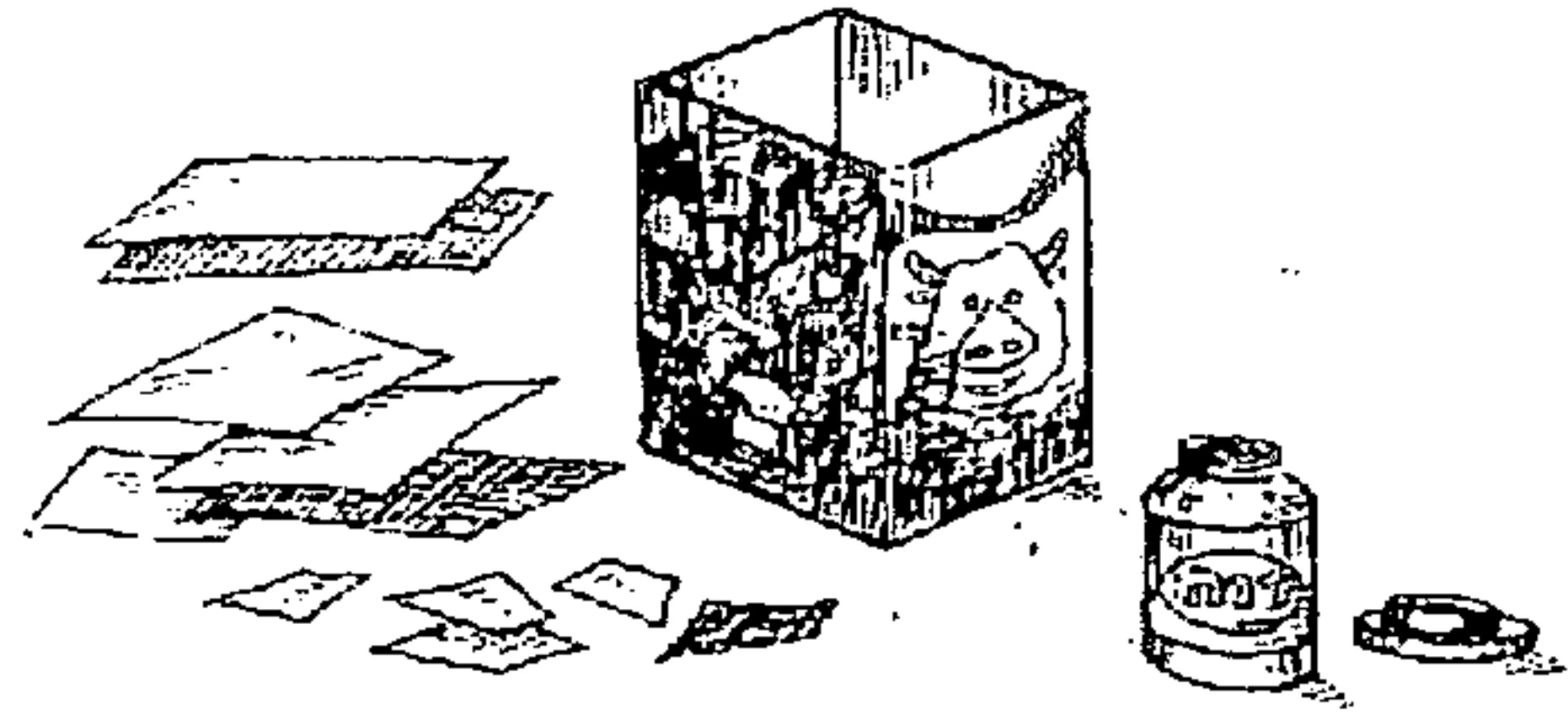
- 1.กล่องนม U.H.T หรือโฟร์โมสต์
- 2.เศษกระดาษสี
- 3.เชือก 2 เส้น ยาวเส้นละประมาณ 10 นิ้ว
- 4.กาว แป้งเปียก
- 5.เหล็กเจาะกระดาษ
- 6.กรรไกร

วิธีทำ

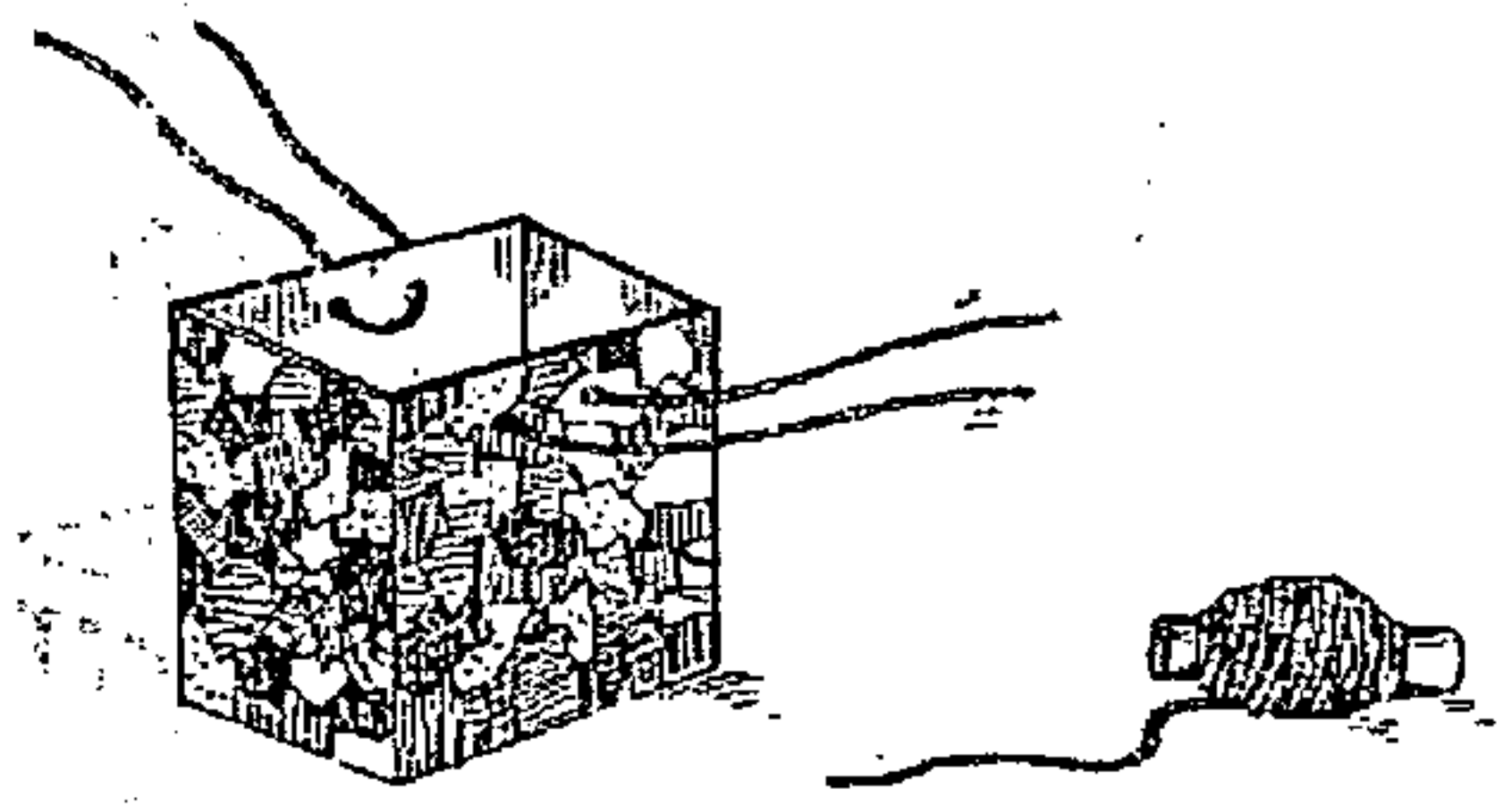
- 1.ล้างกล่องนมให้สะอาด คลี่หรือตัดฝากล่องนมออก

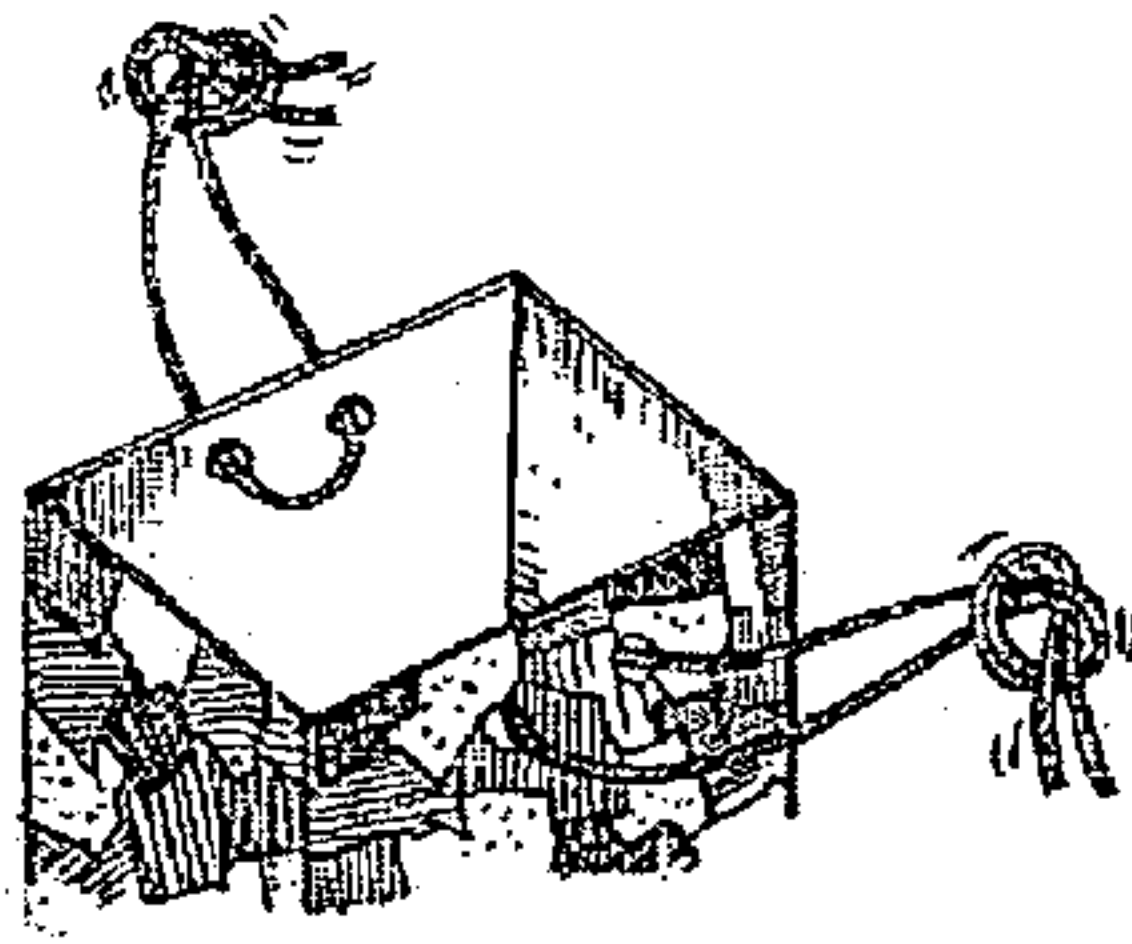
- 2.ฉีกกระดาษสี ทากาวติดทั่วกล่องนมทางด้านนอกให้สวยงาม

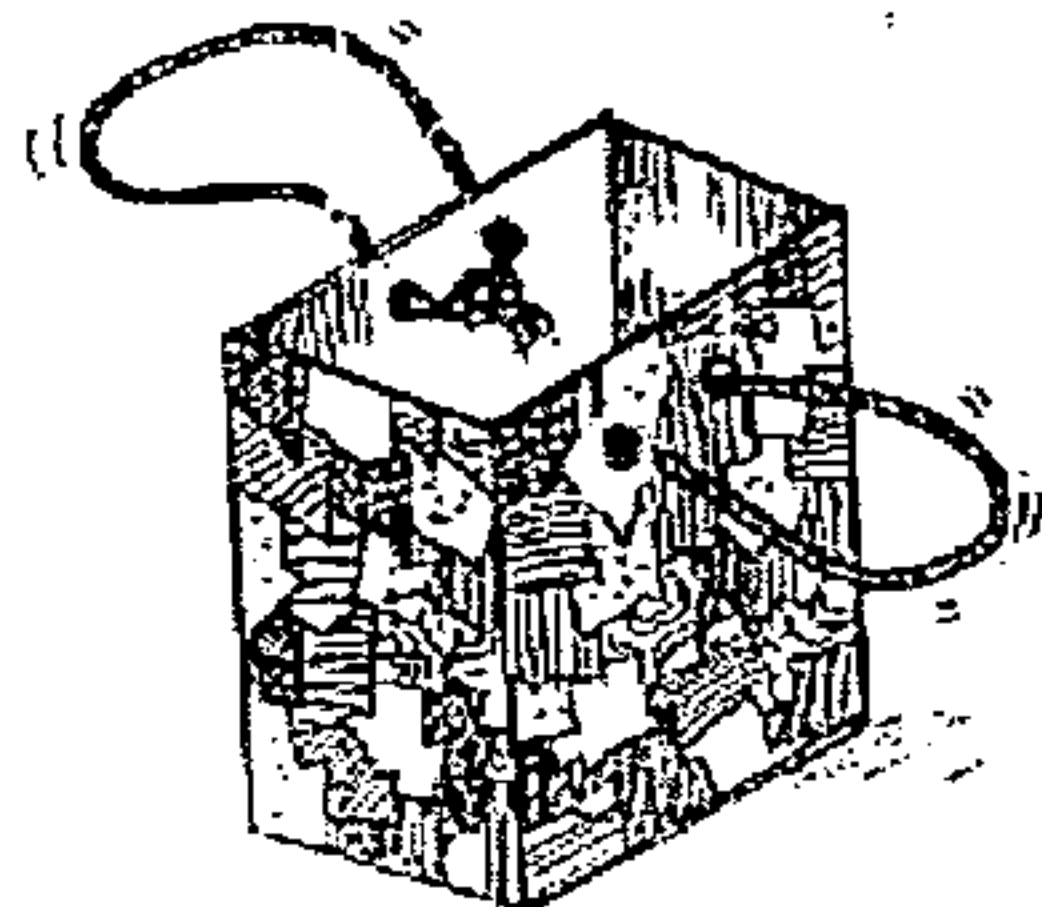
3.เจาะรูที่กล่อง 2 ด้าน ตรงข้ามกัน ด้านละ 2 รู ร้อยเชือกด้านละ 2 เส้น

4.ผูกปมที่ปลายเชือกทั้งสองด้าน กะความยาวให้ได้เท่ากันทั้งสองด้าน

5.เลื่อนปมทั้งสองด้าน ไว้ด้านในของกล่อง

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

- 1.ครูเตรียมกล่องนมที่หมดแล้ว นำมาตัดด้านบนออกและล้างน้ำให้สะอาด ทิ้งไว้ให้แห้ง
- 2.แจกให้กับนักเรียนกลุ่มละ 1-2 ใบ
- 3.ครูสาธิตวิธีทำให้อู
- 4.ให้นักเรียนปฏิบัติงานเป็นกลุ่ม โดยอุปกรณ์อื่นๆที่เหลือ เช่น กาว เศษกระดาษสี เชือก กรรไกร ฯลฯ นักเรียนต้องใช้ร่วมกันซึ่งครูจะเตรียมไว้ให้อยู่กลางห้อง

4. ครูดูแลควบคุมการเจาะ การผูกปมเชือก และการใช้อุปกรณ์ส่วนรวมเพื่อให้นักเรียน รู้จักใช้เท่าที่จำเป็นและเหลือไว้ให้กับกลุ่มอื่น ๆ ด้วย

5. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงการทำงานร่วมกันและการรู้จักแบ่งปันกัน

9. งานสารพัดประโยชน์

ความคิดรวบยอด

งานกระดาษสามารถนำมาประดิษฐ์เป็นของใช้ และของตกแต่งได้

จุดประสงค์

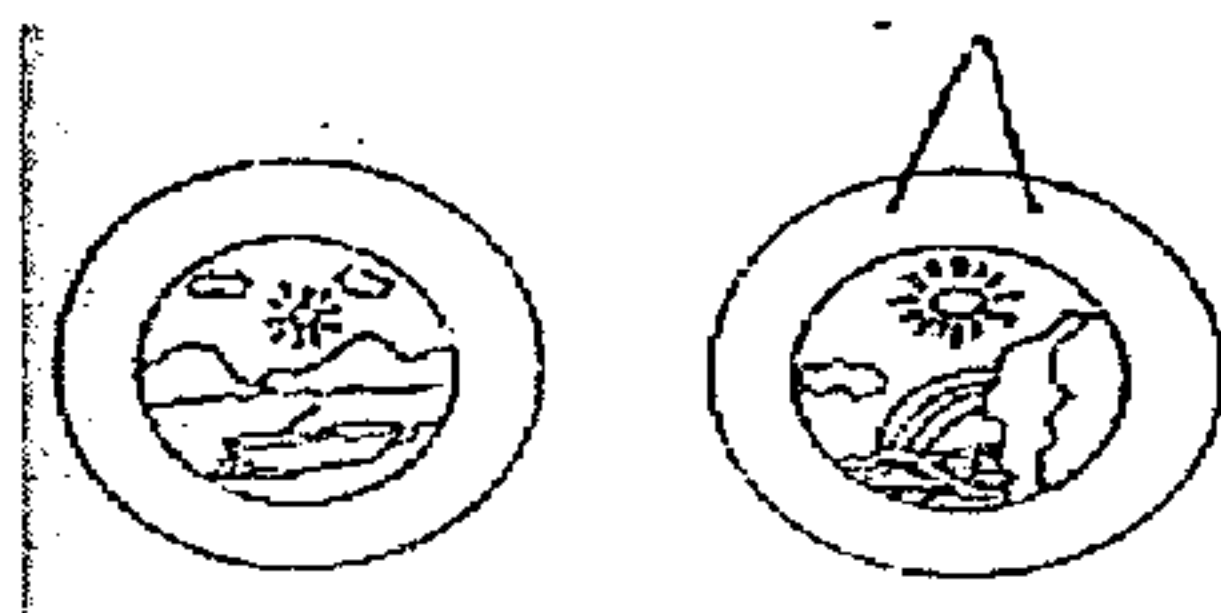
ให้นักเรียนรู้จักการทำงานร่วมกัน ช่วยเหลือแบ่งปันกัน

วัสดุอุปกรณ์

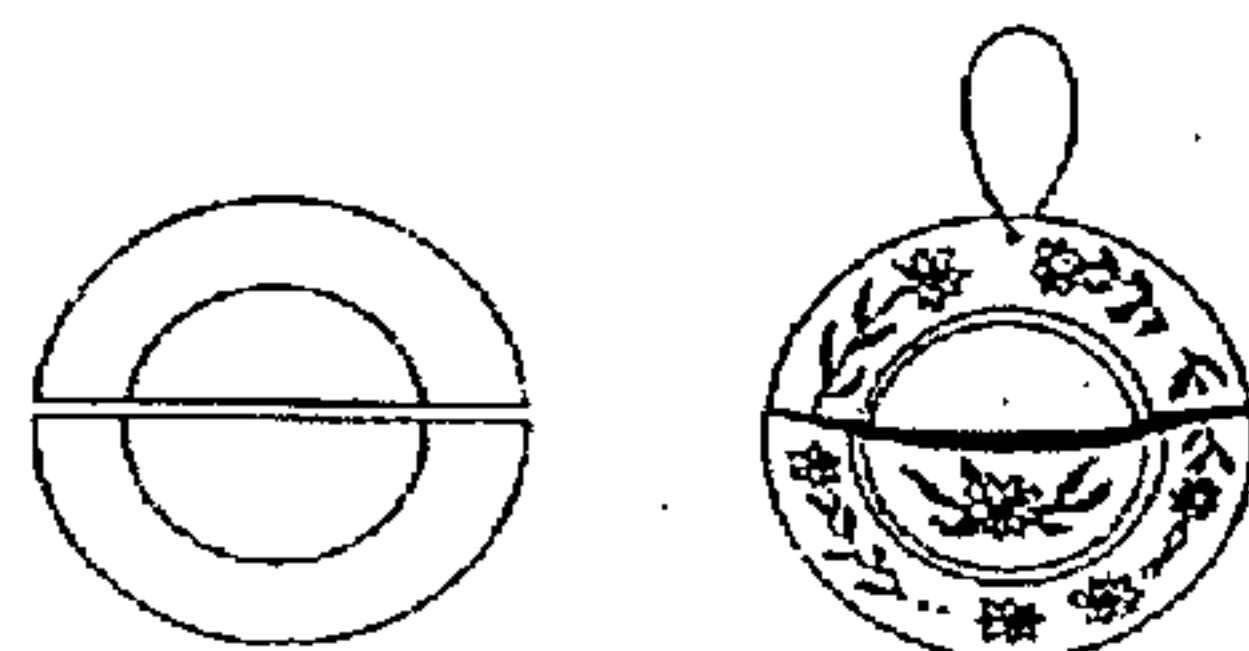
1. งานกระดาษ 3-4 ใบ
2. กรรไกร
3. กระดาษสี
4. กาว
5. เชือก
6. หมุด 2 ขา 1 ตัว

วิธีทำ

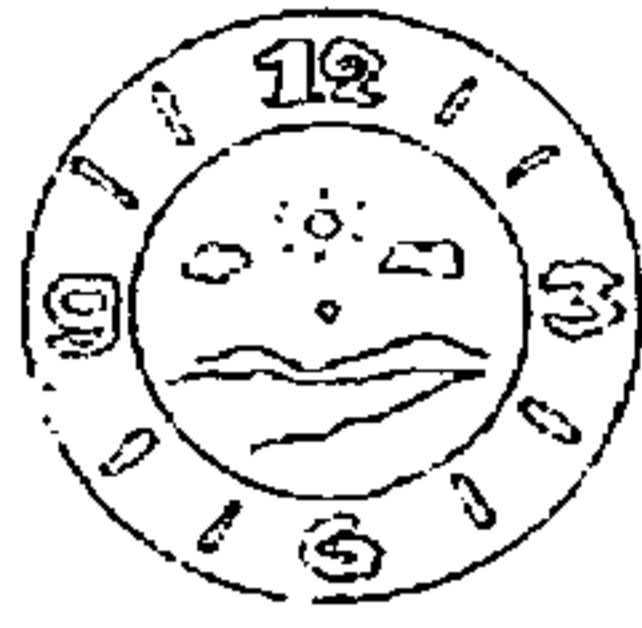
1. ออกแบบลวดลายลงบนงานกระดาษ อาจจะฉีกกระดาษสี เศษผ้า ติดตกแต่งให้สวยงาม เจาะรูร้อยเชือกสำหรับแขวนประดับผนัง

2. ตัดแบ่งครึ่งงานกระดาษใบหนึ่ง แล้วนำมาติดกับงานอีกใบหนึ่ง ทำเป็นกระเป๋าดังภาพ ตกแต่งลวดลายให้สวยงาม

3. เขียนตัวเลขหน้าปัดนาฬิกาลงบนงาน ระบายสีให้สวยงาม ตัดกระดาษแข็งทำเข็มสั้น เข็มยาว เจาะรูที่เข็มนาฬิกาและเย็บด้วยหมุด 2 ขา

4. ออกแบบลวดลายหน้ากากบนจานกระดาษ เจาะรูสำหรับมอง ร้อยเชือกคล้องหู

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

1. ครูสนทนากับนักเรียนถึงการประดิษฐ์เครื่องใช้ ให้นักเรียนยกตัวอย่างสิ่งใกล้ตัว ครูพยายามดึงความคิดของนักเรียนให้เข้าใจงานกระดาษ

2. ให้นักเรียนดูตัวอย่างงานกระดาษที่สามารถนำมาประดิษฐ์เป็นอะไรต่างๆ ได้หลากหลาย

3. แจกงานกระดาษให้นักเรียนทุกกลุ่ม แต่จะแจกอุปกรณ์ตกแต่งให้กลุ่มละ 1 อย่างเท่านั้น เช่น กลุ่มที่ 1 แจกกระดาษสี กลุ่มที่ 2 แจกสีไม้ สีเมจิก และกลุ่มที่ 3 แจกเศษผ้า เป็นต้น

4. ให้นำอุปกรณ์มาตกแต่งเป็นงานสารพัดประโยชน์ตามจินตนาการ โดยใช้อุปกรณ์ต่างๆ ที่แจกให้ และสามารถแลกเปลี่ยนหรือขอยืมเพิ่มเติมจากเพื่อนกลุ่มอื่นๆ ได้

5. นำผลงานของแต่ละคนมาตกแต่งห้องเรียน พร้อมกล่าวชื่นชม

10. สนุกกับแถบกระดาษ

ความคิดรวบยอด

แถบกระดาษสามารถนำมาประดิษฐ์เป็นของตกแต่งได้

จุดประสงค์

ให้นักเรียนรู้จักการร่วมมือกันทำงาน เพื่อให้งานประสบความสำเร็จ

วัสดุอุปกรณ์

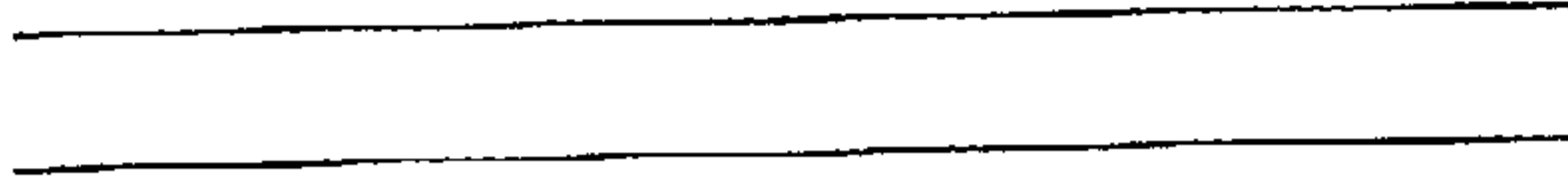
1. แถบกระดาษกว้าง 1 " ความยาวตามต้องการ

2. กาว

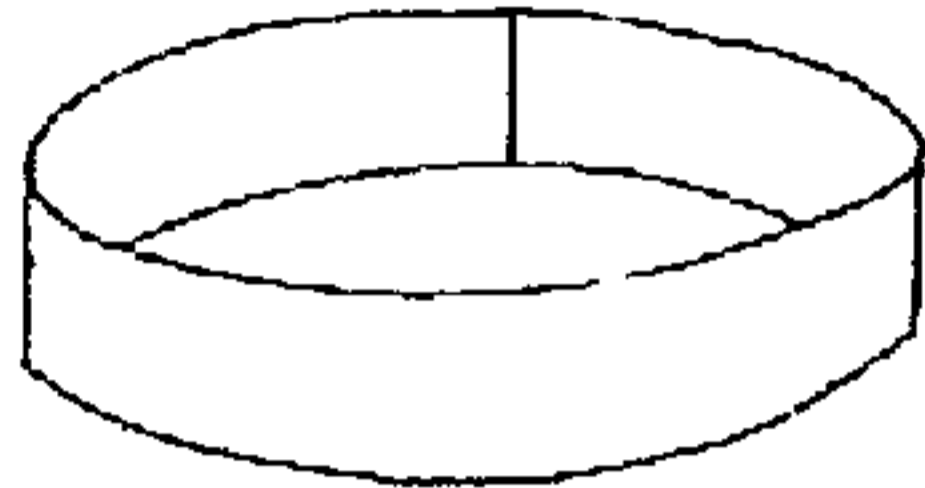
3. กรรไกร

วิธีทำ

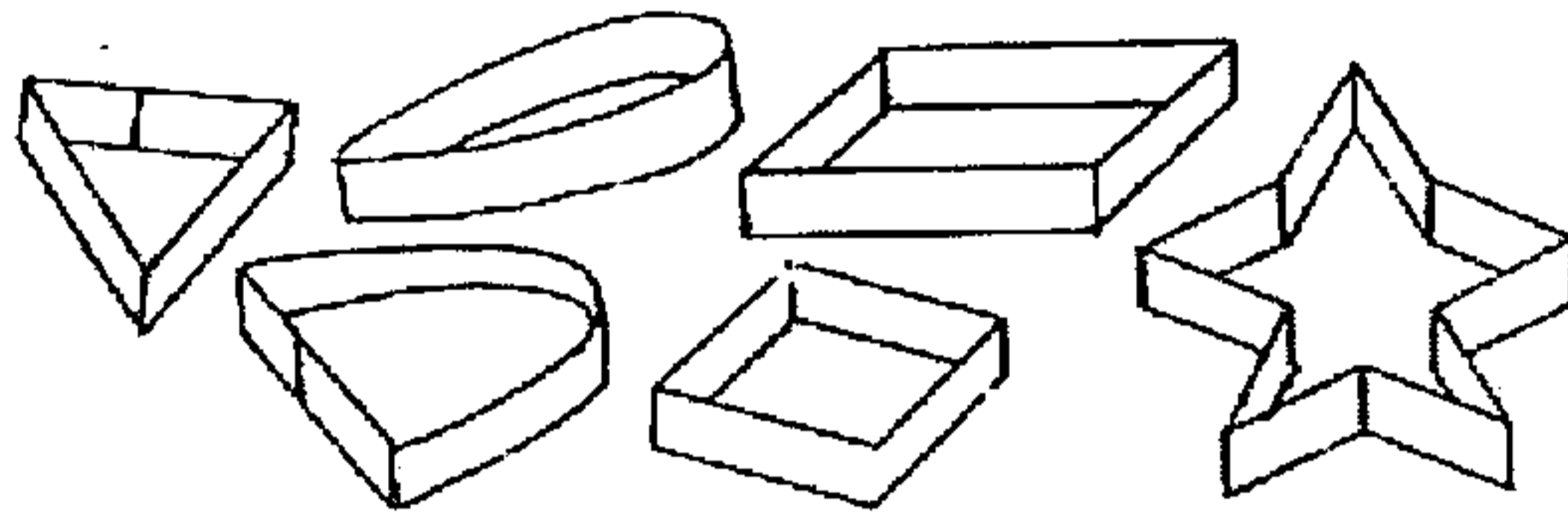
1. ตัดแถบกระดาษยาวประมาณ 12 นิ้ว

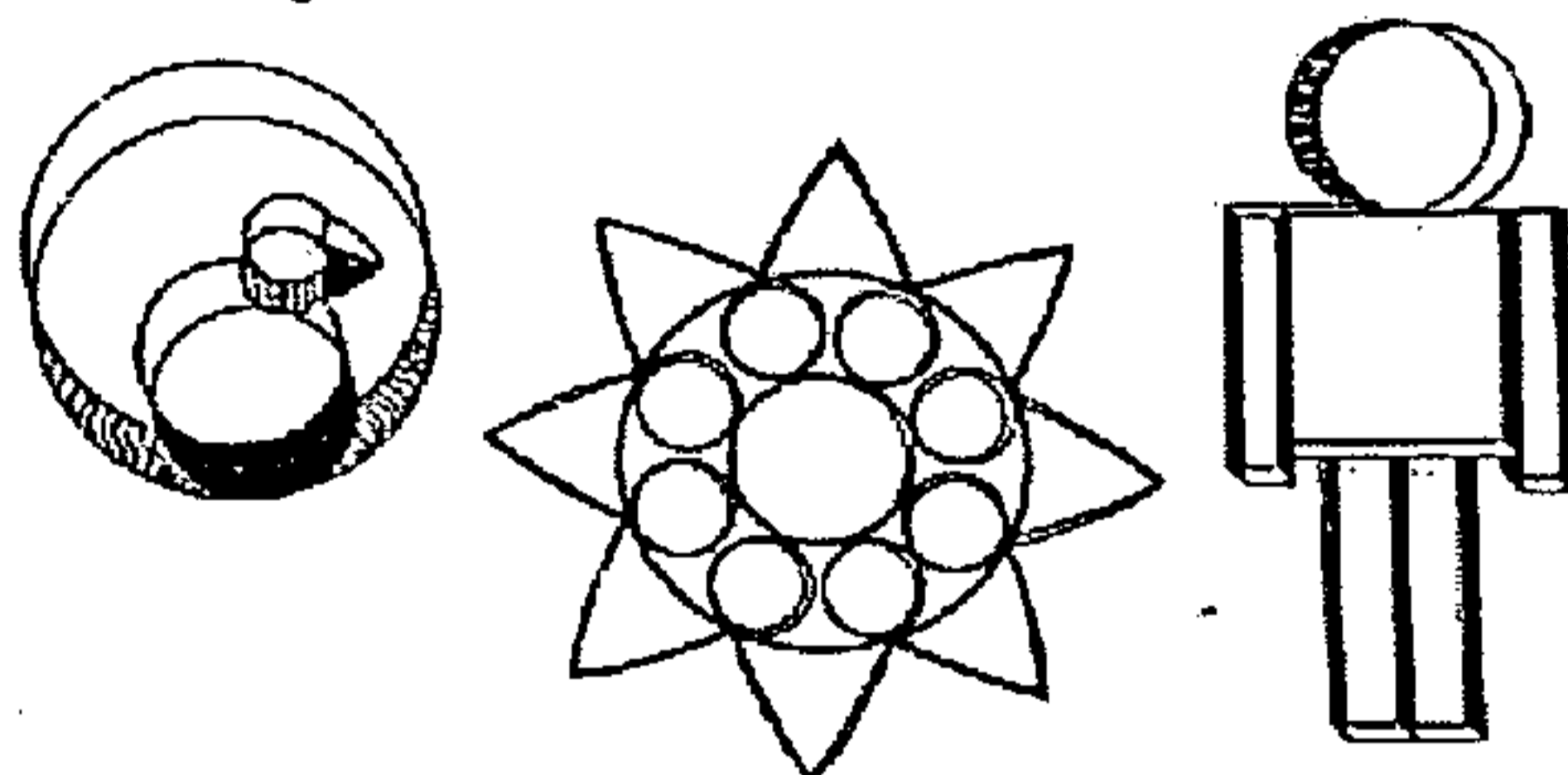
2. ติดแถบกระดาษเป็นวงกลมด้วยกาว

3. จากวงกลมทำให้เป็นรูปร่างตามลักษณะต่างๆ

4. นำแถบกระดาษรูปทรงขั้นพื้นฐานมาประกอบเป็นรูปร่างลักษณะตามต้องการ

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

1. ครูถามนักเรียนว่ารูปทรงขั้นพื้นฐานมีรูปร่างอะไรบ้าง ถ้านักเรียนตอบไม่หมด ครูแนะนำเพิ่มเติมว่ารูปทรงพื้นฐานมี วงกลม, สามเหลี่ยม, สี่เหลี่ยม, รูปเหลี่ยมต่างๆ และนอกจากรูปทรงพื้นฐานยังมีรูปทรงที่แปลกไป คือ รูปรี รูปหยดน้ำ เป็นต้น

2. ครูนำแถบกระดาษรูปทรงพื้นฐานที่สำเร็จตามที่ได้บอกไว้ให้นักเรียนดู

3. ครูแนะนำวิธีประกอบแถบกระดาษที่นอกเหนือจากรูปทรงขั้นพื้นฐานให้นักเรียนดู

4. นำรูปทรงขั้นพื้นฐานที่พับไว้มาประกอบเป็นรูปร่างลักษณะ โดยให้นักเรียนร่วมกัน
ออกความคิดเห็นว่าจะสร้างผลงานเกี่ยวกับเรื่องอะไร เช่น เรื่องทะเลยามเช้า

5. ครูและนักเรียนช่วยกันคิดว่าจะมีอะไรประกอบบ้างตามเรื่องที่ตั้งไว้ เช่น พระอาทิตย์
นก ภูเขา คน ฯลฯ

6. ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติงาน โดยประดิษฐ์แถบกระดาษมาคนละ 1 ชิ้น จากเรื่องที่ตั้งไว้
และนำมาวางต่อกัน ร่วมกันประกอบเป็นรูปร่างตามเรื่องราว โดยครูสังเกตดูการทำงานและให้
คำแนะนำ

7. ครูสรุปผลการทำงานของนักเรียนโดยรวม กล่าวชมผู้ที่มีความตั้งใจและพยายาม
ร่วมมือกันทำงาน

8. นักเรียนเก็บงาน ทำความสะอาดบริเวณที่ปฏิบัติงาน และเก็บอุปกรณ์ให้เรียบร้อย

11. แจกกันจากแกนกระดาษชำระ

ความคิดรวบยอด

แกนกระดาษชำระทำเป็นแจกกันใส่ดอกไม้แห้งได้

จุดประสงค์

ให้นักเรียนรู้จักการร่วมมือกันทำงานเป็นกลุ่ม

วัสดุอุปกรณ์

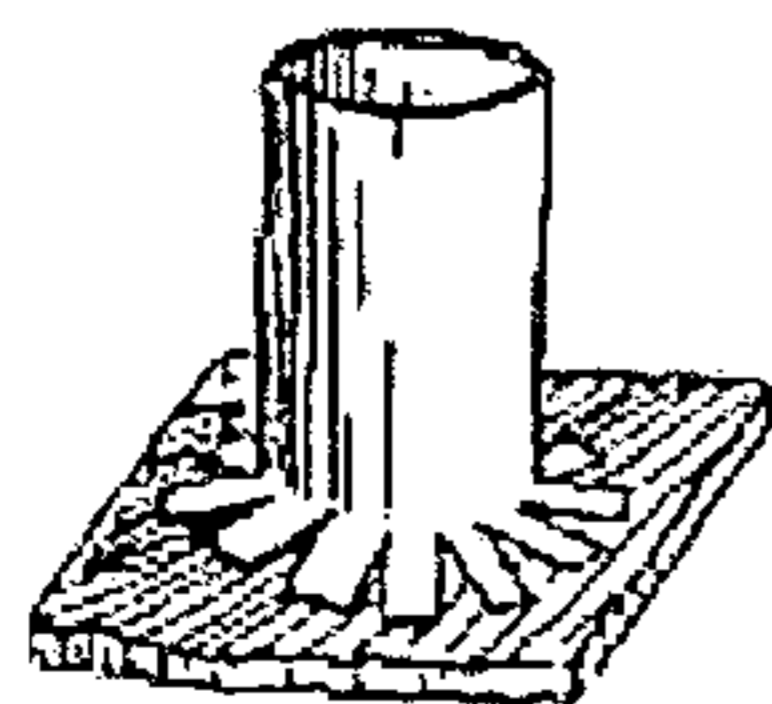
1. แกนกระดาษชำระ
2. กระดาษแข็งขนาด 12*12 ซม. 1 แผ่น
3. กระดาษสี เศษกระดาษชิ้นเล็กๆ
4. กาว กรรไกร

วิธีทำ วิธีที่ 1

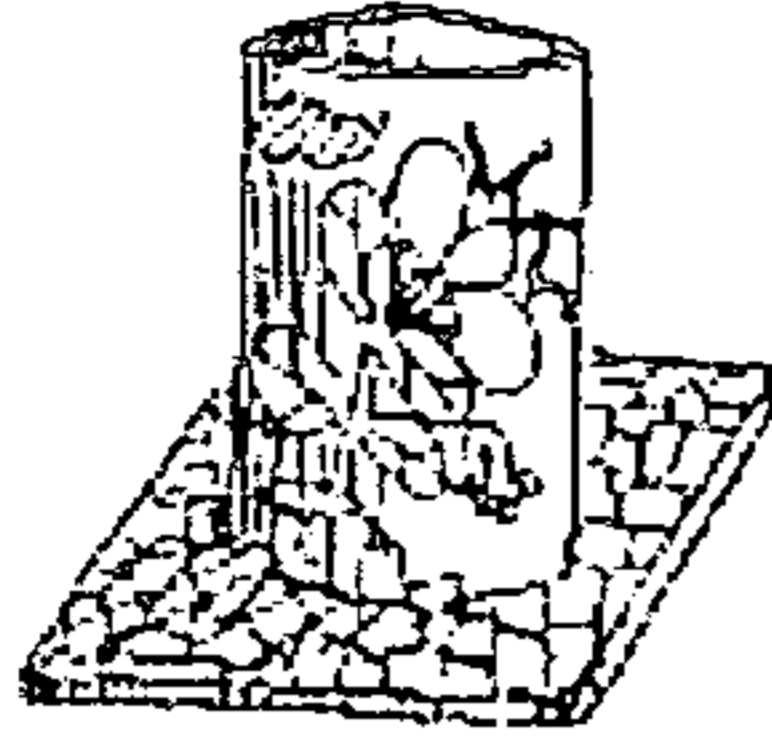
1. ตัดปลายแกนกระดาษชำระเป็นแฉกตั้งรูป

2. ทากาวติดกับกระดาษแข็ง

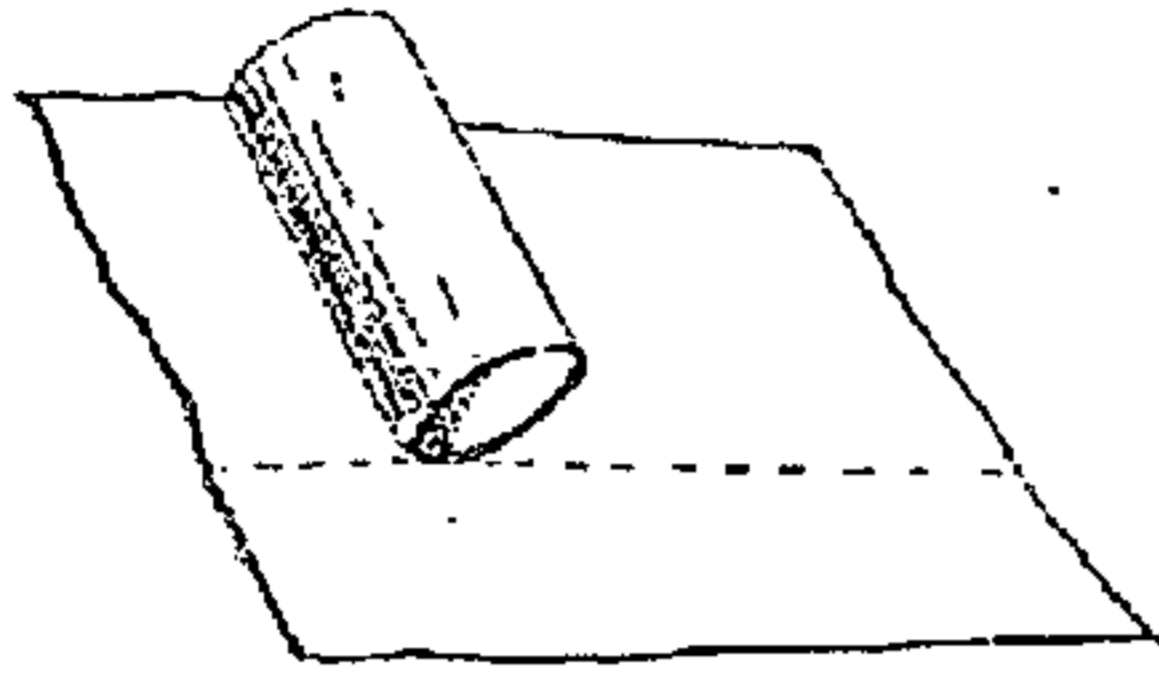

3. ใช้กระดาษสีทากาวติดรอบๆ ตัวแจกกันและฐานให้สวยงาม(อาจใช้หลายๆ สีก็ได้)

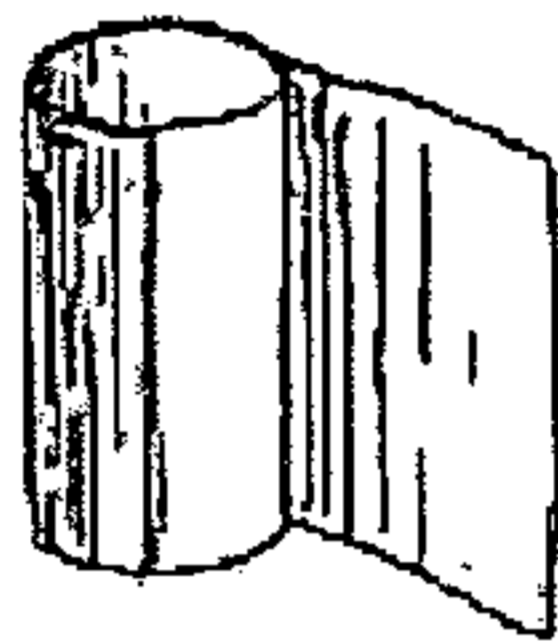

วิธีที่ 2

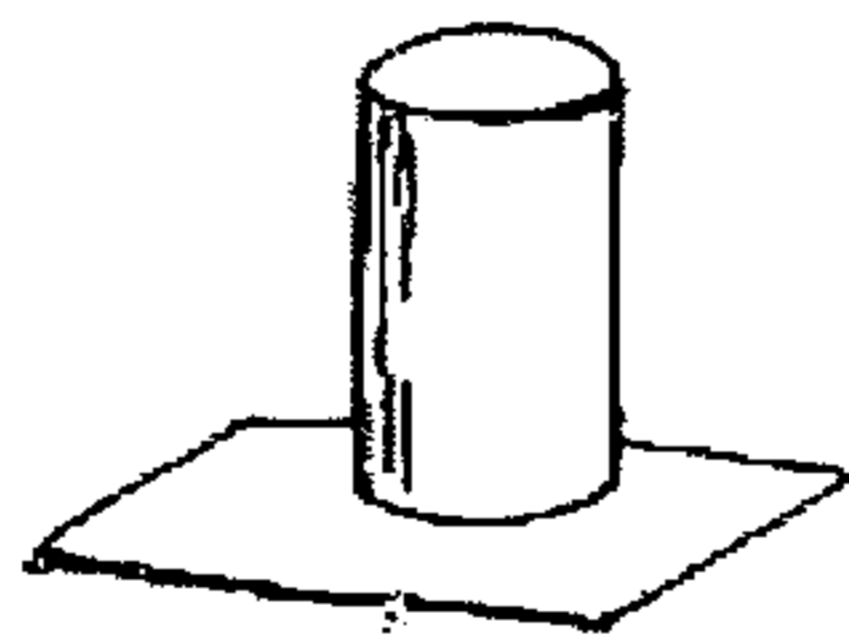
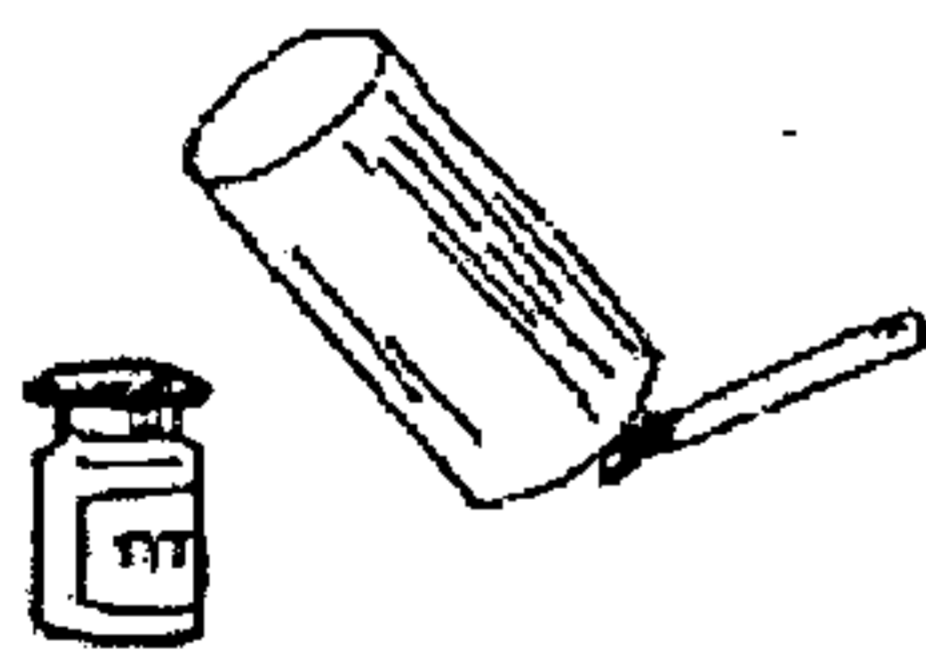
1. นำแกนกระดาษชำระ ทาบบนกระดาษสี ร่างด้วยดินสอ กระจกขนาดให้หุ้มแกนพอดี

2. ตัดกระดาษสีตามแบบที่ร่าง ทากาวแล้วนำมาหุ้มแกนกระดาษชำระให้รอบ

3. ทากาวตรงปลายแกนกระดาษชำระด้านใดด้านหนึ่ง แล้ววางลงบนกระดาษแข็งสีขาว จะทำให้สีของแจกันเด่นขึ้น

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

1. ให้นักเรียนดูแกนกระดาษชำระ ช่วยกันคิดว่าจะนำไปใช้ประโยชน์อะไรได้บ้าง
2. ครูนำแจกันที่ทำไว้ให้นักเรียนดู พร้อมกับถามวิธีทำ
3. ครูสาธิตวิธีทำ ทั้ง 2 แบบ ตามขั้นตอน
4. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มตามความเหมาะสม ให้นักเรียนปรึกษาหารือกันว่าจะเลือกทำวิธีใด และจะต้องใช้อุปกรณ์ใดบ้าง
5. ให้อุปกรณ์โดยนักเรียนแต่ละกลุ่มจะเลือกวัสดุได้กลุ่มละ 3 ชนิดเท่านั้น

6. ระหว่างลงมือประดิษฐ์ผลงาน นักเรียนสามารถแลกเปลี่ยนหรือแบ่งปันวัสดุอุปกรณ์ จากกลุ่มอื่นได้เพื่อให้งานสำเร็จ

7. ครูและนักเรียนช่วยกันวิจารณ์เปรียบเทียบผลงาน

12. หุ่นตุ๊กตักดึก

ความคิดรวบยอด

แกนกระดาษชำระนำมาทำหุ่นเล่นได้

จุดประสงค์

นักเรียนรู้จักการทำงานร่วมกัน ช่วยเหลือแบ่งปันกัน

วัสดุอุปกรณ์

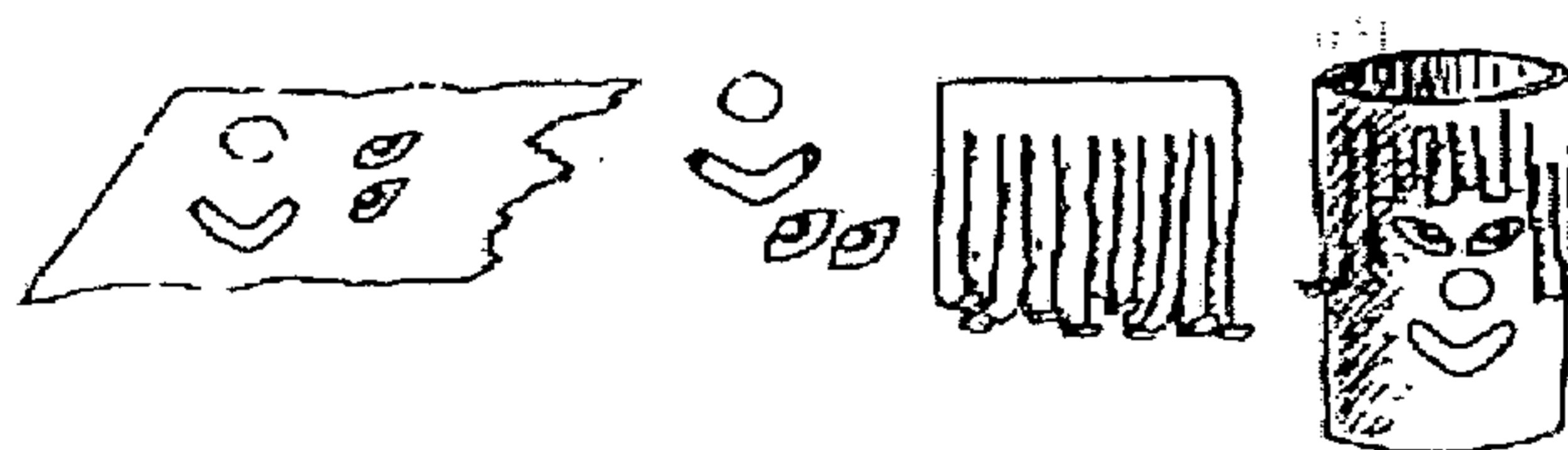
1. แกนกระดาษชำระ
2. กระดาษสี
3. กระดาษหนังสือพิมพ์ หรือกระดาษขาว
4. กาว

วิธีทำ วิธีที่ 1

1. หุ้มแกนกระดาษชำระด้วยกระดาษสีที่ต้องการ

2. ฉีกกระดาษสีต่าง ๆ ตกแต่งให้เป็นหน้าหุ่นตามความคิดของนักเรียนเอง

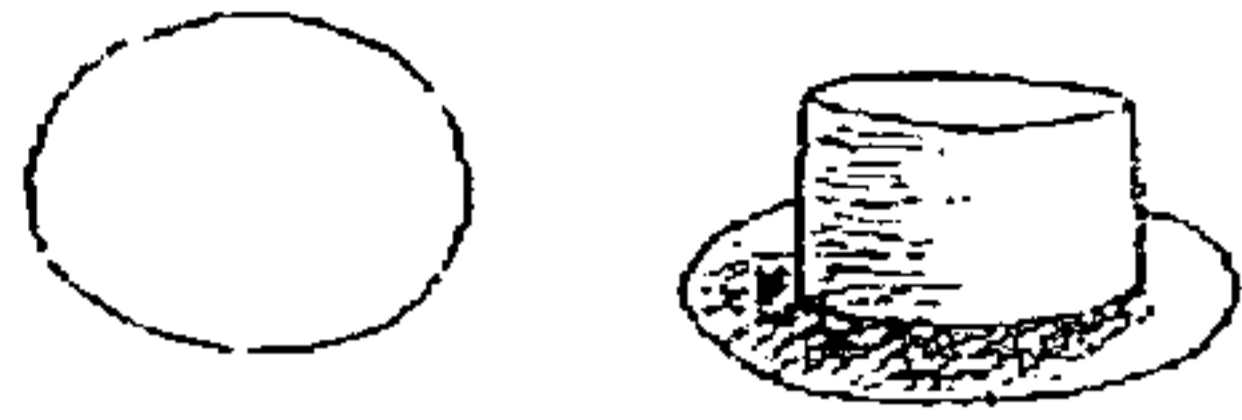

3. ทำหมวกแบบง่าย ๆ ใส่บนศีรษะหุ่น เช่น

- 3.1 กระดาษรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ม้วนதாகาวเป็นทรงกระบอก

ติดบนกระดาษรูปวงกลม

3.2 กระดาษรูปสามเหลี่ยม ม้วนเป็นกรวย

วิธีที่ 2

1. ตัดกระดาษสีเป็นแผ่นสี่เหลี่ยมผืนผ้า กะขนาดให้พันรอบแกนกระดาษชำระได้

2. นำกระดาษสีที่ตัดแล้วทากาวติดรอบแกนกระดาษชำระ

3. ขยี้มกระดาษ ขนาดเท่ากำปั้น 1 ชิ้น เป็นส่วนหัวของกระดาษ และขนาดเท่าลูกโป่งปอง 1 ชิ้น เป็นหาง

4. นำกระดาษที่ขยี้มาทากาวติดแกนกระดาษชำระ ดังรูป

5. ตัดกระดาษเป็นรูป หูกระดาษ จำนวน 2 อัน ทากาวติดตกแต่ง

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

1. ครูเล่านิทานสั้นๆ โดยใช้หุ่นตุ๊กตาที่ทำสำเร็จแล้วประกอบการเล่าเรื่อง
2. แสดงผลงานให้นักเรียนดู ว่าประกอบด้วยวัสดุอะไรบ้าง
3. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มกลุ่มละ 3-5 คน ปรีกษาหารือกันว่าจะทำวิธีไหนและใช้อุปกรณ์ใดบ้าง
4. ให้นักเรียนเลือกอุปกรณ์กลุ่มละ 3 ชนิดเท่านั้น และลงมือประดิษฐ์ผลงานโดยสามารถหยิบยืมอุปกรณ์ที่ขาดหายไปได้จากกลุ่มอื่นๆ
5. หลังเสร็จชิ้นงานให้แต่ละกลุ่มบอกว่าผลงานของตนได้ใช้อุปกรณ์อะไรเพิ่มเติมบ้าง นอกเหนือจากของที่ตนมีอยู่และไปเอามาจากไหนทำอย่างไรถึงได้มา ครูสรุปผลงานพร้อมกล่าวชมเชยถึงผู้ที่มีน้ำใจ

13. ดนตรีก๊อ กแก๊ก

ความคิดรวบยอด

เครื่องประกอบจังหวะดนตรี ทำได้จากขวดพลาสติก

จุดประสงค์

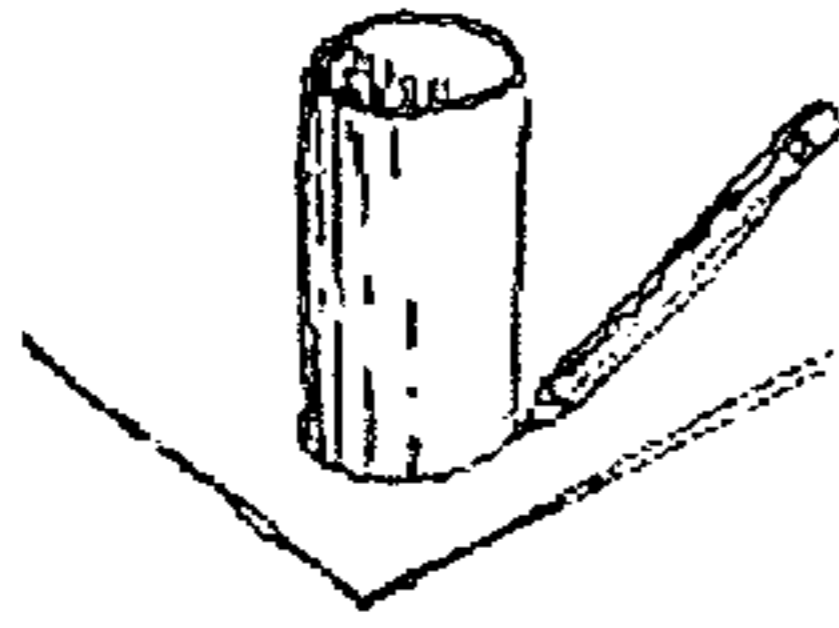
นักเรียนรู้จักแบ่งปันสิ่งของให้กับผู้อื่น

วัสดุอุปกรณ์

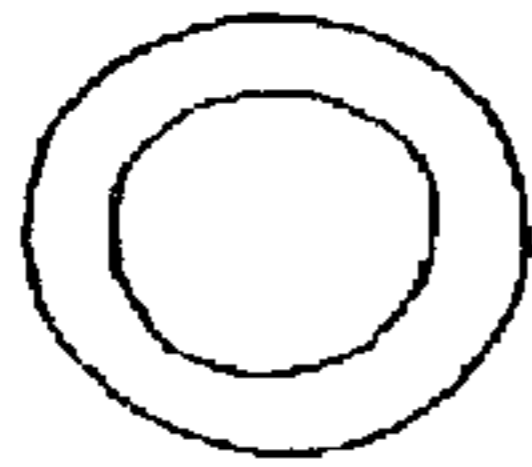
1. ขวดพลาสติก
2. เมล็ดพืช เช่น ถั่วเหลือง ถั่วแดง ถั่วเขียว ฯลฯ
3. กระดาษแข็ง
4. กรรไกร กระดาษขาว

วิธีทำ

1. นำขวดพลาสติกมาวางคว่ำลงบนกระดาษแข็ง แล้วใช้ดินสอด่ขีดตามปากขวดรอบนอก จะได้รูปร่างกลม

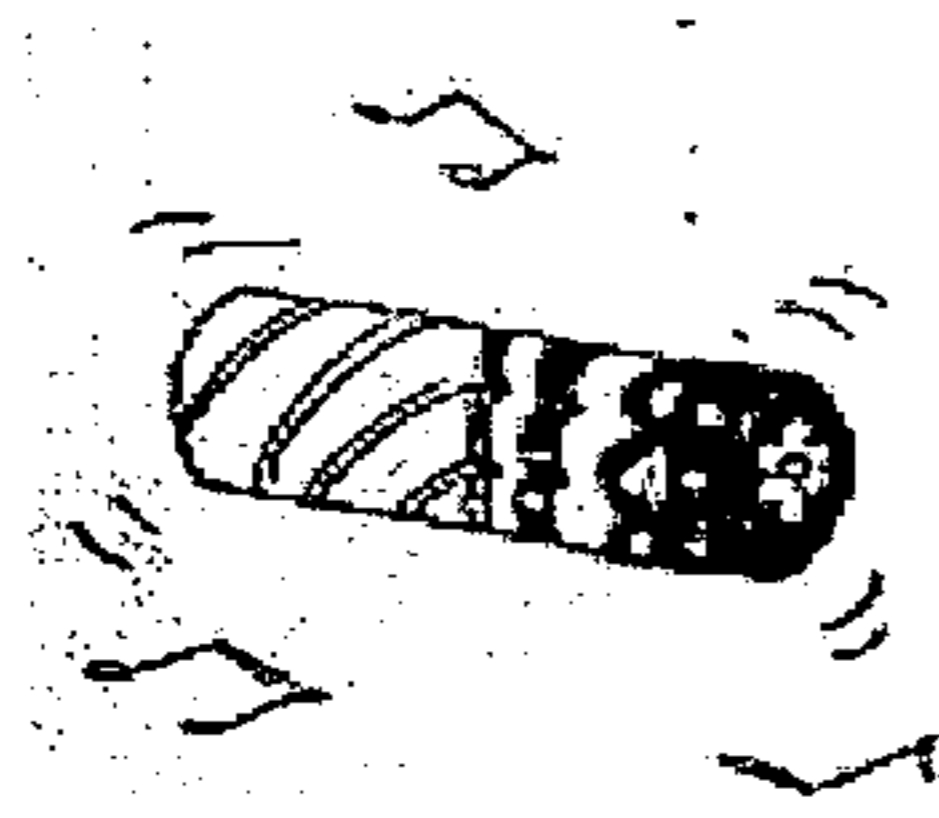
2. ตัดกระดาษห่างจากวงกลมโดยรอบประมาณ 1 นิ้ว

3. ใส่เมล็ดพืชหลายๆชนิดลงไปในช่วงยุค เพื่อให้ได้สีสรรที่สวยงามในปริมาณที่พอเหมาะ แล้วปิดด้วยกระดาษแข็งที่ตัดเอาไว้ใช้กระดาษกาวพันทับให้แน่นหนา

4. ตกแต่งเป็นลวดลายตามชอบใจ ใช้เคาะจิ้งหะดนตรี

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

1. ครูร้องเพลง "สวัสดี"

"เมื่อเจอกันกล่าวทักกัน สวัสดี สวัสดีค่ะ(ครับ)

เมื่อผิดพลั้ง ขออภัย ขอโทษที ขอโทษค่ะ(ครับ)

ก่อนจากกันยกมือไหว้ สวัสดี สวัสดีค่ะ(ครับ)

เมื่อใครมีจิตไมตรี ขอขอบคุณ ขอขอบคุณค่ะ(ครับ)"

พร้อมทั้งเคาะจิ้งหะด้วยเครื่องประกอบจังหวะที่ทำขึ้น

2. ครูชักชวนให้นักเรียนทำเครื่องประกอบจังหวะ

3. ครูอธิบายขั้นตอนการทำงานตามลำดับขั้น

4. ให้นักเรียนลงมือทำเครื่องประกอบจังหวะจากขวดยาкуль และตกแต่งให้สวยงามตาม

ความคิดของตน โดยให้ขวดยาкульกับนักเรียนทุกกลุ่ม

5. ให้เมล็ดพืชกลุ่มละ 1 ชนิดเท่านั้น เช่น กลุ่มที่ 1 เมล็ดถั่วแดง กลุ่มที่ 2 เมล็ดข้าวโพด กลุ่มที่ 3 เมล็ดถั่วดำ ฯลฯ

6. นักเรียนลงมือทำ และเพื่อให้ได้ผลงานที่หลากหลายต้องรู้จักแบ่งปันซึ่งกันและกัน

14. ผลไม้หลากสี

ความคิดรวบยอด

ผลไม้ประดิษฐ์สามารถทำจากกระดาษหนังสือพิมพ์ และถุงพลาสติกสีได้

จุดประสงค์

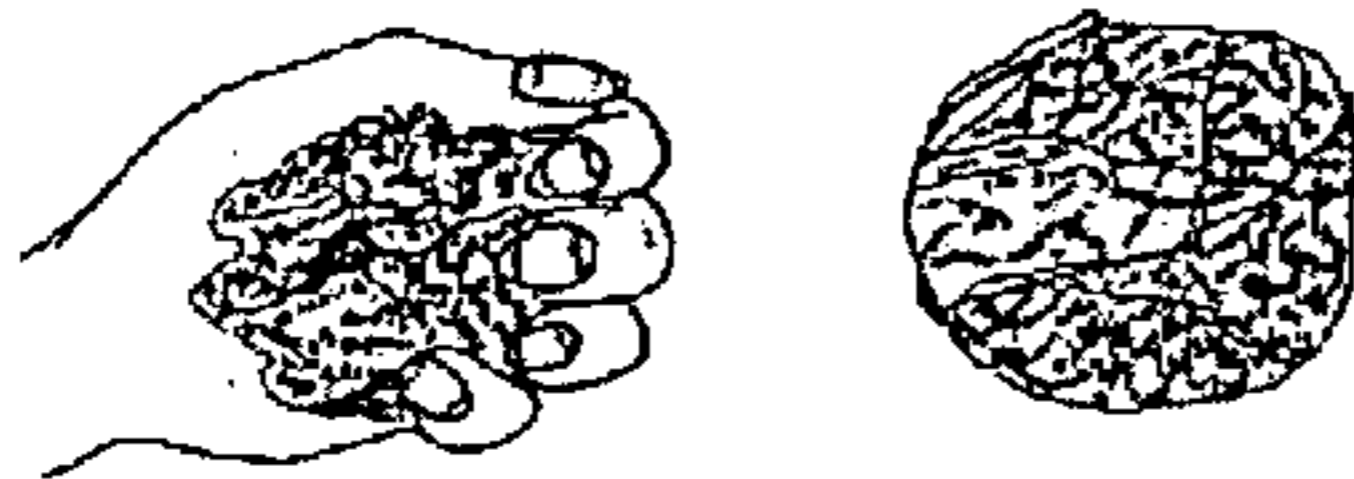
นักเรียนรู้จักช่วยเหลือกันในการทำงานเป็นกลุ่ม

วัสดุอุปกรณ์

1. กระดาษหนังสือพิมพ์
2. กระดาษสีขาว เช่น กระดาษพิมพ์งาน
3. ถุงพลาสติกขนาดใหญ่หลายสี
4. แถบกาวยางเหนียว
5. ยางรัดของ

วิธีทำ

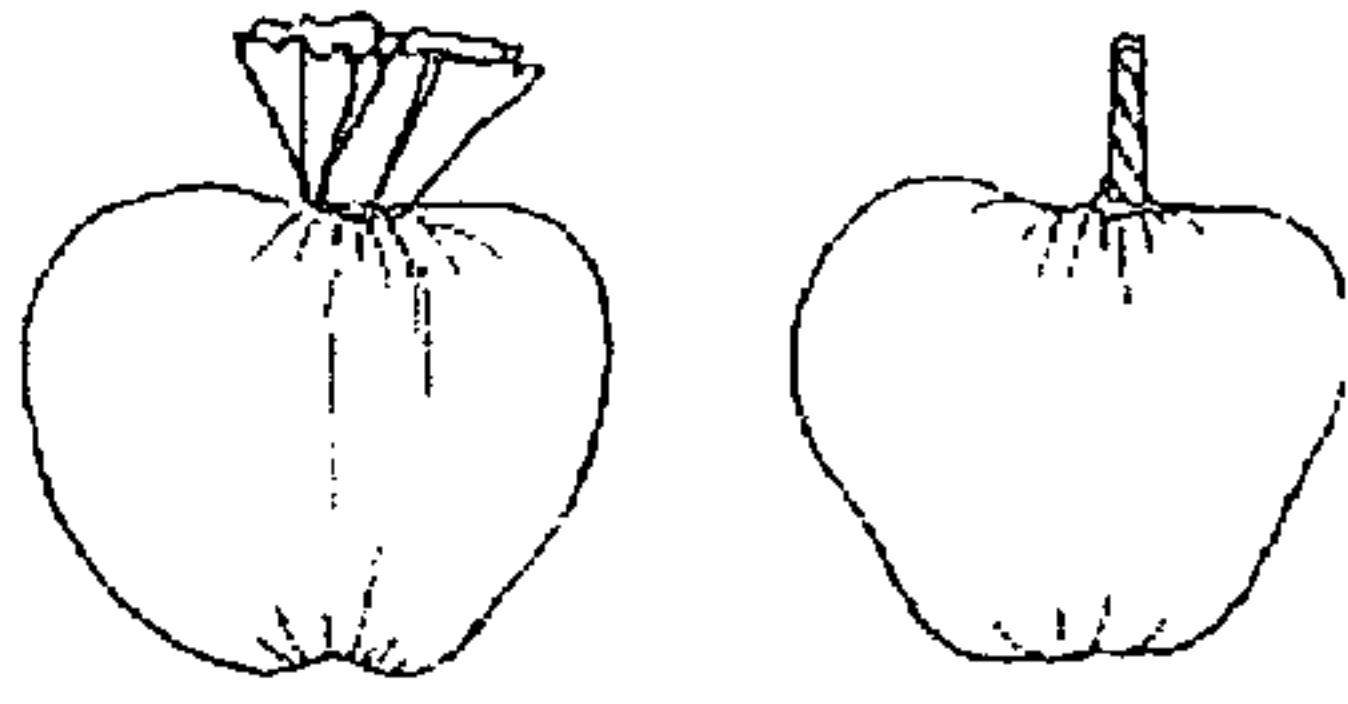
1. ฉีกกระดาษหนังสือพิมพ์ประมาณครึ่งแผ่น ขยำเป็นก้อนให้ได้รูปทรงและขนาดเท่ากับผลไม้ที่ต้องการ

2. ใช้กระดาษขาวหุ้มก้อนกระดาษหนังสือพิมพ์ที่ขยำไว้

3. นำถุงพลาสติกสี ห่อหุ้มก้อนกระดาษรูปผลไม้ที่เตรียมไว้ โดยหุ้ม 2-3 ชั้น เพื่อให้ผลไม้มีสีเข้มขึ้น ใช้ยางรัดของรัดเป็นจุดตรงส่วนขั้วผลไม้ดังกล่าว

4. ตกแต่งถุงพลาสติกที่ห่อหุ้มให้เข้ารูป โดยใช้แถบกาวยึดติด
5. ตัดถุงพลาสติกสีเขียวเป็นรูปใบไม้ ตกแต่งขั้วผลไม้ให้สวยงาม

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

1. ให้นักเรียนร้องเพลง “จำใจผลไม้”
 จำใจผลไม้ แดงไทยแดงกวาง
 ขนุน น้อยหน้า พุทรา มังคุด
 ละมุด ส้มโอ พักแพง แดงโม ไชโยให้ฮิ้ว
2. สนทนาถึงผลไม้ในเนื้อเพลง ว่ารู้จักหรือไม่ สีและรูปทรงเป็นอย่างไร
3. ให้ดูตัวอย่างผลไม้ และผลไม้ประดิษฐ์หลากสี
4. ครูสาธิตตามขั้นตอน แนะนำให้รู้จักใช้วัสดุเหลือใช้มาประดิษฐ์ตกแต่ง
5. ให้นักเรียนจับกลุ่มกันทำผลไม้ และนำมาจัดใส่กระเช้าจัดวางให้สวยงาม

15. วาดภาพปะติด

ความคิดรวบยอด

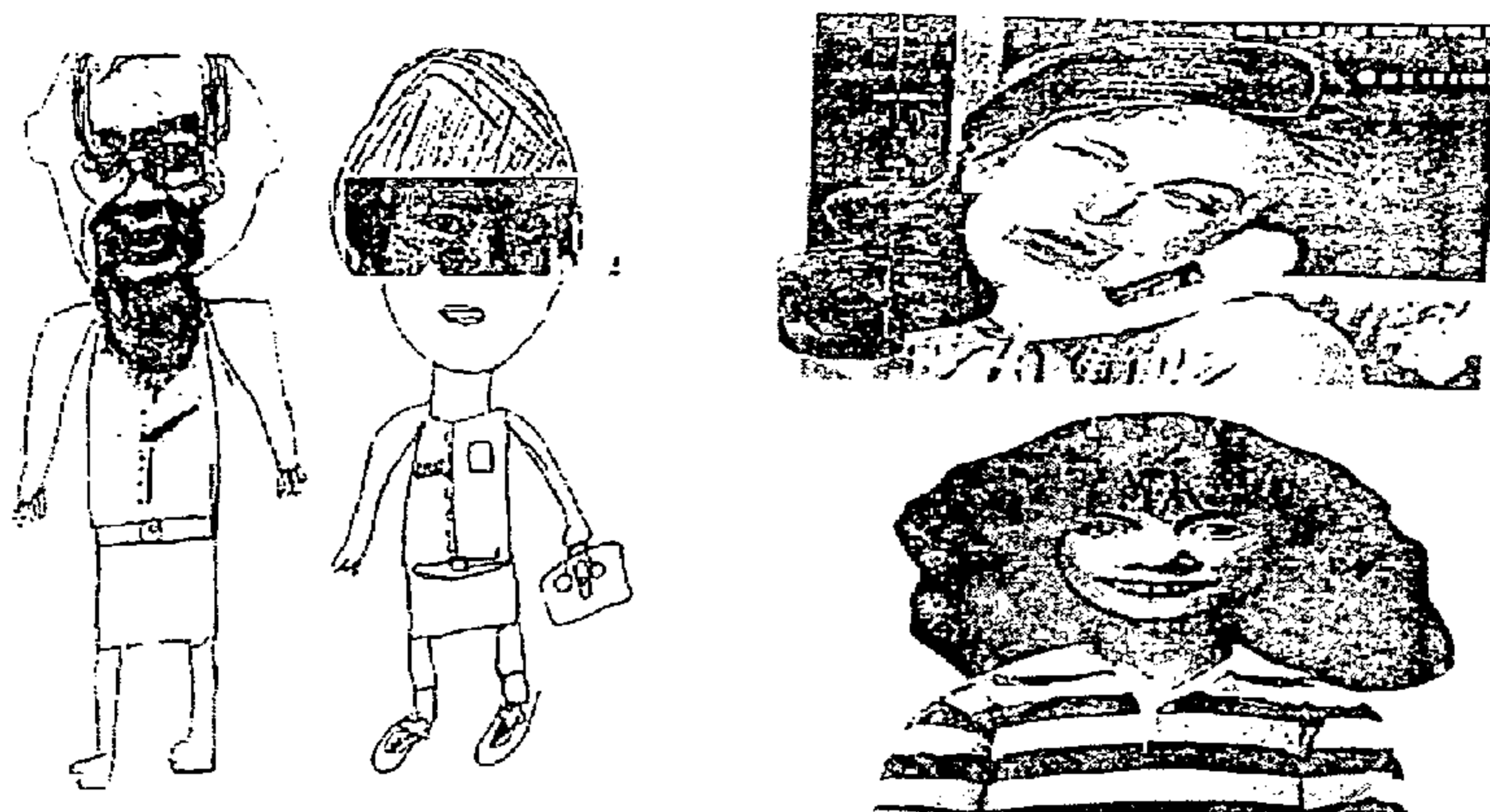
นำรูปจากหนังสือนิตยสารต่างๆที่อ่านจบแล้วมาประดิษฐ์เป็นภาพปะติด

จุดประสงค์

นักเรียนรู้จักแบ่งปันสิ่งของให้กับผู้อื่น

วัสดุอุปกรณ์

1. รูปใบหน้า, ร่างกาย จากหนังสือหรือนิตยสารต่าง ๆ
2. กระดาษวาดเขียน
3. กรรไกร กาว
4. ดินสอ หรือสีเมจิก

วิธีทำ

- 1.นำรูปคนจากนิตยสารมาฉีก หรือตัดส่วนต่างๆออกจากกัน หลายๆรูป หลายๆคน
- 2.แปะลงบนกระดาษวาดเขียนให้สวยงาม ตามจินตนาการ
- 3.ต่อเติมตกแต่งภาพด้วยดินสอสีได้

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

- 1.ครูแจกชิ้นส่วนที่ฉีกหรือตัดรูปจากนิตยสาร เช่น ผม,ตา,คิ้ว,จมูก,หู,คาง,คอ ให้กับนักเรียนคนละ4-5ชิ้น
- 2.ให้นักเรียนจับกลุ่มกันเองเพื่อประดิษฐ์ให้ได้ภาพคนที่สวยงามและครบถ้วน โดยต้องใช้ชิ้นส่วนจากเพื่อนๆหลายคน มาประกอบเป็นภาพ
- 3.หากาวติดลงกระดาษ และใช้ดินสอสีเมจิกวาดต่อเติมตามชอบใจ
- 4.ภาพที่ได้ครูแนะนำให้เด็กนำไปติดตกแต่งบ้านหรือห้องรับแขก เพื่อความสวยงาม และสรุปถึงการมีน้ำใจแบ่งปันกัน

16.ผลไม้แขวน

ความคิดรวบยอด

เครื่องแขวนประดับ ทำได้จากกระดาษสี หรือปกวารสาร

จุดประสงค์

- 1.นักเรียนรู้จักร่วมมือกันทำงาน
- 2.นักเรียนรู้จักมีน้ำใจ แบ่งปันสิ่งของให้กับเพื่อนๆ

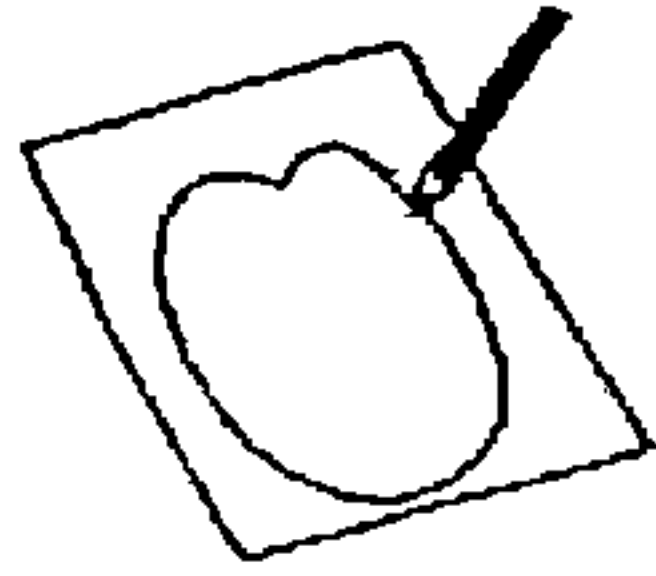
วัสดุอุปกรณ์

- 1.กระดาษสีหรือปกวารสาร
- 2.กระดาษหนังสือพิมพ์

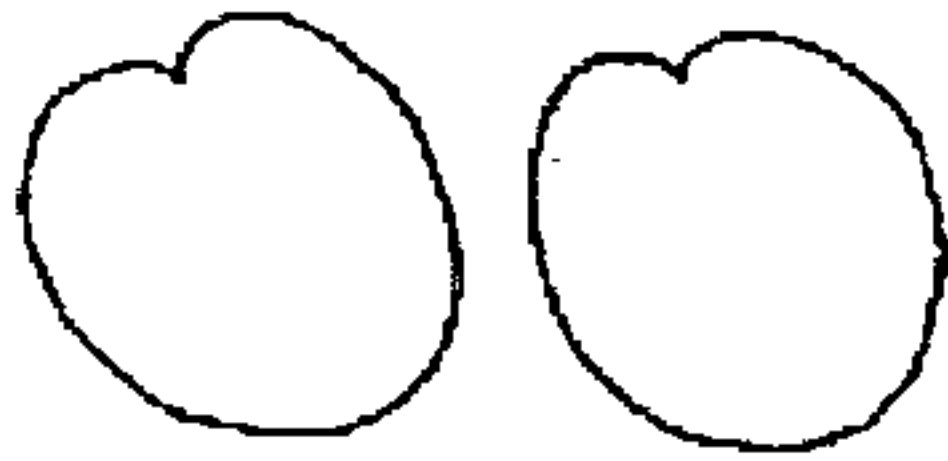
3. กาว
4. เชือก
5. ดินสอ

วิธีทำ

1. ร่างรูปผลไม้ที่ต้องการด้วยดินสอบนกระดาษสี ควรให้ขนาดใหญ่กว่าฝ่ามือ

2. ใช้มือค่อยๆ ฉีกตามรอยดินสอ ทำขนาดเท่ากัน 2 ชิ้น

3. ทากาวที่ริมกระดาษชิ้นหนึ่งรอบๆ เว้นไว้ประมาณ 3-4 นิ้ว (สำหรับเป็นช่องใส่กระดาษหนังสือพิมพ์) ติดประกบกับอีกชิ้น

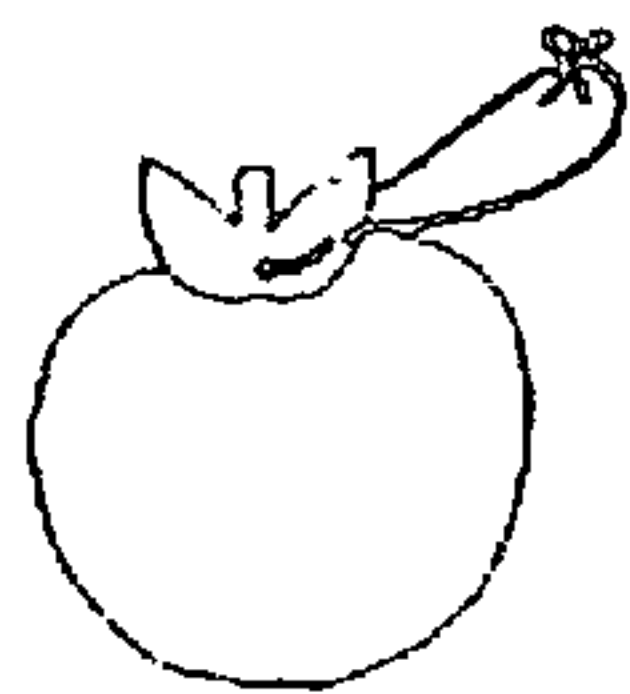
4. ฉีกกระดาษหนังสือพิมพ์ขยำเป็นก้อนๆ ใส่เข้าไปในผลไม้จนโป่งพอง

5. ทากาวด้านในติดส่วนที่เหลือให้เรียบร้อย

6. ขั้วผลไม้ทากาวติดด้านบน เจาะรู ร้อยเชือกสำหรับแขวนประดับ

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

1. สันทนาการกับนักเรียนเรื่องผลไม้ในฤดูกาลนั้นๆ และผลไม้อื่น ๆ ที่นักเรียนรู้จัก พร้อมทั้งให้ดูภาพประกอบหรือของจริง
2. ครูแสดงผลงานสำเร็จ อภิปรายร่วมกับนักเรียนถึงวัสดุที่ใช้ วิธีทำ และการนำไปใช้ประโยชน์
3. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มกลุ่มละประมาณ 3-5 คน พร้อมทั้งแจกวัสดุอุปกรณ์ให้แต่ละกลุ่ม โดยที่ทุกกลุ่มจะได้รับวัสดุขาดไปกลุ่มละ 1 ชนิด เช่นกลุ่ม 1. ให้กระดาษสี ,กระดาษหนังสือพิมพ์ และเชือก แต่ไม่ได้รับกาว เป็นต้น
4. นักเรียนทำผลไม้แขวนตามความคิดจินตนาการ โดยจะต้องไปขอวัสดุที่ขาดไปและแบ่งปันวัสดุที่มีอยู่ ให้กับกลุ่มเพื่อนเพื่อที่จะให้งานสำเร็จได้
5. เมื่อทำงานเสร็จนักเรียนนำผลไม้แขวนที่หน้าห้อง ครูสรุปผลการทำของนักเรียน ชมเชยผู้ที่มีน้ำใจรู้จักแบ่งปันผู้อื่นและผู้ที่มีผลงานดี

17. หน้ากาก

ความคิดรวบยอด

หน้ากากเป็นของเล่นที่นักเรียนสามารถประดิษฐ์เองได้

จุดประสงค์

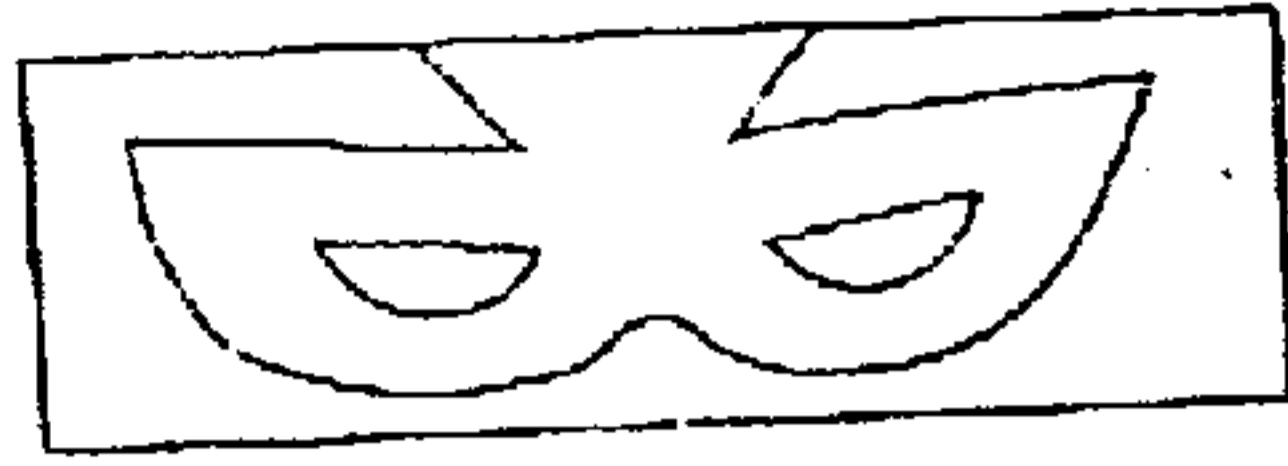
1. นักเรียนรู้จักเอื้อเฟื้อช่วยเหลือผู้อื่น
2. นักเรียนรู้จักแบ่งปัน สิ่งของให้กับผู้อื่น

วัสดุอุปกรณ์

1. กระดาษแข็งขนาดใหญ่กว่าแบบตัดเล็กน้อย
2. แบบตัดหน้ากาก
3. ยางรัดของ
4. กรรไกร
5. ดินสอ
6. สี
7. ที่เจาะตาไก่

วิธีทำ

1. วางแบบหน้ากากบนกระดาษแข็ง ใช้ดินสอร่างตามแบบ

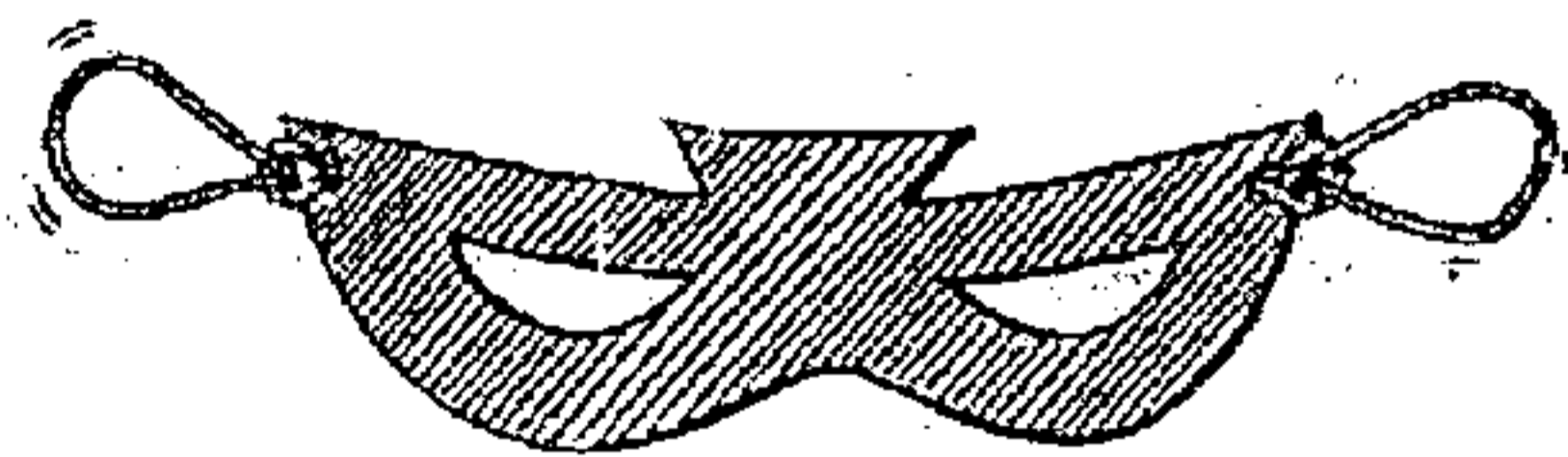
2. ระบายสีตกแต่งให้สวยงาม

3. ครูช่วยตัดออกตามรอยดินสอ

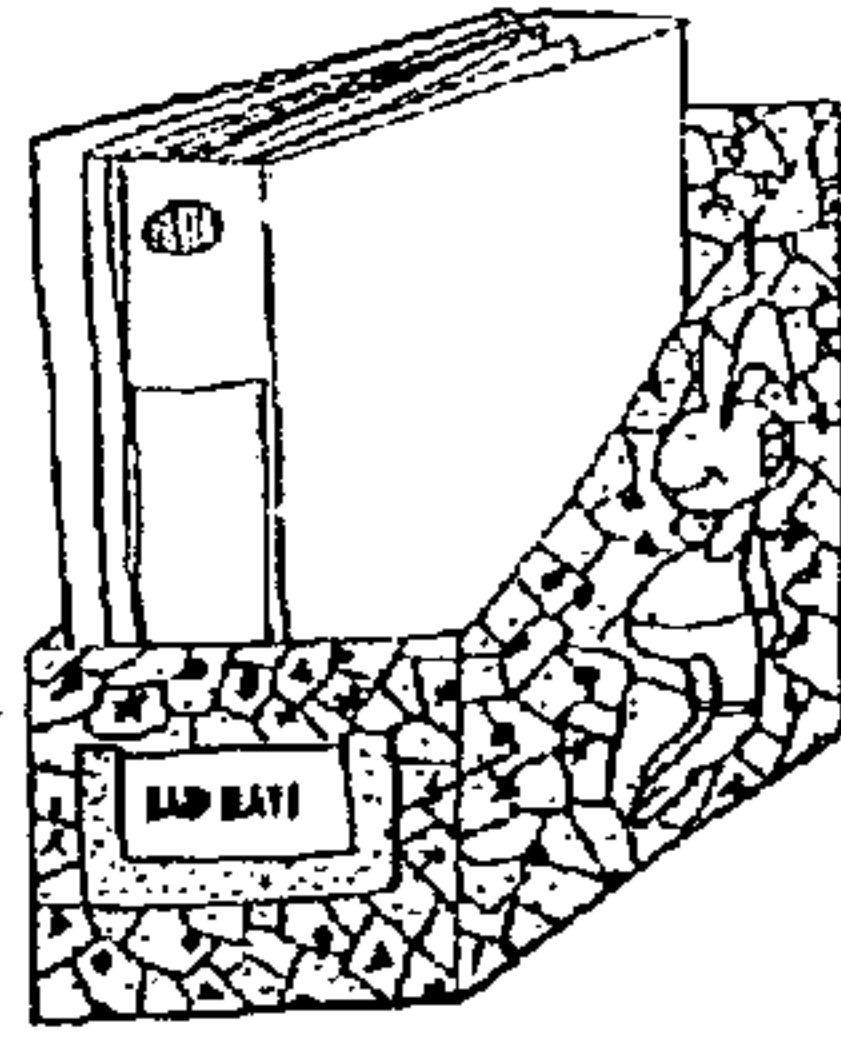

4. ใช้ดินสอเจาะกระดาษตรงลูกตาให้ทะลุ ใช้กรรไกรตัดเจาะเป็นรูปตา เจาะรูที่ริมกระดาษทั้ง 2 ข้าง ใช้ยางรัดของร้อยสำหรับใส่หู

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

1. ครูแจกอุปกรณ์กระดาษที่ใช้ทำหน้ากากให้กับนักเรียนทุกคน
2. ครูแจกดินสอสีให้นักเรียนคนละ 1 สี เพื่อที่จะระบายตกแต่งหน้ากาก
3. ครูแสดงวิธีทำตามลำดับขั้นตอน โดยระบายสีหน้ากากให้มีหลากหลายสี ซึ่งครูจะขอยืมสีที่ต้องการใช้จากเด็กนักเรียนที่ได้รับสีไปแล้ว เพื่อให้นักเรียนได้เห็นถึงตัวอย่าง
3. นักเรียนลงมือทำงาน ครูสังเกตพฤติกรรม ดูแล ให้คำแนะนำ
4. ก่อนหมดเวลา ให้นักเรียนเก็บอุปกรณ์ ทำความสะอาด
5. ครูและนักเรียนช่วยกันวิจารณ์ผลงาน โดยครูพูดถึงผลงานที่ออกมา มีสีสันหลากหลายว่าเกิดจากที่ทุกคนมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จักแบ่งปันกัน

ความคิดรวบยอด

กล่องผงซักฟอกขนาดใหญ่ทำที่ใส่เพิ่มเอกสารได้

จุดประสงค์

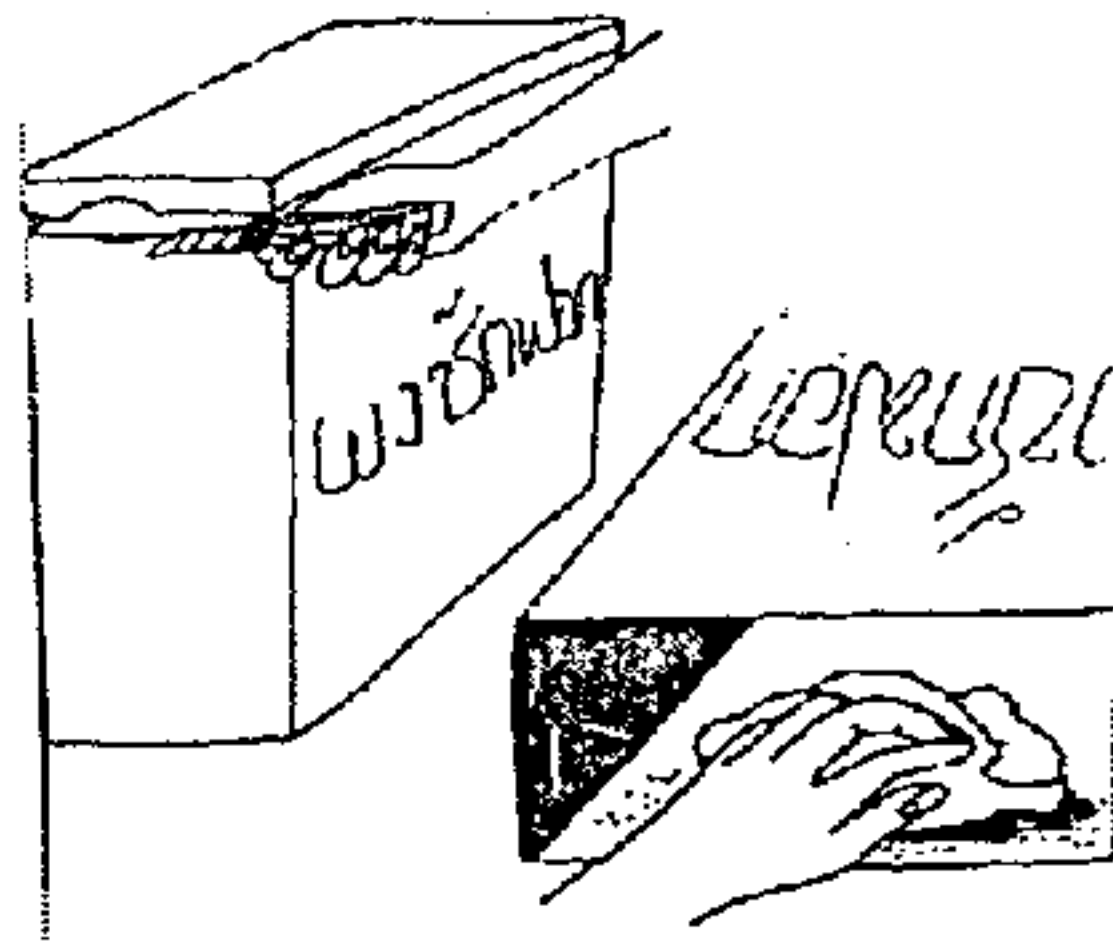
นักเรียนสามารถร่วมมือกันทำงานเป็นทีมได้เป็นอย่างดี

วัสดุอุปกรณ์

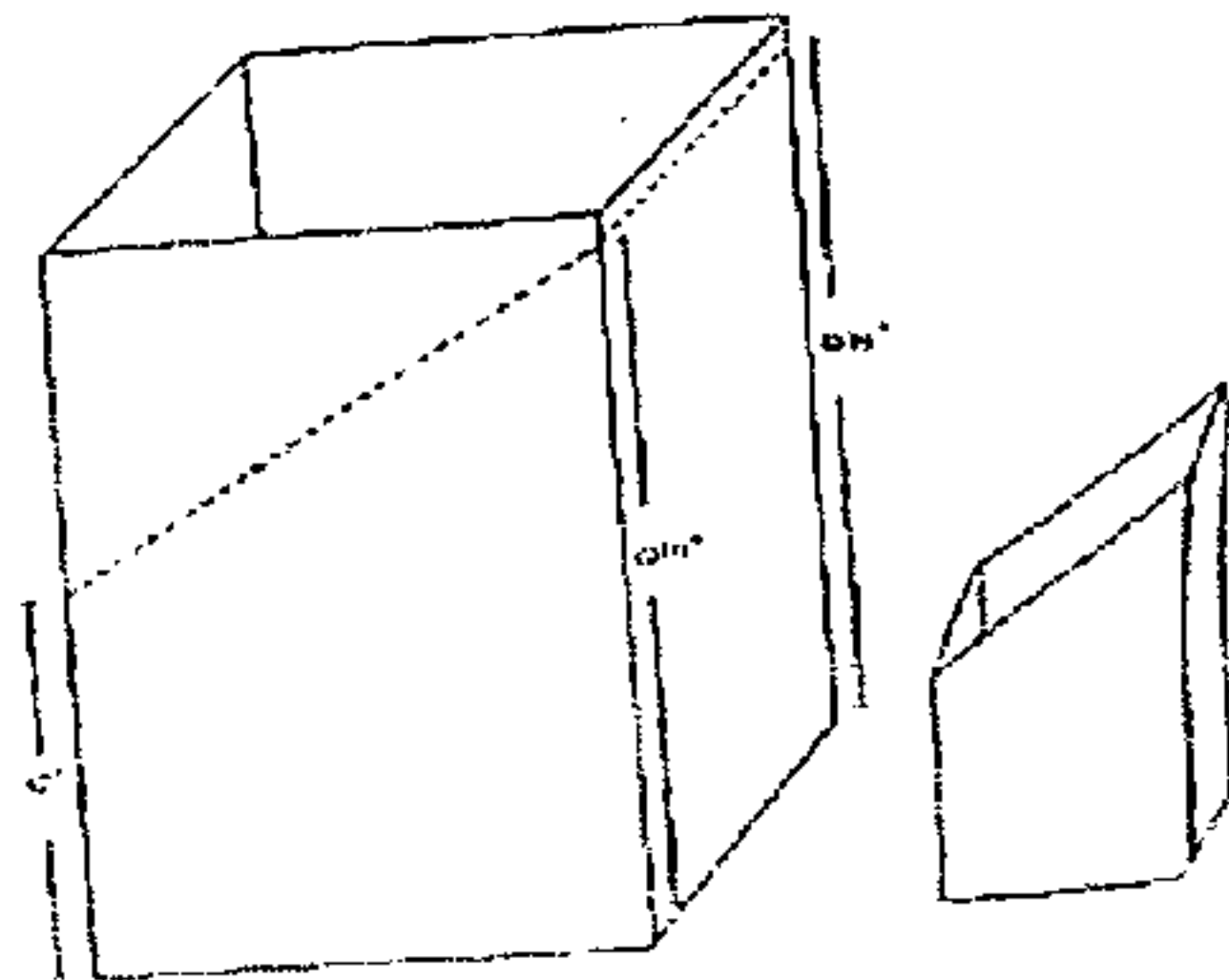
1. กล่องผงซักฟอกขนาดบรรจุ 5,000 กรัม
2. เศษกระดาษสีต่างๆ
3. กาว
4. คัทเตอร์

วิธีทำ

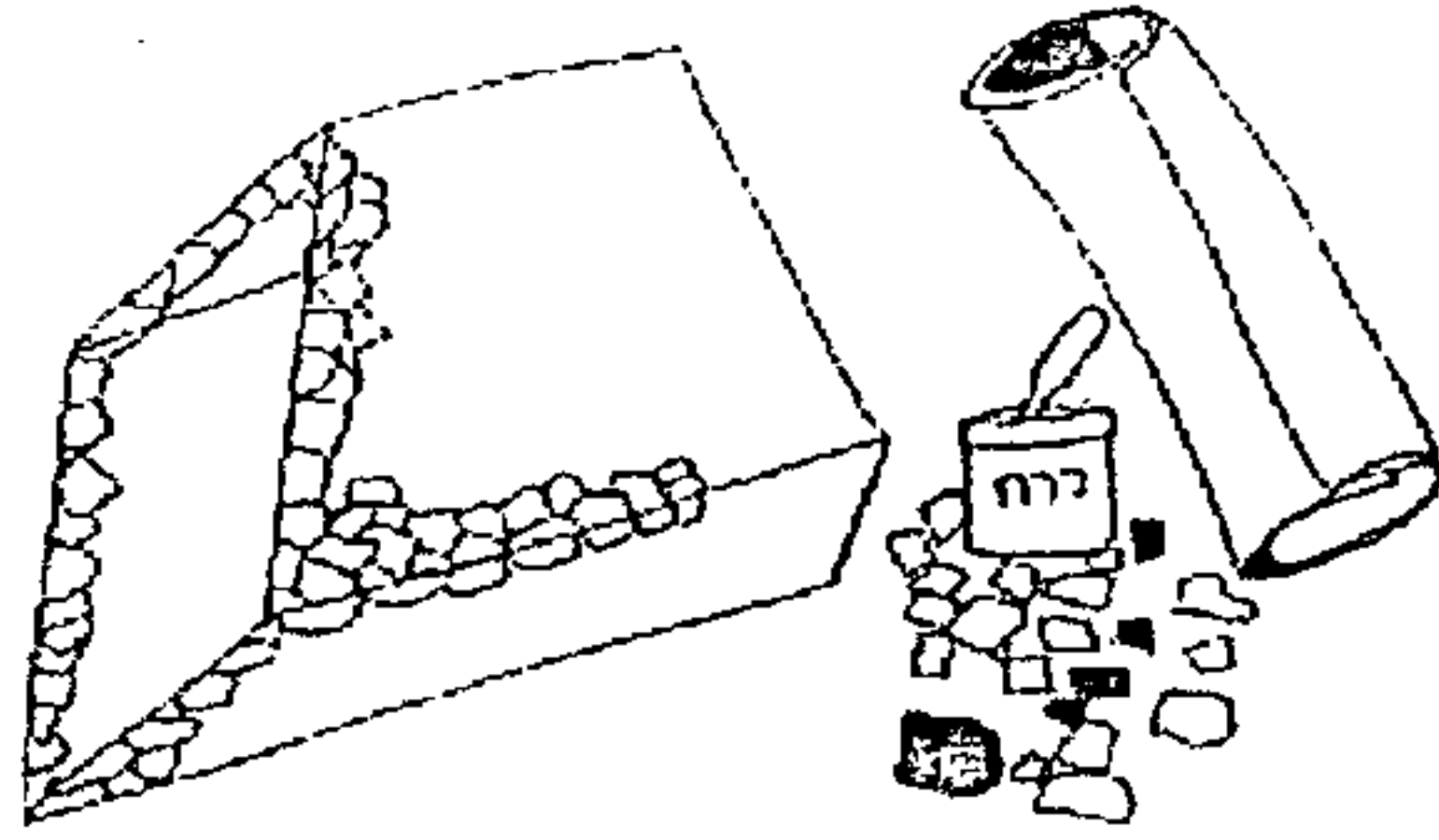
1. ตัดฝาด้านบนของกล่องผงซักฟอกทิ้ง ทำความสะอาดให้เรียบร้อย

2. ตัดกล่องตามขนาด ดังภาพ

3.ฉีกกระดาษสีเป็นชิ้นเล็กๆ หากาวติดกล่องทั้งด้านนอกด้านในให้ทั่ว ควรเริ่มด้วยกระดาษหุ้มริมกล่องทั้งหมดก่อน ตกแต่งลวดลายตามชอบใจ

4.เมื่อดกแต่งเรียบร้อยและกาวแห้งแล้ว หากาวลาเท็กซ์ทับให้ทั่วเพื่อความสวยงาม
หมายเหตุ

การตกแต่งทำได้หลายวิธี เช่นระบายสี หุ้มด้วยกระดาษสี กระดาษห่อของขวัญ ผ้า ฯลฯ

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

- 1.นักเรียนทั้งห้องช่วยกันทำผลงาน 1 กล่อง
- 2.แต่ละคนมีอุปกรณ์ตกแต่งคนละ1ชิ้น เช่น บางคนมีกระดาษสีแดง บางคนมีสีฟ้า
- 3.นั่งล้อมเป็นวงกลม เพื่อพูดคุยกันว่าจะทำเป็นลวดลายอะไร ใครมีความคิดอย่างไร เป็นแนวทางก่อนลงมือประดิษฐ์
- 4.ครูเตรียมกล่องแฟ้มที่ตัดเรียบร้อยแล้ว ส่งให้กับนักเรียนคนแรกซึ่งแต่ละคนมีเวลาติดกาวหรือตกแต่งคนละ30วินาที และต้องส่งให้คนต่อไปทำต่อวนกันไปเรื่อยๆจนเสร็จ ดังนั้นจึงต้องมีการวางแผนพูดคุยกัน ร่วมมือกัน และเพื่อนๆสามารถคอยเชียร์ให้ทำทันตามเวลาได้

19.ที่ทับกระดาษ

ความคิดรวบยอด

เศษวัสดุสามารถนำมาประดิษฐ์เป็นของใช้ได้

จุดประสงค์

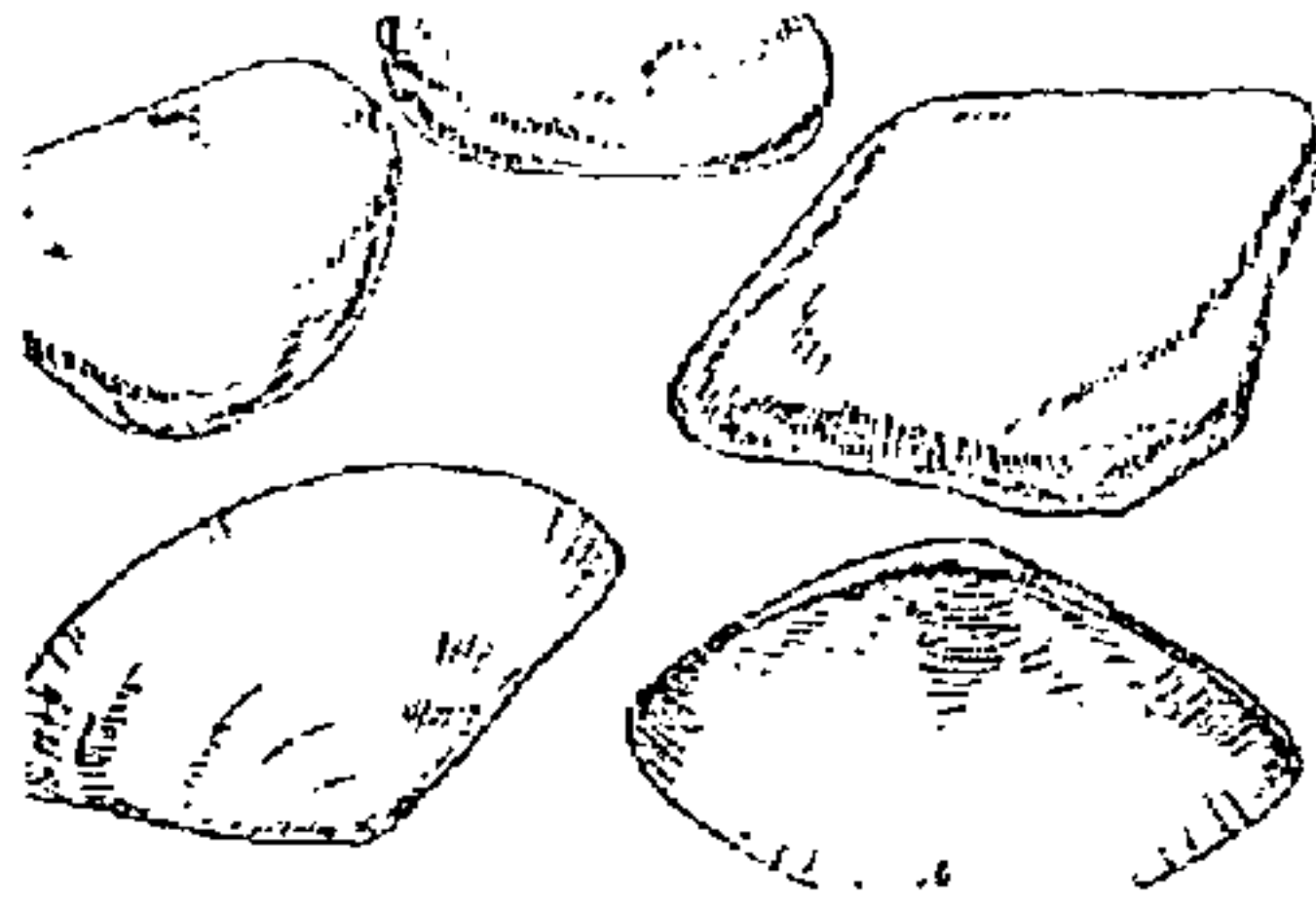
นักเรียนมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น

วัสดุอุปกรณ์

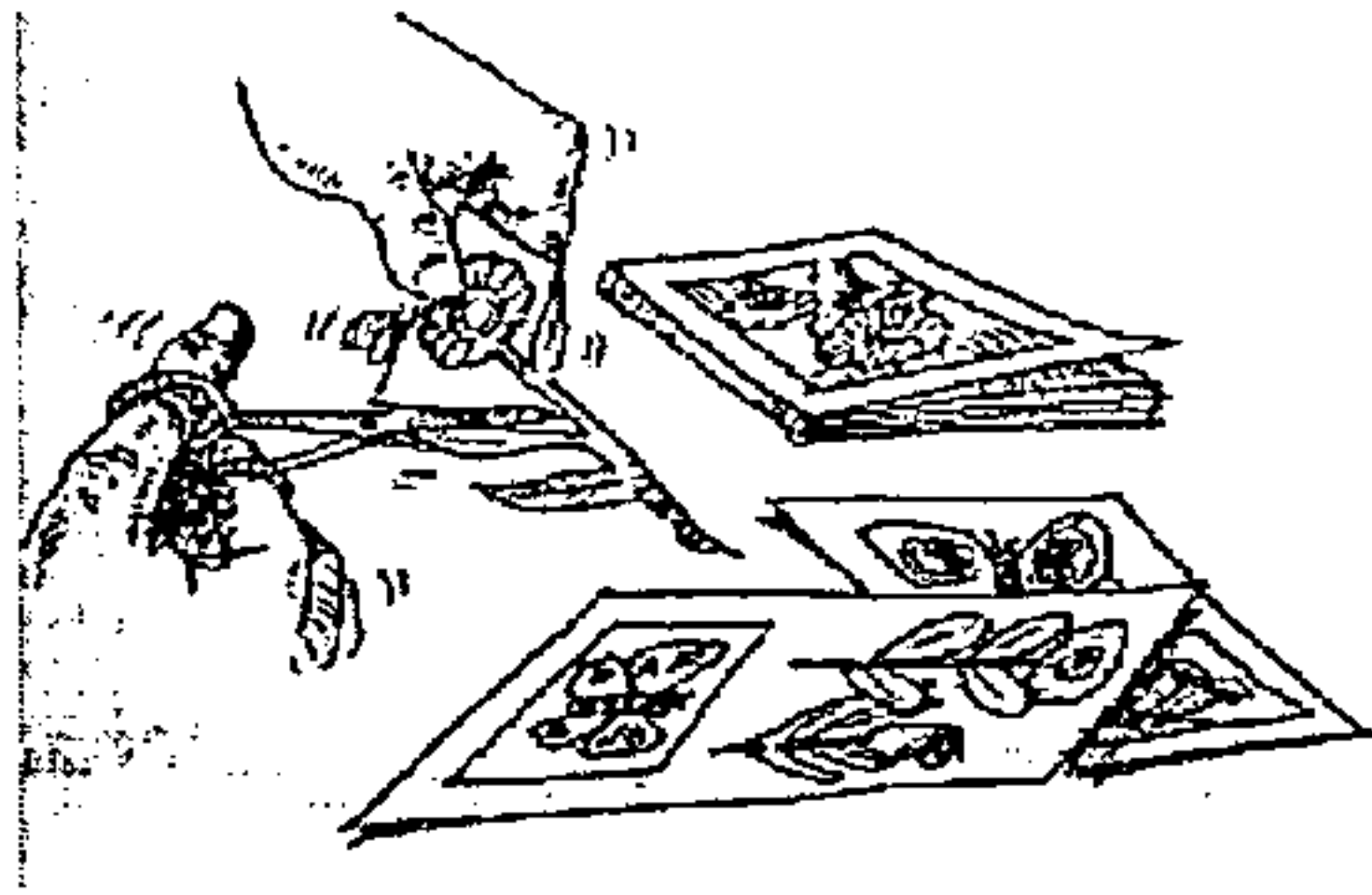
- 1.ก้อนหินทะเลรูปทรงต่างๆ หรือเปลือกหอยที่มีส่วนพื้นเรียบพอสมควร
- 2.รูปภาพจากหนังสือวารสารต่างๆ
- 3.กาว กรรไกร
- 4.เศษผ้า

วิธีทำ

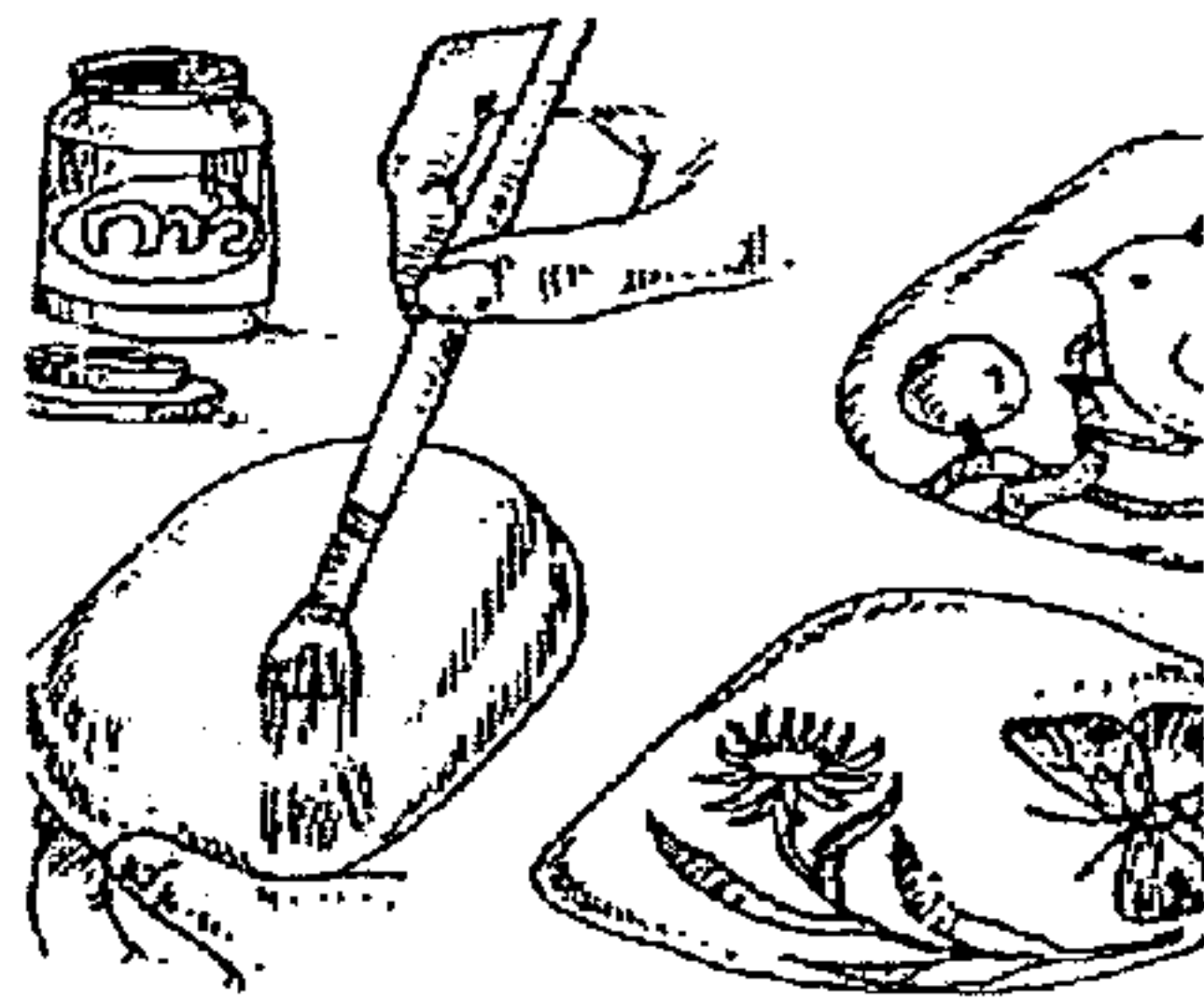
- 1.นำก้อนหินหรือเปลือกหอยมาล้างทำความสะอาด ผึ่งให้แห้ง

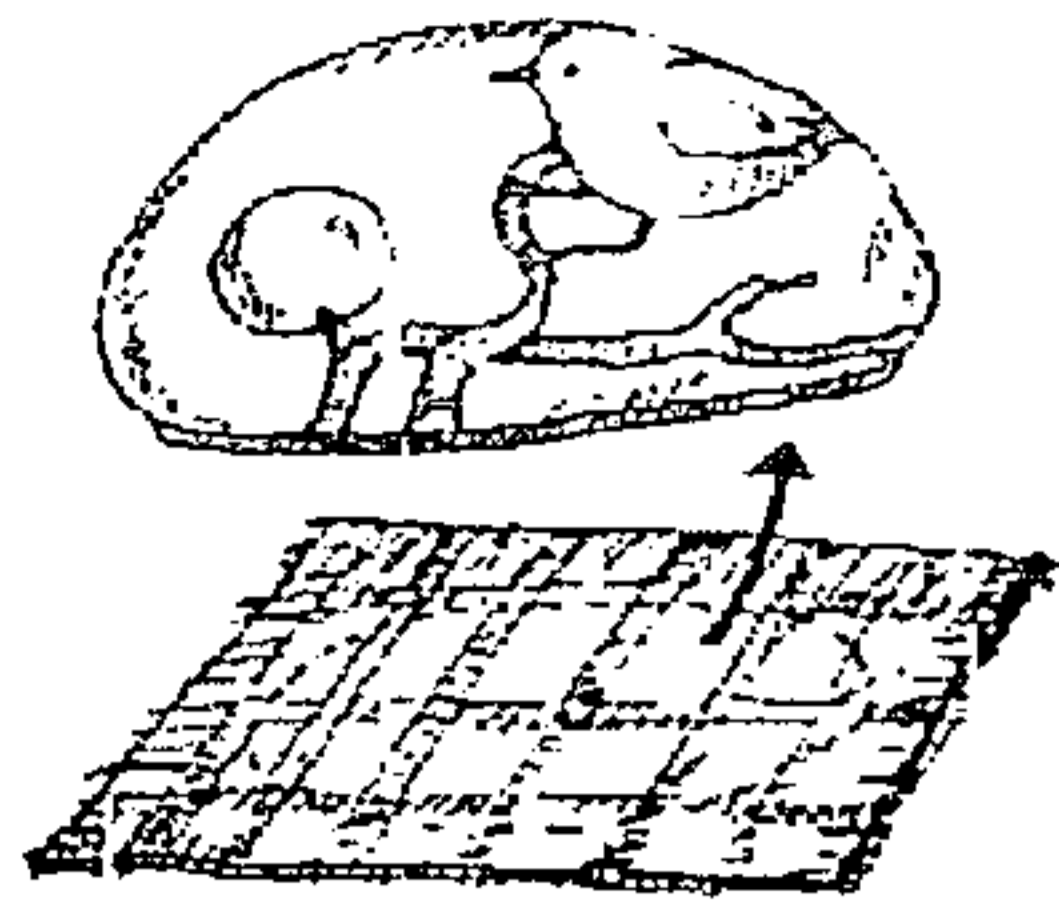
2.เลือกหารูปภาพสวยๆจากหนังสือที่ไม่ใช้แล้ว มาตัดตามรูปทรงที่ต้องการ

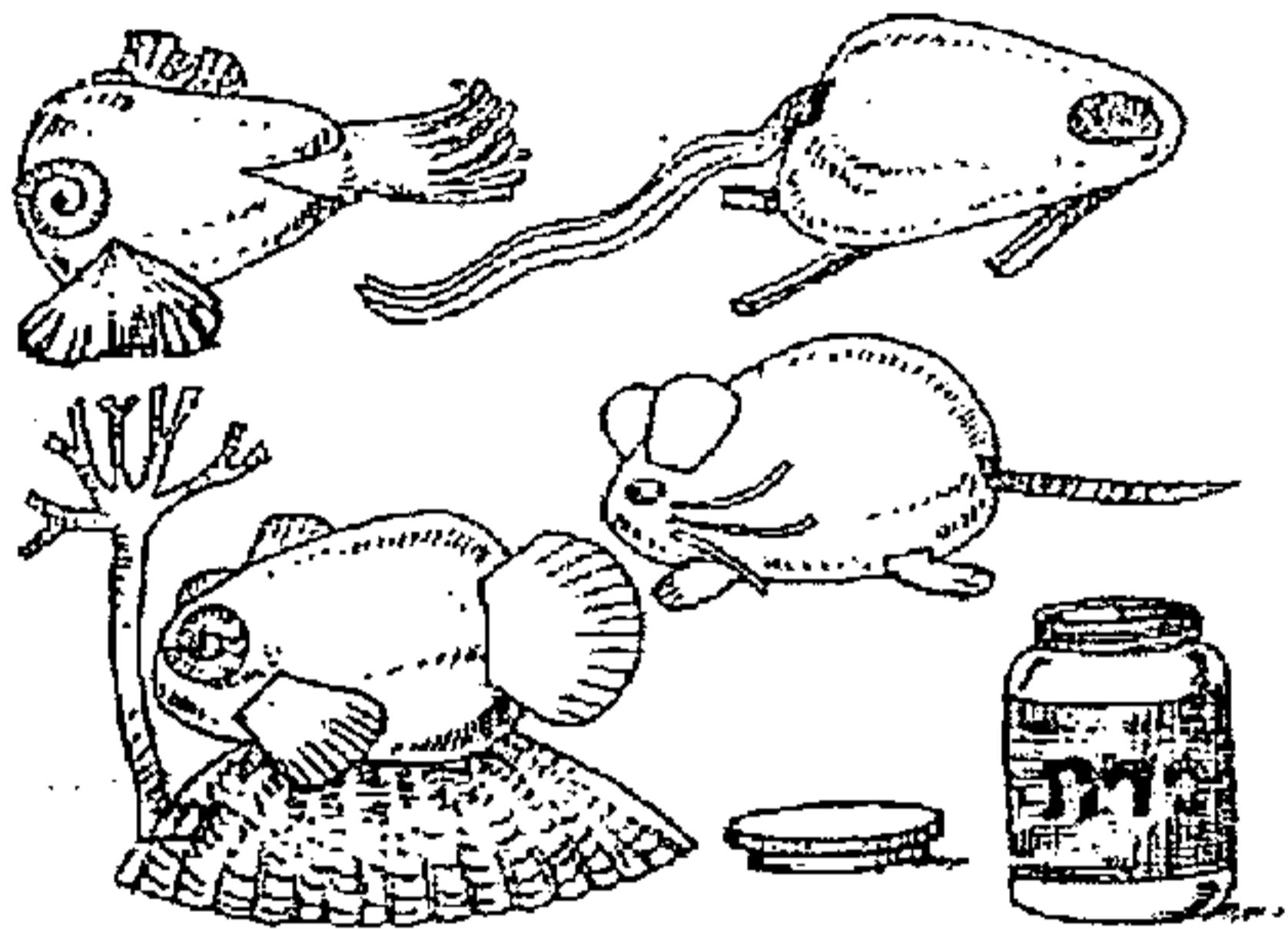
3.นำก้อนหินหรือเปลือกหอยที่เตรียมไว้มาตากาว แล้วใช้ภาพที่ตัดได้ติดให้เรียบร้อย

4.ตัดเศษผ้าที่มีเนื้อค่อนข้างหนา ผ้าสำลี หรือเศษผ้ากำมะหยี่ ทากาวติดรองเป็นฐานของก้อนหิน ทำเป็นที่ทับกระดาษ

5. หรืออาจใช้เศษวัสดุ เชือก กระดาษสี เมล็ดพืช เปลือกหอย ฯลฯ ตัดตกแต่งให้เป็นรูปทรงตามต้องการ

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

1. ให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ที่เคยไปเที่ยวตามที่ต่างๆ ครูโยงถึงชายทะเล ชักถามถึงสิ่งที่นักเรียนพบและคนมักหยิบติดมือกลับบ้าน
2. ครูนำหินหลายๆ ลักษณะให้นักเรียนดู ให้แสดงความคิดเห็นว่าจะนำมาทำประโยชน์อะไรได้บ้าง
3. ครูนำตัวอย่างสำเร็จให้นักเรียนดู พร้อมสาธิตขั้นตอนการทำงานให้นักเรียนชักถาม
4. ครูสุ่มแจกก้อนหิน เปลือกหอย รูปภาพ เศษผ้า และกาว ให้นักเรียนแต่ละคนคนละ 1 ชนิด ให้นักเรียนลงมือประดิษฐ์ผลงานโดยจับกลุ่มกันเอง จะใช้อุปกรณ์แค่ 2 อย่างก็จับกลุ่ม 2 คน หรือจะใช้อุปกรณ์ 10 อย่างก็จับกลุ่มกัน 10 คนก็ได้ แต่นักเรียนที่ไม่มีกลุ่มเลยอยู่คนเดียวจะไม่สามารถทำงานประดิษฐ์ได้
4. เมื่อนักเรียนทำงานสำเร็จ ให้นำผลงานออกมาอธิบาย
5. ครูสรุปผลงาน เน้นถึงการมีน้ำใจช่วยเหลือกัน เพราะทุกคนล้วนมีวัสดุคนละ 1 อย่างที่มีค่ามีประโยชน์ สามารถช่วยในการทำผลงานได้ทั้งสิ้น

20. การ์ดอวยพร

ความคิดรวบยอด

นำเศษกระดาษมาประดิษฐ์ตกแต่งเป็นการ์ดอวยพร ส่งไปให้ครอบครัวได้

จุดประสงค์

เพื่อให้เด็กมีอารมณ์อ่อนไหว มีความคิดสร้างสรรค์จินตนาการ และมีน้ำใจช่วยเหลือแบ่งปันกัน

วัสดุอุปกรณ์

1. กระดาษ 100 ปอนด์
2. กระดาษสีตกแต่ง
3. สีน้ำ สีเมจิก
4. กาว กรรไกร
5. ให้เด็กเตรียมซองติดดวงตราไปรษณีย์อากร+ให้ทางบ้านจำหน่ายซองมาให้เรียบร้อย

วิธีทำ

1. ครูช่วยตัดกระดาษขนาดพอเหมาะ สามารถนำมาเป็นการ์ดใส่ซองจดหมายได้ (อาจเป็นสีเหลี่ยมจัตุรัส , วงกลม, ผืนผ้า หรือเป็นแบบพับได้ขึ้นอยู่กับจินตนาการของเด็ก)
2. ให้เด็กตกแต่งการ์ดตามความชอบของแต่ละคน
3. ครูช่วยแนะนำ การหยดสี, กลิ้งสี หรือหาวัสดุมาปั้มสีลงบนการ์ด

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

1. ครูอธิบายให้เด็กทราบถึงวิธีการส่งจดหมาย และประโยชน์ของการ์ดอวยพรในเทศกาลต่างๆ
2. ให้เด็กนำซองที่เตรียมมาจากบ้านขึ้นมา
3. ครูช่วยเตรียมกระดาษที่จะนำมาทำการ์ด ให้เหมาะสมกับซองจดหมาย
4. นักเรียนตกแต่งการ์ดโดยใช้ยางลบที่นำมาตัดเป็นตัวปั้มลวดลายต่างๆ หรือนักเรียนหาวัสดุมาเป็นตัวปั้มเพิ่มเติมและอาจแลกเปลี่ยนกับเพื่อนเพื่อให้ได้ความหลากหลายมากขึ้น
5. เก็บใส่ซองจดหมายติดกาวให้เรียบร้อย นำมาใส่ตู้ไปรษณีย์จำลองหน้าห้อง
6. ครูนำไปส่งให้จริง

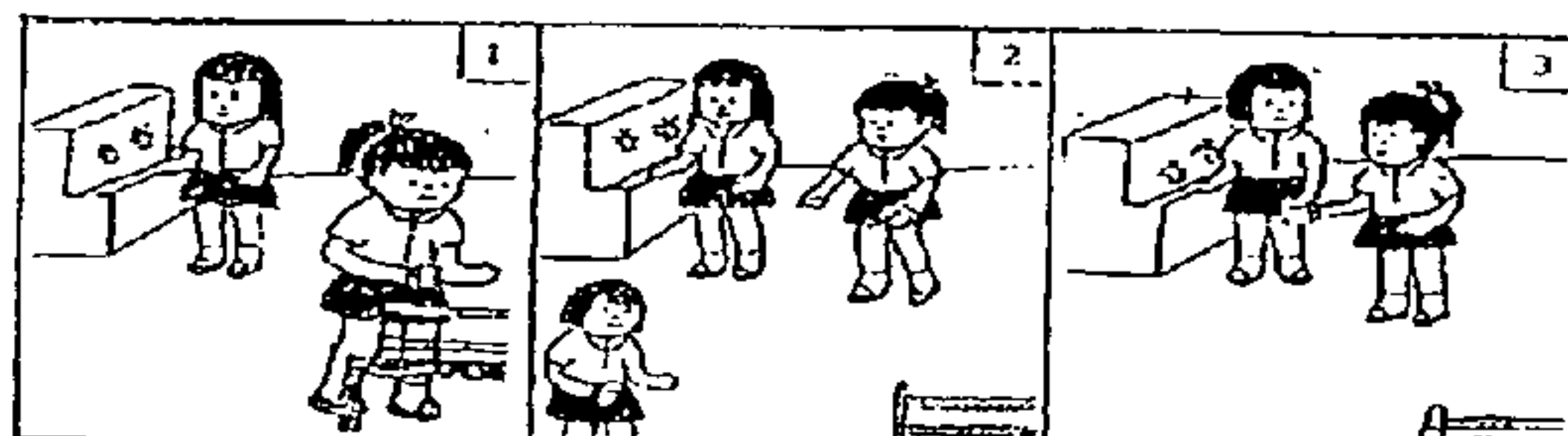
ภาคผนวก ข.

แบบทดสอบวัดสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของ สงบ ลัพโส

แบบทดสอบวัดสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเด็กปฐมวัย

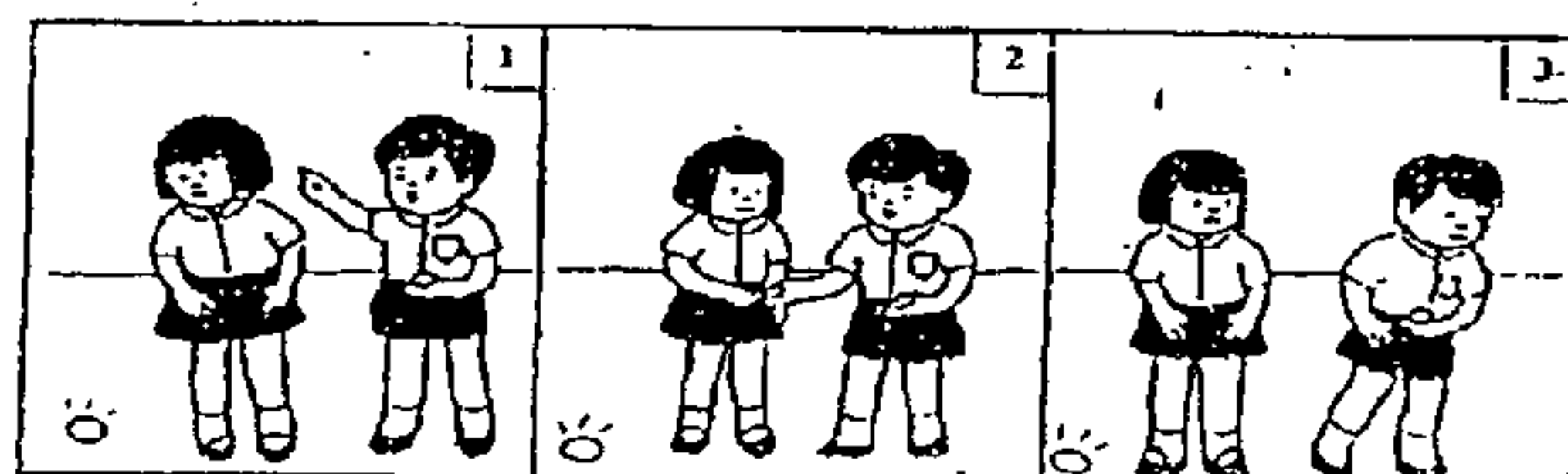
1. เมื่อเห็นเพื่อนไม่มีแก้วน้ำดื่มควรทำอย่างไร

- 1) ให้นำแก้วไปเก็บเมื่อดื่มแล้วเสร็จ
- 2) บอกให้เพื่อนไปยืมแก้วเด็กคนอื่น
- 3) ให้เพื่อนยืมแก้วไปดื่ม

2. เมื่อซื้อขนมมากคนละ 1 ชิ้น แต่เพื่อนทำขนมหล่นจึงไม่มีขนมรับประทาน หนูควรทำแบบภาพใด

- 1) บอกให้เพื่อนไปซื้อขนมมาใหม่
- 2) แบ่งขนมให้ครึ่งหนึ่ง
- 3) เดินหนีไปที่อื่น

3. แอ้วเห็นอันไม่สบาย เป็นไข้อยู่ที่โรงเรียน แอ้วควรปฏิบัติต่ออันแบบภาพใด

- 1) แอ้วหายยาในตู้ให้อันกิน
- 2) แอ้วพาอันไปส่งบ้าน
- 3) แอ้วไปบอกครูว่าอันไม่สบาย

4. ต้นกำลังเล่นฟุตบอลอยู่กับโต้ง เมื่อต๋อยเดินผ่านมา และขอเล่นฟุตบอลกับต้นและโต้ง ถ้าหนูเป็นต้นกับโต้งหนูจะทำอย่างไร

- 1) ต้นกับโต้งเล่นฟุตบอลเฉยๆ
- 2) ต้นกับโต้งชวนต๋อยมาเล่นฟุตบอลด้วยกัน
- 3) ต้นกับโต้งเลิกเล่นฟุตบอล

5. ขณะที่ครูกำลังเล่นนิทาน ต๋ิมเดินเข้ามาที่หลังไม่มีที่นั่ง หนูควรทำแบบภาพใด

- 1) บอกต๋ิมไปหาที่นั่ง
- 2) ขยับให้ต๋ิมนั่ง
- 3) บอกครูว่าต๋ิมมาที่หลัง

6. ครูให้น้อยจัดของเล่นเข้าที่ หนูควรทำแบบภาพใด

- 1) ชวนเพื่อนไปจัดของเล่นช่วยน้อย
- 2) นั่งดูน้อยจัดของเล่น
- 3) ชวนเพื่อนไปเล่นที่อื่น

7. เมื่อครูให้วาดภาพระบายสี อันไม่มีสีระบาย และไม่ได้ส่งงานครู หนูควรพูดกับอันแบบภาพใด

- 1) อันเธอไม่ส่งงานฉันจะฟ้องคุณครูนะ
- 2) อันเธอไม่ส่งงานเธอจะไม่ได้ดาวนะ
- 3) ปลอบใจอัน ให้ขอส่งงานครูวันใหม่

8. อัมเป็นเด็กที่ไม่ชอบทำอะไร เมื่อครูแบ่งกลุ่มให้ทำงานไม่มีใครให้อัมเข้ากลุ่มด้วย ถ้าหนูเป็นอัมหนูจะทำตามแบบภาพใด

- 1) ฟ้องคุณครูว่าเพื่อนไม่ให้เข้ากลุ่ม
- 2) เข้ากลุ่มกับเพื่อน
- 3) อยู่เฉยๆ

9. ครูชมว่าตาลเป็นเด็กน่ารัก ควรเอาเป็นตัวอย่าง หนูจะพูดกับตาลตามแบบภาพใด

- 1) บอกเพื่อนว่าตาลไม่น่ารัก
- 2) ชมเชยเห็นด้วยกับครู
- 3) นั่งเฉยเดินหนีไปที่อื่น

10. ก้อยลืมดินสอ เลยไม่เขียนหนังสือแล้วชวนเพื่อนเล่นในห้องจนถูกครูดุ หนูจะช่วยก้อยตามแบบภาพใด

- 1) ไม่พูดกับก้อย
- 2) บอกก้อยไปยืมดินสอเพื่อน
- 3) ให้ก้อยยืมดินสอ

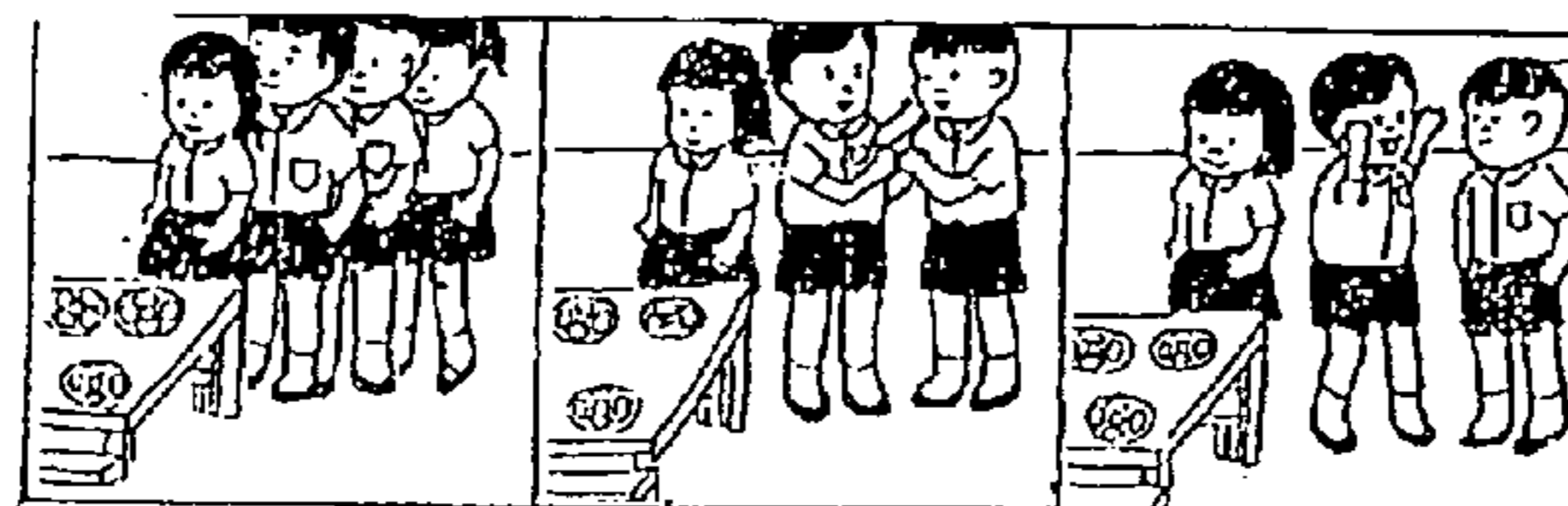
11. เมื่อมาถึงแถวที่หลัง และเห็นว่ายังมีที่ระหว่างแถวเหลืออยู่ หนูควรทำแบบภาพใด

- 1) ค่อยๆ ขยับไปตรงที่ว่างโดยไม่รู้ไม่ชี้
- 2) เข้าไปยืนตรงที่ว่างนั้นทันที
- 3) เข้าแถวต่อจากเด็กคนอื่น

12. ระหว่างที่ยืนรอเพื่อนเข้าไปนั่งรับประทานอาหาร หนูควรทำแบบภาพใด

- 1) ยืนรออยู่ในแถว
- 2) คอย
- 3) เล่นกับต้อมอย่างสนุกสนาน

13. ระหว่างที่เล่นของเล่นกับเพื่อน เมื่อเล่นเสร็จแล้วนักเรียนควรทำแบบภาพใด

- 1) ปล่อยให้เพื่อนเก็บของเล่นคนเดียว
- 2) ชวนเพื่อนเก็บของเล่น
- 3) แอบหยิบใส่กระเป๋าไปเล่นที่บ้าน

14. เมื่อนักเรียนเก็บขยะ นักเรียนควรนำขยะไปทิ้งตามภาพใด

- 1) ทิ้งขยะที่ไหนก็ได้ ไม่มีใครเห็น
- 2) ผากเพื่อนไปทิ้ง
- 3) นำขยะไปทิ้งตรงที่ทิ้งขยะ

15. ขณะที่ครูสอน จ๋อมไม่ตั้งใจฟัง นำของเล่นมาเล่น นักเรียนจะบอกจ๋อมตามแบบภาพใด

- 1) บอกจ๋อมเบาๆอย่าพูดเสียงดัง
- 2) ด่าจ๋อมเสียงดัง
- 3) บอกเพื่อนให้ไปตีจ๋อม

16. ในขณะที่เล่นเกมการศึกษา ครูบอกว่าหมดเวลาให้เก็บอุปกรณ์ไว้ นักเรียนควรทำตามแบบภาพใด

- 1) รีบเก็บอุปกรณ์ไว้
- 2) แอบเล่นเกมต่อไป
- 3) แอบหยิบเกมใส่กระเป๋าไปเล่นที่บ้าน

17. การรักษาสัมบัติในห้องเรียน นักเรียนควรทำตามแบบภาพใด

- 1) ชอบขีดเขียนบนโต๊ะ
- 2) ชอบกว้างปาสั่งของเล่น
- 3) ไม่ชอบทำลายของในห้อง

18. เวลาครูแจกนม นักเรียนควรทำตามแบบใด

- 1) เข้ามาล้อมรอบตัวครู
- 2) ผู้หญิงเข้ามารับก่อน ผู้ชายเข้ามารับทีหลัง
- 3) เข้าแถวมารับตามลำดับก่อนหลัง

19. เมื่อครูปลูกดอกไม้บริเวณหน้าอาคารอนุบาล นักเรียนจะช่วยครูทำตามแบบใด

- 1) ช่วยกันรดน้ำดอกไม้
- 2) ช่วยกันเก็บดอกไม้มาเล่น
- 3) ไม่ต้องช่วยทำอะไรเลย

20. เด็กเห็นตุ๊กตากำลังเล่นตุ๊กตาอยู่ เด็กคิดอยากจะอุ้มตุ๊กตาบ้าง เด็กควรทำตามแบบใด

- 1) เดินเข้ามาขอเล่นตุ๊กตา
- 2) ชวนเพื่อนมาเล่นตุ๊กตา
- 3) เดินร้องออกไปฟ้องครู

ภาคผนวก ค.

แบบสอบถามวัดพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นของบิดามารดาของเด็กปฐมวัยของ
คำพวง ห่อทอง และจารุณี ป้องपाल

แบบวัดพฤติกรรมการส่งเสริมการเล่นของพ่อแม่ที่มีต่อการเล่นของเด็กปฐมวัย

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

เรียน ท่านผู้ปกครองที่เคารพ

เนื่องด้วยดิฉันนางสาวศุภรัตน์ กาญจนมณีเสถียร นิสิตปริญญาโท สาขาจิตวิทยาพัฒนาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กำลังทำการศึกษาเกี่ยวกับ ผลของการจัดกิจกรรมศิลปะ ประดิษฐ์และพฤติกรรมส่งเสริมการเล่นของบิดามารดาที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเด็กปฐมวัย เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเยาวชนไทยในอนาคต

ในการศึกษาครั้งนี้ท่านและบุตรของท่านได้รับเลือกเป็นตัวแทนของบิดามารดาและเด็กไทย เพื่อตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของบิดามารดาในด้านการส่งเสริมการเล่นของเด็ก

แบบสอบถามนี้ต้องการให้ท่านรายงานสิ่งที่ท่านปฏิบัติในฐานะการเป็นบิดามารดาของเด็ก ซึ่งข้อความในแต่ละข้อไม่มีคำตอบถูกผิด คำตอบที่ดีที่สุดคือคำตอบที่ตรงกับพฤติกรรมจริงมากที่สุด และขอความกรุณาให้ท่านตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ เพราะถ้าตอบไม่สมบูรณ์ ข้อมูลนั้นจะไม่สามารถนำมาศึกษาได้

ผู้วิจัยมั่นใจว่าความร่วมมือของท่านครั้งนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อกระบวนการศึกษาและสังคม ขอขอบคุณท่านที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าให้แก่การวิจัยนี้

ผู้วิจัย

วิธีการตอบแบบสอบถาม

ข้อความแต่ละข้อต่อไปนี้ เป็นพฤติกรรมที่บิดาและมารดาปฏิบัติต่อเด็ก โปรดอ่านและตอบคำถามที่ละข้อ โดยขีดเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องใดช่องหนึ่งเพียงช่องเดียวเท่านั้น ดังนี้

1. ท่านปฏิบัติตามข้อความดังกล่าวสอดคล้องกับความเป็นจริงมากน้อยเพียงใด โดยเลือกจาก 5 ตัวเลือก คือ ปฏิบัติเป็นประจำ ปฏิบัติบ่อยครั้ง ปฏิบัติบางครั้ง ปฏิบัติน้อยครั้ง และ ไม่เคยปฏิบัติเลย (ดังตัวอย่างตามตารางด้านล่าง)

2. กรุณาตอบทุกข้อ

ตัวอย่าง

ข้อ ที่	ข้อความ	ปฏิบัติ ประจำ	ปฏิบัติ บ่อยครั้ง	ปฏิบัติ บางครั้ง	ปฏิบัติ น้อย ครั้ง	ไม่เคย ปฏิบัติ เลย
1	ท่านคอยเฝ้าดู ระวังอันตรายขณะ ลูกเล่น เช่น ระวังการเล่นของมีคม✓...
2	ท่านเปิดโอกาสให้ลูกได้เล่นกับเพื่อนใน วัยเดียวกัน✓...
3	ท่านอ่านหนังสือนิทานให้ลูกฟัง✓...
4	ท่านคอยควบคุมเวลาในการดูโทรทัศน์ ของลูก เช่น ไม่ให้ดู โทรทัศน์เด็ก เกินไป ไม่ให้ดู โทรทัศน์เวลา รับประทานอาหาร เป็นต้น✓...
5	ท่านจัดหาของเล่นให้ลูก เช่น สี ดิน น้ำมัน ดินสอ กระดาษ เป็นต้น	...✓...

แบบสอบถามพฤติกรรมส่งเสริมการเล่นของบิดามารดาที่มีต่อการเล่นของเด็กปฐมวัย

ข้อ ที่	ข้อความ	ปฏิบัติ ประจำ	ปฏิบัติ บ่อยครั้ง	ปฏิบัติ บางครั้ง	ปฏิบัติ น้อย ครั้ง	ไม่เคย ปฏิบัติเลย
1	ท่านจัดหาของเล่นให้ลูก เช่น สี ดิน น้ำมัน ดินสอ กระดาษ เป็นต้น					
2	ท่านจัดหาสมุดรูปภาพ หรือหนังสือ นิทานให้ลูก					
3	ท่านจัดหาของเล่นที่เหมาะสมตาม เกณฑ์พัฒนาการหรือวัยของลูก					
4	ท่านจัดหาของเล่นตามความสนใจ ของลูก					
5	ในการเลือกซื้อของเล่น ท่านคำนึงถึง ความปลอดภัย					
6	ท่านนำวัสดุต่าง ๆ มาดัดแปลงเป็นของ เล่นให้ลูก					
7	ท่านสอนให้ลูกหัดทำของเล่นง่าย ๆ ด้วยตนเอง เช่น พับกระดาษเป็นรูปต่าง ๆ เป็นต้น					
8	ท่านพยายามเลือกซื้อของเล่นที่เด็กร่วม เล่นได้หลายคน					
9	ท่านเลือกของเล่นชนิดที่ลูกสามารถ แบ่งปันให้เพื่อนเล่นได้					
10	ท่านให้ลูกได้เล่นสิ่งของต่างๆ ที่มีความ หลากหลาย ทั้งรูปร่าง ขนาด สี วิธีการ เล่น เช่น ตุ๊กตารูปร่างต่าง ๆ รถเล่น เป็นต้น					
11	ท่านเลือกซื้อของเล่นที่มีลักษณะเป็นชุด เช่น ชุดเครื่องครัว ชุดเครื่องมือทำสวน ชุดเครื่องมือแพทย์ เป็นต้น					

ข้อ ที่	ข้อความ	ปฏิบัติ ประจำ	ปฏิบัติ บ่อยครั้ง	ปฏิบัติ บางครั้ง	ปฏิบัติ น้อย ครั้ง	ไม่เคย ปฏิบัติเลย
12	ท่านสนับสนุนให้ลูกประกอบของเล่นด้วยตนเอง เช่น ประกอบรถ ตุ๊กตาจากเศษผ้า ทำวอลเล่นเอง เป็นต้น					
13	ท่านจัดเตรียมของเล่น เช่น แป้ง ดินเหนียว ดินน้ำมัน วัสดุต่างๆ ให้ลูกปั้นเล่นหรือลองสร้างตามจินตนาการของเขา					
14	เมื่อท่านเลือกซื้อของเล่น ท่านคำนึงถึงสภาพร่างกายและสุขภาพของลูก					
15	ท่านจัดหาของเล่นที่เป็นเม็ดเล็ก ๆ เช่น เมล็ดมะขาม เมล็ดถั่วเขียว เมล็ดลูกบิดเล็กมาก ๆ ให้ลูกเล่น					
16	ท่านจัดหาของเล่นให้ลูก โดยลืมนึกไปว่าลูกสามารถเล่นได้หรือไม่					
17	เมื่อท่านจะซื้อของเล่นให้ลูก ท่านจะดูก่อนว่าของเล่นนั้น มีความแข็งแรงทนทาน คุ่มค่าหรือไม่					
18	ปกติท่านจะเลือกรายการทีวีที่มีสาระประโยชน์และมีเนื้อหาที่ไม่รุนแรง					
19	ท่านเปิดโอกาสให้ลูกได้เล่นกับเพื่อนในวัยเดียวกัน					
20	เมื่อเห็นว่าเด็กเล่นด้วยกันและทะเลาะกันไม่รุนแรง ท่านไม่เข้าไปห้ามปรามทันที จะปล่อยให้ไปก่อน แต่ก็คอยเฝ้ามองเป็นระยะ					
21	ท่านไม่ให้ลูกของท่านเล่นกับเด็กเพศตรงข้าม					
22	ท่านอนุญาตให้ลูกเล่นกับเพื่อนวัยต่างๆ ทั้งรุ่นพี่และรุ่นน้อง					
23	ท่านคอยดูแลระวังอันตรายขณะลูกเล่น เช่น ระวังไม่ให้เล่นของมีคม					

ข้อ ที่	ข้อความ	ปฏิบัติ ประจำ	ปฏิบัติ บ่อยครั้ง	ปฏิบัติ บางครั้ง	ปฏิบัติ น้อย ครั้ง	ไม่เคย ปฏิบัติเลย
24	ท่านจัดเก็บของมีคมต่าง ๆ เช่น มีด กรรไกร จอบ เสียม ให้พ้นมือลูก					
25	ท่านพาลูกไปเล่นที่สถานที่ที่ลูกชอบ และสนุกสนาน เมื่อได้ไปเล่น					
26	ท่านพาลูกไปเล่นตามสถานที่ต่าง ๆ เช่น สวนสาธารณะ โรงเรียน สนาม เด็กเล่น หรือ สนามกีฬา					
27	ท่านจัดสถานที่ เพื่อให้ลูกได้เล่นอย่าง สะดวกและปลอดภัย เช่น มุมนะบายสี วาดรูป มุมก่อสร้าง มุมเล่นเกมต่าง ๆ ตลอดจนมุมหนังสือ เป็นต้น					
28	ท่านจัดทำที่เก็บของเล่น เพื่อให้ลูก จัดเก็บของเล่นให้เป็นสัดส่วน					
29	ท่านตกลงกับลูกว่าให้ลูกเก็บของเล่น เข้าที่ หลังจากเลิกเล่นแล้ว เช่น ดินสอ สี สมุดภาพ กรรไกร บล็อกไม้ เป็นต้น					
30	ท่านตกลงเวลาในการเล่นของลูก ตามที่ ท่านคิดว่าเหมาะสม เช่น เมื่อแม่ ทำอาหารเสร็จ ลูกต้องเก็บของเล่น เรียบร้อยแล้วเช่นกัน เป็นต้น					
31	ท่านเปิดโอกาสให้ลูกเล่นได้นานกว่า ปกติ ในวันหยุดเสาร์ อาทิตย์ หรือหยุด นักขัตฤกษ์					
32	ท่านให้ลูกมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎ กติกากการเล่น					
33	เมื่อลูกเล่นตามกติกา ท่านปรบมือและ ให้คำชมเชย					
34	เมื่อลูกเล่นตามกฎกติกาที่ตกลงไว้ใน ภายหลังอีก ท่านจะให้รางวัล เช่น ให้ สิ่งของที่ลูกอยากได้ เป็นต้น					

ข้อ ที่	ข้อความ	ปฏิบัติ ประจำ	ปฏิบัติ บ่อยครั้ง	ปฏิบัติ บางครั้ง	ปฏิบัติ น้อย ครั้ง	ไม่เคย ปฏิบัติเลย
35	เมื่อลูกเล่นดิน เล่นทราย จนสกปรก เลอะเทอะมาก เกินกว่าที่ตกลงไว้ ท่าน จะบอกให้ลูกรู้ว่าทำผิดข้อตกลง					
36	ท่านร่วมเล่นสนุกกับลูก					
37	ท่านร่วมร้องเพลงกับลูก					
38	ท่านทำตัวเป็นเพื่อนเล่นของลูก					
39	ท่านสอนลูกถ้าลูกเล่นไม่เป็น เช่น สอน ลูกวาดภาพ ระบายสี เป็นต้น					
40	ท่านพูดคุยและซักถามลูกเกี่ยวกับ เรื่องราวในนิทาน					
41	ท่านรับฟังลูกพูดคุยเรื่องราวต่าง ๆ ที่ ลูกอยากเล่า					
42	ท่านให้ลูกมีส่วนร่วมตัดสินใจในการเล่น					
43	แม้ว่าท่านมีงานต้องทำ แต่ท่านก็ พยายามหาเวลามาเล่นกับลูก					
44	ท่านพยายามแบ่งเวลาพาลูกวิ่งเล่น หรือเล่นกีฬาต่าง ๆ เช่น เตะฟุตบอล หรือเล่นชายของ เล่นบทธาตสมมติเป็น หมอ พยาบาล ตำรวจ ทหาร เป็นต้น					
45	ท่านสอดแทรกสิ่งที่เป็นสาระขณะดูทีวี กับลูก					

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ นางสาวศุภรัตน์ กาญจนมณีเสถียร

เกิด 30 พฤศจิกายน 2522

สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 481/420 ถ.จรัญสนิทวงศ์ 37 ต.บางขุนศรี
อ.บางกอกน้อย กทม 10700.

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2547 กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร

พ.ศ. 2544 นศ.บ. (นิเทศศาสตร์บัณฑิต) มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

พ.ศ. 2539 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเบญจมราชาลัย

พ.ศ. 2537 มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนโยนออฟอาร์ค